

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forsættelse af forespørgsel nr. F 6 [afstemning]:

Forespørgsel til miljøministeren [om atomaffaldstransporterne gennem Øresund og Store Bælt].

Af Margrete Auken (SF), Dræbye (RV) og Waldorff (VS).

(Forespørgslen anmeldt 23/11 82. Fremme af forespørgslen vedtaget 26/11 82. Første del af forespørgslen (forhandlingen) foretaget 8/12 82. Forslag om motiveret dagsorden fremsat 8/12 82 af Camre (S), Ole Bernt Henriksen (KF), Tørnæs (V), Birgith Mogenssen (CD) og Steffensen (KrF)).

Formanden:

Forhandlingen blev sluttet, og vi går til afstemning.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Camre (S), Ole Bernt Henriksen (KF), Tørnæs (V), Birgith Mogenssen (CD) og Steffensen (KrF) (se forrige møde)

vedtoges med 96 stemmer mod 11; 30 stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 51:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af rådighedsbeløbet, varmeghjælp til pensionister).

(Fremsat 3/11 82. Første behandling 10/11 82. Betænkning 1/12 82. Anden behandling 7/12 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 138 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 29:

Forslag til folketingsbeslutning om beretning angående Nordisk Råds 30. session 1982.

(Fremsat 1/12 82 i betænkning fra udenrigsudvalget. Første behandling 7/12 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 126 stemmer mod 13.

Formanden:

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til Nordisk Råds danske delegation.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forespørgsel nr. F 7:

Forespørgsel til finansministeren:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give folketinget om den alvorlige stigning i ledigheden, og hvilke initiativer agter regeringen at tage for at imødegå denne udvikling?«

Af Svend Auken (S) m. fl.

(Forespørgslen anmeldt 24/11 82. Fremme af forespørgslen vedtaget 30/11 82).

Begrundelse

Svend Auken (S):

En tidlig morgen for nogle uger siden var finansministeren vred, meget vred. Anledningen var, at det økonomiske råds formandskab havde tilladt sig at regne på virkningen af regeringens samlede oplæg til den økonomiske politik, og så havde formandskabet påvist, at arbejdsløsheden inden for de nærmeste år ville stige med 50.000–60.000 alene som følge af de foreslåede stramninger.

[Svend Auken]

To indvendinger havde finansministeren mod denne beregning, der i øvrigt svarede smukt til andre uafhængige beregninger og formentlig også til ADAMs vurdering – hvis finansministeren ellers havde turdet slippe denne vurdering løs.

Den ene var, at vismændene ikke skulle have taget hensyn til den sænkning af renteniveauet, der ville følge af regeringens politik, og den anden, at regeringen ville forelægge sin egen beskæftigelsesplan i form af et investeringsprogram senere, hvad vismændene naturligvis ikke havde kunnet tage højde for i deres analyse. Derfor var vismændenes analyse ifølge finansministeren værdiløs. Fuldstændig retfærdig harme gik finansministeren ind i en polemik med formandskabet.

Hurtigt viste det sig imidlertid, at vismændene havde taget hensyn til renteudviklingen og endog indføjet særdeles optimistiske forudsætninger herom, så det var en svips. Men investeringsprogrammet havde de ikke kunnet tage højde for, deri havde finansministeren selvfølgelig ret. Det kan de imidlertid nu, og det var også en svips.

I går offentliggjorde regeringen under megen opmærksomhed den ukendte brik i firkløverets samfundsøkonomiske politik, og derfor er finansministeren naturligvis i dag i stand til at redegøre for regeringens samlede indsats over for arbejdsløsheden.

Vil denne politik påvirke arbejdsløsheden positivt eller negativt? Og hvis svaret er positivt, vil folketinget selvfølgelig gerne vide: hvornår og hvor stærkt?

Socialdemokratiet har både her i salen og i udvalg opfordret regeringen til at lægge tallene frem til en offentlig drøftelse. Det er vi så meget mere interesseret i, som der er grund til at se med den største bekymring på den udvikling, der tegner sig med hensyn til beskæftigelse og arbejdsløshed. Allerede nu er den – som det hedder i det statistiske sprog – sæsonkorrigerede ledighed steget med 15.000 arbejdsløse siden regeringsskiftet, og også udsigterne – den internationale situation taget i betragtning for de kommende år – er meget dystre.

Socialdemokratiet håber med debatten i dag at skabe klarhed over udsigterne for de nærmeste års beskæftigelse og ledighed og virkningen af regeringens politik på disse områder, men det er også vores håb at få en dialog med regeringen om en styrkelse af

produktion og beskæftigelse og få regeringen til at opgive troen på, at man helt kan se væk fra den ene halvdel af befolkningen og den ene halvdel af folketinget, når det gælder den økonomiske politik.

Der er ingen grund til blot for prestigens skyld at gentage det samfundsøkonomiske eksperiment, som Storbritannien har gennemlevet de seneste år med faldende produktion, faldende beskæftigelse, massekonkurser og massearbejdsløshed. Ved udsigten til en vinterarbejdsløshed på op mod 350.000 i de kommende måneder og en helårsarbejdsløshed på over 300.000 må intet initiativ for at vende denne udvikling lades uforsøgt. Derfor denne forespørgsel.

Besvarelse

Finansministeren (Christophersen):

Forespørgerne stiller regeringen to klare spørgsmål: hvordan vil ledigheden udvikle sig, og hvad vil regeringen gøre på beskæftigelsesområdet? Jeg tror, vi kan give et meget klart svar på begge spørgsmål.

Som bekendt var arbejdsløsheden allerede ved regeringens tiltræden stigende. Det var en beklagelig kendsgerning, men det fremgik jo uomtvisteligt af den oversigt, vi lod udarbejde vedrørende den økonomiske situation allerede i september måned 1982, og jeg må sige til folketinget, at vores vurdering er, at ledigheden desværre vil fortsætte med at stige. Det skøn, som regeringens økonomer anlagde den 1. oktober 1982, har ikke siden ændret sig til det bedre. Vores vurdering i dag er ligesom dengang, at ledigheden fra 1982 til 1983 vil stige fra ca. 260.000 til 285.000, og jeg bliver også nødt til at sige, at vi skal et stykke ind i 1984, førend denne udvikling kan standses.

Det er en dybt sørgelig realitet, men jeg er også nødt til at sige, når hr. Svend Auken formulerer sin forespørgsel, som han gør, og når han begrunder den, som han gør, at det er arvegods, den nuværende regering har overtaget; det vil være urimeligt at fremstille denne udvikling som et resultat af denne regerings politik. Enhver, der kan regne, trække fra og lægge sammen, ved jo, at når vi i dette efterår ser en forøgelse af arbejdsløsheden, kan det nødvendigvis kun skyldes økonomiske beslutninger eller mangel på sådanne beslutninger allerede for et halvt eller et

[Finansministeren]

helt år siden. Men lad os nu ikke strides om det. Jeg vil bare understrege, at de vanskeligheder, vi står med på beskæftigelsesområdet, har deres baggrund i en udvikling, som efterhånden har fundet sted i en årrække, og årsagerne til, at det er gået sådan, er meget enkle.

Overalt i industrilandene stiger ledigheden, fordi efterspørgsel og investeringer stagnerer, og samtidig har dansk erhvervsliv ikke i øjeblikket en konkurrenceevne, som kan sikre det mod at blive ramt af denne stagnation – tværtimod. Vi overtog som regering en situation med høj inflation, store lønstigninger, høj rente og behov for store finanspolitiske indgreb, og alle ved, at resultatet af disse ulykker er svigtende beskæftigelsesmuligheder, fordi afsætningen både ude og hjemme af disse grunde svigter.

Vi overtog desuden en situation – det synes jeg også jeg vil sige, når forespørgslen bliver begrundet, som den bliver – hvor staten, amterne og kommunerne var ude af stand til at skaffe ekstra penge til yderligere beskæftigelsesfremmende foranstaltninger. Enhver, der bare har kastet et overfladisk blik på de offentlige finanser i dette land, ved jo udmærket, at vi er i en situation, hvor statens underskud næsten er løbet ud af kontrol, og derfor ville en hvilken som helst regering – det gjaldt jo også den tidligere regering – i dette efterår have været nødt til at foretage betydelige finanspolitiske indgreb.

Det ændrer naturligvis ikke ved, at regeringen vil bruge ethvert tilgængeligt middel til at forbedre beskæftigelsesmulighederne, for den menneskelige ulykke, som arbejdsløsheden fører til, forlanger, at vi gør vort yderste inden for de rammer, vi må leve med. Derfor har regeringen også tilrettelagt sin økonomiske politik, så den har til formål at skabe grundlag for fuld beskæftigelse. Der er ikke tale om, at vi prøver at glemme den ene halvdel af befolkningen – tværtimod.

Den økonomiske politik, vi prøver at få gennemført i dette folketing, er social i den forstand, at hvis den gennemføres, vil den tilvejebringe en bedre beskæftigelsessituation i modsætning til den situation, der vil opstå, hvis ikke den gennemføres, for så vil de nuværende allerede alt for høje arbejdsløshedstal vise sig at blive permanente, og så vil vi i resten af 1980'erne have en ledighed på det nuværende niveau eller endnu højere. Og så

kunne man desværre med fuld sandhed sige, at vi ville have gentaget det økonomiske eksperiment, der udføres i en række lande. Jeg vil ikke nævne et bestemt land; men jeg kunne måske nævne nogle endnu sørgeligere eksempler end det, hr. Svend Auken nævnte fra denne talerstol.

Jeg vil understrege, at regeringen vil ikke betragte sin opgave på det økonomiske område som løst, førend hver eneste arbejdsløs har mulighed for at få et arbejde med normal indtjening, men vi er samtidig nødt til at fortælle befolkningen, at denne situation kun er mulig, hvis vi samtidig er godt på vej mod et overskud på betalingsbalancen og balance på statens budget. Derfor er det, jeg siger, at beskæftigelsespolitikken er en del af den samlede økonomiske politik.

Vi har i øvrigt også i årenes løb oplevet – det vil jeg da gerne gøre opmærksom på uden malice, for det er et fælles ansvar – at der i denne sal er vedtaget den ene såkaldte beskæftigelsesplan efter den anden, uden at beskæftigelsen af den grund er blevet meget bedre. Jeg kan endda sige, at det finanslovsforslag, som skal til endelig afstemning i næste uge, vist stadig indeholder størstedelen af alle de beskæftigelsesplaner, der er vedtaget i de senere år. Den nuværende regering har såmænd ikke taget nogle af disse elementer ud, og alligevel ved vi, at beskæftigelsessituationen forværres.

Efter vores opfattelse skyldes dette først og fremmest, at de skiftende flertal har forsømt at bringe nogle langt mere fundamentale forhold i orden. Vi ønsker derfor at føre en økonomisk politik, som sikrer, at netop dette sker. Det er derfor, regeringen har lagt vægt på at gennemføre en indkomstpolitik, som effektivt kan forbedre danske arbejdspladser konkurrenceevne.

Som jeg sagde i går her i salen til fru Lilli Gyldenkilde – der stadig følger problemerne med stor interesse, hvad jeg er hende taknemlig for – er det mest sociale, det mest beskæftigelsesfremmende, der overhovedet kan ske i denne vinter, at arbejdsmarkedets parter træffer aftale om nogle fornuftige konkurrenceevneforbedrende overenskomster. Det er også derfor, vi har lagt vægt på at bringe renten ned ved at fjerne devaluering frykten, ved at formindske underskuddet på finansloven og ved at bekæmpe inflationen i øvrigt, og det er derfor, regeringen har

[Finansministeren]

lagt vægt på at undgå nye skatte- og afgifts-stigninger, der kun presser omkostningsnive-
auet i vejret.

Hele denne samlede indsats, som vi lægger op til, er den største beskæftigelsesfremmen-
de politik, der er fremlagt i folketinget, siden den økonomiske krise begyndte i midten af 1970'erne, og den vil have langt større effekt end selv de mest ambitiøse beskæftigelsesplan-
ner.

Lad mig blot nævne, at de sidste to måne-
ders renteudvikling svarer til en omkost-
ningslempelse for de produktive erhverv på op imod 2 mia kr. Hvis den kan fortsætte i de næste 12 måneder, er det klart, at virknin-
gen vil blive endnu større, og dertil kan føjes virkningerne af en effektiv indkomspolitik. Hvis det lykkes på årsbasis at nedsætte løn-
stigningerne til 4 pct., vil det jo svare til, at erhvervenes lønomkostninger måske kan bli-
ve både 4, 5 og 6 mia kr. lavere end ellers, og alle i denne sal ved jo, at ingen regering havde mulighed for gennem tilskud eller anden offentlig finansiel bistand at mindske arbejdspladsernes omkostninger i tilsvarende omfang. Men det kan vi altså gøre ved at tilrettelægge den almindelige økonomiske politik på en mere hensigtsmæssig måde.

Regeringens svar til forespørgerne er der-
for ganske klart: vi har indtil nu i god forstå-
else med folketingets flertal lagt grunden til en bedre beskæftigelse gennem den alminde-
lige omlægning af den økonomiske politik, og i løbet af 1983 vil man opleve, at selv om ledigheden sørgeligvis stadig vokser, vil den-
ne generelle forbedring trods alt styrke arbejdspladserne med nye milliarder af sparede rentekroner, sparede lønkroner og sparede skattekrone.

Men det er klart, at denne politik er ikke tilstrækkelig, hvis den står alene, den må også ledsages af beslutninger, som gør vort samfund bedre i stand til at sætte ny produktion og ny beskæftigelse i gang, og til de generelle ændringer hører også behovet for at gøre vort land og dets erhvervsliv bedre egnet til at tilpasse sig en ny tids muligheder og udfordringer.

Hr. Svend Auken havde noteret, at jeg havde været vred i Danmarks Radio. Jeg bliver normalt vred, når jeg bliver vækket klokken halv seks om morgenen. Det er ikke et fænomen, som alene kan registreres, når vismænd udtaler sig, det er et mere generelt

problem, jeg har. Men det er da rigtigt. Det er muligt, at hr. Svend Auken også har det problem, det kan jeg ikke vide, for jeg erindr-
er ikke, at jeg har talt med ham på det tidspunkt.

Men det er da rigtigt, at jeg var noget for-
undret over – lad os så sige det på den måde – at man kan operere med så enkle mekani-
ske fremskrivninger af en udvikling, som mange opererer med, herunder også vismæn-
dene, for der er jo mange af de ting, som der er brug for at gøre, som ikke umiddelbart kan sættes på en brøkstreg, og hvor man ikke umiddelbart kan gennemregne beskæfti-
gelses- eller aktivitetsvirkninger, og det gæl-
der nok i vid udstrækning det program til investeringsfremme, vi har lagt frem. Derfor vil jeg godt sige lidt til folketingets medlem-
mer om den mere generelle tankegang.

Vi lever jo i et samfund, som i voksende grad har vænnet sig til at skue tilbage, og hvor alle i voksende grad tænker på at beva-
re deres privilegier og beskytte sig mod for-
andringer. Det er sørgeligvis ikke bare et dansk fænomen, det er en almindelig euro-
pæisk tendens, og det fremkalder i disse år protektionisme og subsidier, statslig indbland-
ing og restriktioner. Det er meget nødven-
digt, at denne udvikling brydes og der i ste-
det skabes et mere åbent samfund, som kan gøre brug af en ny tids teknologiske og øko-
nomiske muligheder.

Det er i denne belysning, regeringen har udformet sit program til investeringsfremme. Vi stiller ikke op med endnu en beskæftigel-
sesplan, det har statskassen ikke kræfter til, og den kan i øvrigt heller ikke konkurrere med de gunstige virkninger af en mere gene-
rel økonomisk politik. Til gengæld stiller vi op med et program, som sigter mod en langt mere produktionsfremmende anvendelse af de ressourcer, som findes inden for den of-
fentlige sektor. Vi tror på, at man gennem en omprioritering kan anvende flere ressourcer til forskning, produktudvikling og markeds-
føring. Vi vil gerne modernisere den offentlige sektors kontrakts- og udbudsbetingelser. Vi vil gerne privatisere den offentlige sektor ved at lægge opgaver ud til private virksomheder, hvis de kan løse dem bedre og billigere end den offentlige sektor selv. Vi tror også, det kan skabe grundlag for, at private virksomheder kan gøre en eksportindsats, og for, at de udvikler nye produkter og nye tek-

[Finansministeren]

nologier. Vi ønsker at liberalisere og forenkle bl. a. dér, hvor det kan fremkalde nye private investeringer, uden at det skader miljømæssige eller planlægningsmæssige hensyn. Vi ønsker at give statsvirksomhederne større frihed og større ansvar, fordi vi er overbevist om, at det vil fremme deres interesse for profitable investeringer, investeringer, som kan give beskæftigelse også i det længere forløb.

Så vil vi i øvrigt – og det er jo også en vigtig del af vores investeringsfremmende program – gennem en hurtigere myndighedsbehandling og en mere liberal holdning udløse store produktive investeringer. Det gælder bl. a. på energiområdet, i transportsektoren og i kommunikationssektoren.

Vi kan jo eksempelvis alle sammen erindre, hvad der ligger af uafklarede beslutninger. Hvad ligger der ikke af uafklarede beslutninger vedrørende varmeforsyning, udbygning af elværker og udbygning af telekommunikation? Mange af disse beslutninger skal træffes og finansieres af private eller koncessionerede selskaber uden om statskassen. Mange af dem vil også blive truffet og iværksat i det øjeblik, der i dette folketing eller i administrationen er truffet nogle afgørelser. Vi ved, at nogle af disse afgørelser afventer mediekommissionens betænkning eller andre overvejelser, men det er da en af de måder, hvorpå vi hurtigst kan iværksætte en bølge af investeringer, uden at det belaster de statslige finanser.

Eller hvis jeg må nævne et andet område, så mener vi, der er brug for en dialog og en aftale her i folketinget, som sikrer, at vores u-landsbistand i højere grad kan forenes med danske virksomheders ønsker om eksport af know-how og af produkter.

Endelig – og det vil jeg da godt understrege her – er der da også i vores program for investeringsfremme elementer, som hurtigt vil påvirke investeringsmulighederne, de reelle økonomiske muligheder i virksomhederne og på kapitalmarkedet, og det er selvfølgelig især de forslag, der vedrører det skattemæssige.

Det er klart, at hvis regeringen havde mange penge til rådighed, hvis der var overskud på statsfinanserne – lad os nu arbejde med den i hvert fald helt hypotetiske situation – så kunne vi have bevæget os ud i et stort skattelettelsesprogram. men det har vi ingen muligheder for. Vi har imidlertid mu-

lighed for inden for begrænsede rammer at lette vilkårene både for de hundredtusinder af personligt drevne virksomheder, som vi gerne vil give bedre opsparings- og finansieringsvilkår, og for de mange aktie- og anpartsselskaber, som vi gerne vil give bedre muligheder for at udvide deres ansvarlige kapital. Men det gælder så sandelig også – og det er derfor også en del af vores investeringsfremmeprogram – om at interessere de mange lønmodtagere, som leder efter en mulighed for at deltage i erhvervsaktiv opsparing.

Jeg nævner disse ting, fordi det er vigtigt at huske på, at bag hver eneste investering og bag etableringen af hver eneste ny arbejdsplads må der nødvendigvis ligge en tilsvarende opsparing. Det er det, vi beskriver i vores program for investeringsfremme, og alle ved jo, at staten ikke længere er i den situation, at den kan stille en sådan opsparing til rådighed. Logikken fortæller os derfor, at den nødvendige kapital må tilvejebringes gennem en opsparing i virksomhederne og blandt lønmodtagerne, og derfor lægger vi så megen vægt på i den skattemæssige del af investeringsfremmeprogrammet at stimulere netop til en øget kapitaldannelse både blandt lønmodtagere og blandt selvstændige.

På det punkt ville regeringen gerne være gået videre; hvis den havde haft de økonomiske muligheder for det, kunne vi godt have stillet mange, mange flere stimulanser op, men vi mener, at det, vi foreslår, vil kunne give virksomhederne en større egenfinansieringsevne. Sammen med en lavere rentesats er det væsentlige forudsætninger for at få gang i den beskæftigelse, som både forespørgerne og regeringen er optaget af at sætte gang i.

Så kan man selvfølgelig stille nogle yderligere spørgsmål, og man kunne tænke sig, at de lød sådan: hvor mange arbejdspladser vil regeringens politik kunne skabe i 1983 og 1984? Hvordan kan vi være sikre på, at det vil gå sådan? Og hvad vil staten selv gøre for at skabe flere arbejdspladser i den offentlige sektor?

Det sidste spørgsmål kan jeg besvare klart nok, og det har jeg også gjort i forbindelse med de samråd, der har været i forskellige folketingsudvalg, ligesom jeg sagde det i går i spørgetiden: staten har ikke til hensigt at ansætte flere end dem, der ansættes på

[Finansministeren]

grundlag af finansloven for 1983. Det hænger sammen med – og det ved hr. Svend Auken og de øvrige forespørgere jo – at staten ikke er i stand til at betale større lønudgifter, end det allerede er pålagt den. Det kan man beklage, men man kan ikke bestride det, for enhver kan se, at vort underskud er uholdbart stort. Jeg er ikke som finansminister i stand til at aflønne flere mennesker, end jeg allerede gør. Jeg er ikke engang i stand til at aflønne dem, som vi har ansat, uden at måtte gå ud og låne ganske betragtelige beløb.

Men de to første spørgsmål, hvor mange arbejdspladser der vil blive skabt i 1983 og 1984, og hvordan man kan være sikker på, at det vil gå sådan, er klart vanskeligere at besvare, fordi vi her er ovre i de mere indviklede beregninger, og det er her, jeg vil vende tilbage til de psykologiske faktorer.

Hvis man stiller en beskæftigelsesplan op og f.eks. siger: nu ansætter staten 50 mennesker til at udføre det og det arbejde, og det koster 30 mill. kr., så kan man godt nedenunder skrive, at beskæftigelsesvirkningen af 30 mill. kr. er 50 flere ansatte. Det er ikke vanskeligt. Sådan kan vi alle sammen stille planer og lange lister op, og det er jo det, der har præget mange af de beskæftigelsesplaner, vi har haft i årenes løb. Man har, om jeg så må sige, på forhånd besluttet sig til, hvilke konkrete beløb man vil bruge på konkrete opgaver, og så kan man normalt altid præcist regne virkningen ud.

Men det, der er langt vanskeligere, er at beregne: hvad er beskæftigelsesvirkningen af et rentefald på 3–4 procentpoints? Hvad er beskæftigelsesvirkningen af, at vi får mere gang i vores teknologiske og erhvervsmæssige udvikling? Hvad er beskæftigelsesvirkningen af en række ressourceomlægninger eller af privatisering af forskellige offentlige ydelser?

Jeg vil ikke lægge navn til meget konkrete regnestykker, for de er behæftede med en stor usikkerhedsfaktor, og derfor er de ikke af synderlig værdi. Må jeg bare erindre om, hvordan den tidligere regerings og endnu tidligere regerings ledighedsskøn gang på gang er blevet kuldkastet efter få måneders forløb. Men det, jeg med sikkerhed kan sige, er, at den samlede tendens i det, vi lægger frem, er klar, og den er klart positiv. Der er ikke nogen som helst tvivl om, at både vores program til investeringsfremme og vores ge-

nerelle økonomiske politik vil give arbejde eller sikre arbejde til titusinder af mennesker, der ellers ville blive kastet ud i arbejdsløshed som følge af den inflation og de skatteforhøjelser, der ville have været alternativet til det, vi nu forsøger at gennemføre.

Jeg vil sige det så enkelt, at bedre konkurrenceevne, lavere rente, lavere inflation, stop for skattestigninger, omprioritering af offentlige udgifter og frigørelse af kræfter i vores erhvervsliv simpelt hen ikke kan undgå at have en positiv virkning på beskæftigelsen. Og det er ikke kun proklamationer, jeg står her og fremsætter; det er det, vi reelt gennemfører i øjeblikket.

Derfor lægger vi ikke stor vægt på at udarbejde prognoser, som vi alle ved er behæftede med stor usikkerhed, men vi lægger megen vægt på realiteterne, og realiteterne er, at det, vi lægger frem for folketinget, vil skabe nye job, også til dem, som i dag ser deres evner og kunnen ligge ubrugte hen.

Men det er klart, regeringen lige så lidt som den tidligere og alle andre tidligere regeringer kan garantere mennesker en bestemt beskæftigelse. Meget af det, der er brug for, beror på, om der er tillid til, at denne politik vil føre til resultater, og til den garanti, regeringen kan give, når vi drøfter disse meget alvorlige spørgsmål. Det er derfor, vi har vilje til at fortsætte vores økonomiske politik. Den vil genskabe grundlaget for en bedre beskæftigelse, og vi er overbevist om, at et flertal i folketinget vil arbejde med på en sådan udvikling.

Forhandling

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne sige tak til finansministeren for svaret på forespørgslen og sige, at mit partis ordfører, hr. Heinesen, vil kommentere investeringsprogrammet.

Der var jo en tid, da finansministeren var »hr. Christophersen« her i folketinget, og aldrig har der været et medlem af dette ting, der så ivrigt, så ihærdigt og så kyndigt har kastet sig over alle tænkelige samfundsøkonomiske beregninger og udspil og, hver eneste gang regeringen er kommet med et forslag, med rette har krævet beregninger. Nu, da finansministeren er blevet finansminister og har herredømme over alle disse modeller, kan folketinget ikke få ét eneste tal. Jeg tror

[Svend Auken]

ikke, at der var nævnt ét eneste tal i finansministerens svar på min forespørgsel om stigningen i ledigheden og virkningen af regeringens politik, og jeg forstod, at finansministeren ligefrem gjorde det til en dyd ikke at nævne tal.

Finansministeren skal have én indrømmelse – den burde være overflødig: finansministeren er ikke ansvarlig for, at der i dag er stor arbejdsløshed, ikke bare i vores land, men også i andre lande. Det, finansministeren imidlertid sammen med den øvrige regering og for den sags skyld også folketinget er ansvarlig for, er, hvordan vi reagerer over for den høje ledighed, og det er derfor, vi har spurgt: hvad kan regeringen fortælle folketinget om væksten i arbejdsløsheden, og hvad kan regeringen oplyse om effekten af sin egen politik?

Ingen tror, at det er muligt i det enkelte land, f.eks. et land som Danmark, isoleret at løse arbejdsløshedsproblemet; det tror jeg ingen ville forvente. Men det, man kan forvente af en regering og af et folketing med det ansvar, der påhviler disse embeder, er, at de gør deres yderste for at få vendt denne udvikling.

Når vi nu ikke kan få nogen tal for ledigheden, bliver vi jo nødt til selv at studere, hvordan det vil gå. Jeg har forstået af regeringens investeringsprogram, at regeringen venter en stigning i ledigheden fra ca. 260.000 i år til knap 290.000 næste år, og jeg forstod på finansministeren, at denne udvikling ville vende i løbet af 1984. Jeg tror, at mere nøgterne beregninger desværre vil give et andet billede. Det vil give et billede af en arbejdsløshed, der til næste år vil overstige 300.000, og der vil allerede til vinter være en arbejdsløshed på 350.000, og næste vinter vil vi – medmindre folketinget udfolder, hvad vi har af initiativer at udfolde – stå over for en arbejdsløshed på 400.000. Det er jo ikke kun noget, der rammer lønmodtagerne. Det rammer i høj grad også de virksomheder, som berøres af denne negative udvikling.

Vi kritiserer ikke regeringen for den situation, der er nu, men vi vil selvfølgelig forholde os kritisk, hvis ikke regeringen er parat til at give et svar på den udfordring, disse store tal er ensbetydende med.

Jeg vil gerne understrege, at forskellen mellem regeringen og socialdemokratiet ikke er et spørgsmål om vurderingen af arbejds-

løsheden. Jeg tror ikke, at den nuværende regering, selv ikke økonomiministeren, ønsker at bruge arbejdsløsheden som middel til at opnå politiske mål. Det tror jeg ikke på. Der er måske nogle af regeringens meningsfæller i udlandet, der har den opfattelse, men det tror jeg ikke at den nuværende regering har. Forskellen os imellem ligger i, hvordan vi reagerer over for den høje arbejdsløshed. Det, der bekymrer os, er, at regeringen har lagt en strategi, som på overskuelig sigt ikke kan undgå at føre til stigende arbejdsløshed.

Hvad er det, regeringen gør? Regeringen kombinerer en hård indkomstpolitik, som der godt kan argumenteres for ud fra et beskæftigelsesmæssigt synspunkt, med betydelige stramninger af de offentlige finanser. Socialdemokratiet har sagt, at vi er parate til at diskutere indkomstpolitik, vi er parate til at diskutere indkomstafdæmpning. Men vi erkender, at vanskeligheden ved en indkomstpolitisk beskæftigelsesstrategi er, at en indkomstpolitik i sin første fase efterlader et efterspørgelsesmæssigt hul, som må fyldes ud på andre måder. Det, regeringen gør, er, at den ikke gør forsøg på at udfylde hullet, men udvider hullet, og derfor vil arbejdsløsheden selvfølgelig vokse meget kraftigt.

Ud over denne almindelige strategi, som i den offentlige debat er blevet kaldt regeringens dobbelthug over for produktion og beskæftigelse, er der 7 punkter, jeg gerne vil rejse over for finansministeren og over for regeringen, punkter, hvor det har undret os, at regeringen ikke har villet tage positive initiativer.

For det første: hvorfor vil regeringen ikke være med til internationale initiativer til en koordineret international vækstpolitik? Hvorfor siger økonomiministeren nej til et nordisk initiativ i OECD for at vende udviklingen? Hvorfor skal Danmark slæbes med til bare uforpligtende tilkendegivelser på europæisk niveau? Hvad tiltrækkende er der ved at placere sig til højre for Kohl- og Thatcherregeringerne i dette spørgsmål? Set ud fra regeringens egne forudsætninger og egne målsætninger vil da netop et internationalt koordineret opsving være en nødvendighed, en positiv ting.

Det andet spørgsmål, jeg vil stille til finansministeren, er, hvorfor man ikke går ind og i forbindelse med spørgsmålet om beskæftigelse af hidtil skattefrie institutioner og fonde

[Svend Auken]

diskuterer spørgsmålet om en finansieringsreform, der kan føre til en lavere realrente og dermed en opgang i investeringerne og en opgang i nybyggeriet af boliger. Efter vores opfattelse er det med den alvorlige situation, der tegner sig for investeringerne og for byggeriet, en farlig holdning, regeringen har indtaget. Spændt ud mellem faldende realløn og høj realrente bliver investeringer og byggeri klemte.

Det tredje spørgsmål: hvorfor svækker man offentlige og private initiativer på samfundsøkonomisk fordelagtige områder som f.eks. energiområdet? Jeg tænker på regeringens nedskæringer for så vidt angår tilskud til energibesparelser og vedvarende energikilder og svækkelse af det offentliges engagement i samfundets energiforsyning.

Det fjerde spørgsmål: hvorfor svigter regeringen de udsatte grupper i samfundet? Hvorfor vil regeringen på trods af de positive resultater, der er indhøstet, på forhånd opgive at gå ind i en drøftelse af indførelse af en landsdækkende ungdomsgaranti, der kan give de unge et tilbud om uddannelse og beskæftigelse? Bortset fra finansministerens investeringsredegørelse eller investeringsprogram er vel nok det tyndeste dokument, der endnu har set dagens lys, den redegørelse, folketinget netop har modtaget fra undervisningsministeren om indsatsen over for ungdomsarbejdsløsheden. Er det ikke en farlig tankegang, og hvad med den forværring af situationen for de langtidsarbejdsløse, regeringen har gennemført? Og endelig den jobskabelseslov, som regeringen nu har ruget over i 3 måneder uden at udstede de nødvendige bekendtgørelser. Hvornår kommer disse bekendtgørelser, så den lov, der allerede er trådt i kraft 1. juli i år, kan komme til at virke?

Det femte spørgsmål vedrører arbejdstiden: hvorfor tager man ikke dette spørgsmål op i en dialog med arbejdsmarkedets parter?

Det sjette spørgsmål vedrører byrden på virksomhederne i form af indirekte lønomkostninger som følge af stærke forhøjelser af arbejdsgiverbidraget og forlængelse af arbejdsgiverperioden, der jo ikke kan undgå at svække beskæftigelsen.

Og endelig for det syvende: hvorfor vælger man i den nuværende konjunktursituation at bruge de sparsomme offentlige midler, der er til rådighed, til skattelettelser i stedet

for til at fortsætte en målrettet erhvervspolitik?

I kritikken af alle disse 7 punkter ligger naturligvis, at socialdemokratiet er interesseret i positive svar på disse 7 spørgsmål. Vi har det formål med denne debat ikke blot at skabe klarhed over, hvor alvorlig arbejdsløshedsudviklingen tegner sig, og udtrykke den nødvendige kritik, der skal udtrykkes, af regeringens politik. Vi har også det ønske at få en dialog, et samarbejde, med regeringen om at vende denne negative udvikling. På de 7 områder, jeg her har omtalt, vil socialdemokratiet tage konkrete initiativer og være interesseret i at forhandle med den regering, som vel ikke i længden kan bygge sin politik på, at fru Lone Dybkjær og den øvrige radikale gruppe skal være enige med hr. Glistrup og den øvrige fremskridtspartigruppe. Det er ikke noget holdbart grundlag for beskæftigelsesudviklingen i samfundet.

Vi er enige med regeringen i, at der er ingen nemme løsninger på vore vanskeligheder, og at der vil være ubehageligheder i enhver regerings forsøg på at klare vanskelighederne. Men det afgørende må dog være, at de vanskeligheder, de byrder, man påfører befolkningen, er retfærdige, og at de virker. På intet af disse 2 punkter opfylder regeringen forventningerne.

Heinesen (S):

Det er jo rigtigt, således som hr. Svend Auken allerede har sagt det, at hver gang regeringen og finansministeren er blevet konfronteret med beregninger, der har vist, at virkningerne af regeringens økonomiske politik fører til større arbejdsløshed, så har regeringen svaret, at den ville komme med et investeringsprogram, som ændrede billedet.

Finansministeren vil sikkert forstå, at vi på denne baggrund har set frem til investeringsprogrammet med en vis forventning. Det er ikke sådan, at regeringens hidtidige politik har næret illusioner hos os, men vi har dog haft et vist håb om, at investeringsprogrammet trods alt ville indeholde en mærkbar modvægt imod den finanspolitiske strammings skadelige virkninger på investeringer, produktion og beskæftigelse.

Men selv i forhold til denne begrænsede forventning er investeringsprogrammet en stor skuffelse. Jeg vil gerne sige til finansmi-

[Heinesen]

nisteren, at det er vi helt oprigtigt talt kede af. Vi havde faktisk håbet, at regeringen kunne præstere et mere konstruktivt grundlag for de helt nødvendige beslutninger.

Imidlertid er der ikke noget i vejen med regeringens proklamationer. I dette investeringsprogram som i de andre er lyrikken i orden. Regeringens økonomiske politik har til formål at skabe nye muligheder for investeringer, produktion og beskæftigelse, hedder det. Men virkeligheden står desværre ikke mål med lyrikken, for i investeringsprogrammets afsnit om den samfundsøkonomiske vurdering åbenbares sandheden jo: arbejdsløsheden vil vokse fra godt 260.000 i 1982 til 285.000 i 1983, hvilket i øvrigt utvivlsomt er en undervurdering af stigningen i arbejdsløsheden. Og om erhvervsinvesteringer og boliginvesteringer hedder det, at de formentlig vil være omtrent uændrede fra 1982 til 1983.

Regeringen kan ikke skjule, at investeringsprogrammets virkninger på investering og beskæftigelse vil være helt ubetydelige i de nærmeste år. Den vurdering er vi enige i, og den deles åbenbart også af Industrirådet, hvis formand i går udtalte til Radioavisen, at virkningerne ikke bliver store, hverken i 1983 eller i 1984. Samme vurdering er indeholdt i Managements politiske ugebrev fra den 2. december 1982, som jeg nævner, fordi det jo er dem, der først fik præsenteret regeringens plan. Det siges heri, »at programmet ikke på kort sigt giver nogen væsentlig reduktion i ledigheden. Tværtimod kan det inden for de nærmeste år blive svært for det nye investeringsprogram at kompensere for sparepolitikens afdæmpende virkning. Derfor må det forudses, at ledigheden fortsat vil stige de kommende år, antagelig frem til omkring 1985, hvis regeringens program vedtages i den nuværende form«.

Jeg synes, at dagbladet Børsens leder fra den 2. december 1982 ramte meget rigtigt, da man dér sagde:

»Helhedsindtrykket er, at regeringen i for høj grad har set på de direkte afledte offentlige udgifter. Hvis man ønsker at få sat fart i hjulene, så hjælper det ikke at være alt for nøjeregnende med brændstoffet.«

Socialdemokratiet står altså ikke alene med den vurdering, at regeringens investeringsprogram er helt utilstrækkeligt. Det såkaldte program til investeringsfremme består

jo hovedsagelig af nogle mere eller mindre interessante – jeg vil gerne være venlig og sige: altovervejende mere interessante – artikler om en række spændende emner. Det skæmmes lidt af, at man undervejs hejser liberalismens fane over en række borgerlige fordomme, som har meget lidt eller slet ingenting at gøre med, hvordan man fremmer investeringerne. Således skal rengøring og brandvæsen og vaskeri m.m. udliciteres til private virksomheder. Det medfører vel ikke investeringer i flere arbejdspladser. Tværtimod må man formode, at regeringen håber, at det giver nogle færre. Store dele af arbejdsmiljøområdet skal svækkes. Det gælder bedriftssundhedstjenesten og en række sikkerhedskrav, ligesom en sænkning af grænseværdierne for støj skal udsættes, alt sammen under påskud af at ville fremme investeringerne. Endelig skal såmænd også monopolløvgivningen svækkes, angiveligt for at fremme investeringerne.

Det er efter min mening 3 klare eksempler på, at regeringen bruger de økonomiske vanskeligheder som påskud til at fremme rene partipolitiske mærkesager.

Andre af det såkaldte investeringsprograms almindelige betragtninger er vi meget enige i. Det gælder både i det generelle forskningsafsnit og i de afsnit, som omhandler erhvervslivets vilkår, energipolitikken og anvendelse af ny teknologi. Det meste af det er jo også blot en beskrivelse af det, som tidligere socialdemokratiske regeringer har iværksat, og det vil vi naturligvis støtte både en fortsættelse og en udbygning af.

Det, jeg vil sige til finansministeren, er, at det, vi savner i regeringens program til investeringsfremme, ikke er værdifulde betragtninger og beskrivelser og konstateringer – dem er der mange af. Det, vi savner, er nye, konkrete forslag til fremme af investeringer i beskæftigelse, som i de nærmeste år og i et tilstrækkeligt omfang modvirker de negative investerings- og beskæftigelsesvirkninger af regeringens finanspolitiske stramning. Dem er der næsten ingen af.

Når vi ser på det, som regeringen kalder første fase – det er det, vi skal tage stilling til nu – og når vi ser bort fra de foranstaltninger, som den tidligere socialdemokratiske regering har iværksat og foreslået, og når vi endvidere ser bort fra de forslag, som den nuværende regering allerede har fremsat, og

[Heinesen]

spørger, hvilke væsentlige konkrete, nye forslag investeringsprogrammet så indeholder, så må vi sige, at svaret hurtigt er til at overse. Det indeholder forslag om 25 forskningsprofessorater, nogle få millioner mere til landbrugsforskning og byggeeksportfremme, opbærelse af låneløst for sommerhuse, bebudelse af en redegørelse til foråret om omformningen af u-landsbistanden til i højere grad at være en eksportbistand og så lidt udvidet støtte til energibesparelser i procesanlæg. Man kommer ikke uden om, at i forhold til virkningerne både af regeringens finanspolitiske stramning og af den fortsatte afdæmpning af den internationale økonomiske aktivitet forslår det meget mildt sagt uendelig lidt. Hertil kommer så, at regeringen har fjernet 100 mill. kr. fra det industripolitiske program.

Regeringen fortæller intet om, hvorvidt den vil gennemføre den tidligere socialdemokratiske regerings program for fremrykning af offentlige investeringer, som indebærer en samlet aktivitetsudvidelse på 10 mia kr. i årene 1982-85. Det turde dog ellers være et meget afgørende spørgsmål i denne forbindelse, og derfor ville jeg også sætte pris på, om finansministeren ville sige noget om regeringens holdning hertil.

Endelig indeholder investeringsprogrammet en række forslag til nye skattefradrag, hvoraf de væsentligste tidligere har været bebudet og derfor også har været kommenteret fra vores side. Jeg skal derfor nøjes med at sige, at vi er imod de fleste, allerede fordi vi er yderst skeptiske med hensyn til deres investeringsfremmende virkninger. Fradraget for udgifter til vedligeholdelse, som med et provenutab på knap 2 mia kr. uden sammenligning er det beløbsmæssigt mest markante forslag i hele planen, er der jo heller ikke flertal for her i salen. Det er i øvrigt tankevækkende, at regeringen selv under forudsætning af gennemførelse af dette forslag skønner, at boliginvesteringerne vil stagnere fra 1982 til 1983. Det siger vel noget både om forslaget og om byggeriets betrængte situation. Den vil vi gerne være med til at afhjælpe, og jeg henviser til vore egne forslag herom.

På baggrund af regeringens utrolig svage oplæg og de yderst alvorlige udsigter for investeringer og beskæftigelse må vi opfordre regeringen til snarest at fremsætte konkrete

forslag, som mærkbart forstærker indsatsen. Vi vil også selv fremsætte forslag, og vi er parate til at gå ind i forhandlinger om alle konstruktive forslag, som kan afbøde den truende udvikling.

Formanden:

På given foranledning skal jeg oplyse, at det er min agt at frokostpause holdes mellem kl. 12 og kl. 13.

Dyremose (KF):

Vi opfatter fra konservativ side forespørgslen fra socialdemokratiet som et udtryk for, at socialdemokratiet er dybt bekymret over den store ledighed, og vi kan fortælle – hvis der skulle være nogen, der ikke troede det – at denne bekymring deler vi i høj grad.

Jeg er glad for, at hr. Svend Auken understregede i sin indledning til debatten, at den store ledighed, vi har i dag, ikke er den nye regerings ansvar. Det er en erkendelse, der vidner om, at man fra socialdemokratiets side vil tage en seriøs og konstruktiv debat om beskæftigelsen, ikke en demagogisk debat, hvor man prøver på at pålægge firkloverregeringen et ansvar, som den ikke har, og pådutte den en vilje, som den heller ikke har, nemlig til bare at lade arbejdsløsheden fortsætte. Man erkender – sådan oplever jeg begrundelsen for forespørgslen – at firkloverregeringen ønsker at bekæmpe ledigheden. Det er et af vore allerhøjeste prioriterede ønsker. Det er blevet understreget gang på gang, at vi ønsker at nedbringe ledigheden. Vi betragter det som dagens allerstørste problem, og specielt betragter vi den meget store ungdomsarbejdsløshed som et meget alvorligt menneskeligt og samfundsmæssigt problem. Det er blevet understreget i åbningstalen, det er blevet understreget under åbningsdebatten, det blev understreget under forespørgselsdebatten om de unge for kort tid siden, og det blev også understreget på Det europæiske Råds møde, som blev holdt i København den 3.-4. december 1982.

Det er derfor ikke rigtigt, når det bliver hævdet, at vi siger nej til internationale initiativer. Tværtimod blev det af statsministeren meget stærkt præciseret, at det var vigtigt, at der af Det europæiske Råd efter mødet i slutcommuniquéet blev udtrykt fuld enighed

[Dyremose]

om, at der var behov for en omfattende strategi til opnåelse af en mærkbar bedring i beskæftigelsessituationen ved at skabe varige nye arbejdspladser. Det blev understreget, og der blev opstillet en lang række prioriterede mål, og man lavede en tidsplan for, hvornår og hvordan man skulle arbejde videre med disse mål med henblik på at gennemføre specifikke fællesskabsforanstaltninger, der skal supplere de bestræbelser, som de enkelte medlemsstater udfolder på nationalt plan. Vi har altså i høj grad viljen til både nationalt og internationalt at arbejde med at nedbringe den alt for store ledighed.

Forespørgslen er formuleret sådan, at den drejer sig om den alvorlige stigning i ledigheden. Jeg vil godt sige, at det er for begrænset alene at tale om ledighed. Vi kan kun skabe varige arbejdspladser, når vi samtidig med, at vi bringer ledigheden ned, bringer underskuddet på betalingsbalancen ned. Vi skal bringe underskuddet på statsbudgettet ned, vi skal bringe den alt for høje rente ned, vi skal bringe den alt for høje inflationstakt ned, og vi skal først og sidst bringe den alt for høje ledighed ned. Disse faktorer hænger sammen, og hvis man beskæftiger sig udelukkende med den ene, så er der risiko for, at det går galt. Jeg vil godt prøve på at illustrere, at det måske er det, der er sket for socialdemokratiet i det metodevalg, man foretog, da man havde den socialdemokratiske regering. Da ville man jo også bekæmpe stigningen i ledigheden, og stigningen var i øvrigt større end den, vi står over for for øjeblikket.

Forudsat at finansministerens skøn om, at ledigheden stiger med 25.000 fra 1982 til 1983, holder – det er klart, at der er usikkerhed omkring det skøn – så er det en begrænsning i forhold til den stigningstakt, vi har set under den socialdemokratiske regering, som vi havde indtil sommeren 1982. Hvis vi nemlig tager ledigheden fra 1979 og frem til 1982, konstaterer vi, at den er steget med ca. 90.000. Det er en stigningstakt på ca. 30.000 pr. år, altså mere end de 25.000, vi nu regner med. Hvis man dertil lægger, at ca. 70.000 er kommet på efterløn, så er det altså en stigning på 160.000, svarende til godt 50.000 pr. år, hvis man skal have sammenlignelige tal i forhold til 1978-79, altså en væsentlig større stigningstakt end den, vi nu står over for.

Jeg siger det ikke for at underkende det problem, der ligger i, at arbejdsløsheden stiger med 25.000, men jeg siger det, fordi det kan have betydning for det metodevalg, vi står over for. Hvad er det, socialdemokraterne troede? Ja, de troede, at man ved at ansætte flere i den offentlige sektor kunne nedbringe arbejdsløsheden. Man ansatte fra 1979 til 1982 109.000 flere i den offentlige sektor, men det, at man ansatte de flere, betød, at man fik øget skattetrykket, og det var medvirkende til, at den private sektor i den samme periode blev reduceret med 122.000 mennesker, således at beskæftigelsen faldt med 13.000. Det er de tal, der har betydning for strategivalget; man kan ikke løse beskæftigelsesproblemet alene ved at ansætte folk i den offentlige sektor.

Jeg vil godt sige, for at jeg ikke skal beskyldes for at komme med falske anklager mod socialdemokratiet, at det jo egentlig er ganske pænt, at vi har holdt beskæftigelsen på næsten det samme niveau. Når der har været den store stigning i ledigheden, så skyldes det den meget store tilgang til arbejdsmarkedet i den pågældende periode. Denne tilgang, som nu står over for at blive reduceret, har også betydning for metodevalget, og derfor vil jeg gerne understrege det allerede på nuværende tidspunkt.

Når man ser på den udvikling, vi har gennemlevet fra 1979 til 1982, får man en fornemmelse af, at man må stille det spørgsmål: skal vi basere vores strategi på, at vi får et samfund med vedvarende arbejdsløshed, eller skal vi basere strategien på, at det måske er muligt at genskabe den fulde beskæftigelse? Jeg mener rent faktisk, at man skal basere strategien på det sidste, og jeg vil godt stille det spørgsmål: hvorfor skulle det ikke være muligt for os at skabe fuld beskæftigelse ved udgangen af 1980'erne? Er det ikke et udtryk for vanetænkning, at bare fordi vi har stor arbejdsløshed i dag, så vil vi også have det i al fremtid? De mennesker, der er skeptiske over for muligheden af at genskabe den fulde beskæftigelse, burde stille sig selv det spørgsmål: kunne vi overhovedet i 1971 eller 1972 i den offentlige debat se nogen som helst udtalelser, se nogen som helst visioner, der gik ud på, at vi ville få et samfund med den store arbejdsløshed, som vi nu har? Nej, det kunne vi ikke. Man kørte videre i det gamle spor og troede, at fordi man havde

[Dyremose]

fuld beskæftigelse, så kunne den altid fastholdes.

Der er en risiko for, at vi nu kører videre i det gamle spor: der er stor arbejdsløshed, og derfor tror vi ikke på, at det bliver muligt at genskabe fuld beskæftigelse. Jeg vil godt understrege, at det ikke er nemt, og at det ikke kommer lige nu, men det kan lade sig gøre, bl.a. fordi tilgangen til arbejdsmarkedet bliver væsentlig mindre. Ungdomsårgangene, som kommer ind på arbejdsmarkedet, falder fra 85.000–90.000 for øjeblikket til ca. 70.000, antallet af pensionister stiger fra 82.000–90.000 med ca. 36.000, erhvervsfrekvensen for kvinder, som er steget kolossalt fra 1967 over 1972 og til 1979, er nu næsten nået op på mændenes erhvervsfrekvens, det vil sige, at der ikke kommer en ekstraordinær tilgang af kvinder. Alle disse faktorer arbejder i retning af, at der kommer en mindre tilgang til arbejdsmarkedet, og derfor skulle det blive nemmere at løse beskæftigelsesproblemet.

Den næste indvending, man vil møde, er: ja men den internationale udvikling, den økonomiske krise, vil gøre det umuligt for den private sektor at erobre den markedsandel på verdensbasis, som skal til. Hvorfor nu det? Danmarks eksport i perioden 1976–78 er mindre end 1 pct. af verdenshandelen. Hvis vi i de 3 år skulle have haft ligevægt på betalingsbalancen, skulle vi kun have haft en eksportandel på 1,12 pct. mod de 0,96 pct., som vi havde, altså en stigning i nettoeksporten på 17 pct. Til sammenligning steg Japans markedsandel i den samme periode fra 6,8 pct. til 7,6 pct., det vil altså sige en stigning på 0,8 pct. eller en stigning, der svarer til over 80 pct. af hele Danmarks eksport. Så selvfølgelig kan det lade sig gøre, hvis man tilrettelægger en strategi – som den nye regerings strategi, således som denne er kommet til udtryk i indkomspolitikken, i besparelserne, i det tilhørende rentefald, i uddannelses-tilbuddene, i forskningsplanen og i investeringsprogrammet. Hvis man tilrettelægger en sådan strategi, hvis man fastholder en forbedring af konkurrenceevnen, så kan man. Selv om det ikke er nemt, og selv om det ikke går hurtigt, og selv om det kan gøre ondt undervejs, så kan man fastholde et perspektiv, der hedder, at også kommende generationer kan opleve et samfund med fuld beskæftigelse. Det mener jeg egentlig at vi er

forpligtede til over for de kommende generationer: at give dem det perspektiv, at de får chancen for at leve i et samfund, hvor der kan skabes fuld beskæftigelse.

Ivar Hansen (V):

Jeg synes, det er forståeligt, at hr. Svend Auken m.fl. har rejst denne debat. Det er forståeligt af flere grunde, men det er først og fremmest forståeligt på baggrund af, at hr. Svend Aukens egne resultater som arbejdsminister i en socialdemokratisk regering gennem flere år på det område, vi diskuterer i dag, i realiteten har været få og små, hvis man ser på nettovirkningerne af den indsats, tidligere socialdemokratiske regeringer har udført på dette område. Hr. Svend Auken har jo måttet notere en fortsat stigning i arbejdsløsheden år for år. Det er jo baggrunden.

Det er i og for sig også forståeligt, at hr. Svend Auken rejser debatten på dette tidspunkt, hvor regeringen har forelagt en omfattende politisk plan, som også i høj grad vil forbedre beskæftigelsen. Det er også et tidspunkt, hvor regeringen allerede har fået en del af sin politik igennem folketinget, hvilket vil trække i den samme retning.

Må jeg straks slå fast, at der findes ingen kunstige og lette genveje til en varig forbedring af beskæftigelsen. Den kendsgerning tror jeg at vi her i folketinget bør se i øjnene. Vi må også se i øjnene, at det derfor må være slut med beskæftigelsesplaner, der kunstigt puster – eller ofte forsøger at puste – gang i beskæftigelsen.

I den debat bør der også indgå forskellige tal og oplysninger om baggrunden for den udvikling, vi har haft og fortsat har. I så henseende er der forskellige ting, der fortsat er ved det gamle, hvis man kan sige det på den måde, nemlig det forhold, at der fortsat er en stigende beskæftigelse i den offentlige sektor og en faldende beskæftigelse i den private sektor. Det er klart, at det er en udvikling, der må vendes.

Igennem de seneste år har vi i folketinget vedtaget indtil flere beskæftigelsesplaner. Hovedresultatet heraf har været en fortsat forskydning fra privat til offentlig ansættelse. Det er også en udvikling, som nødvendigvis må øge de offentlige udgifter. Den vej kan vi ikke fortsætte. Det har finansministeren alle-

[Ivar Hansen]

rede givet udtryk for, og det er vi i venstre enige i.

Jeg skal senere vende tilbage til regeringens politik, men vil blot slå fast, at jobskabesaktiviteterne også har haft en række andre negative virkninger, desværre. Venstre har gang på gang demonstreret med mange eksempler, at mange jobskabesaktiviteter er konkurrenceforvridende. I en række tilfælde er private virksomheder blevet udkonkurreret af offentlige beskæftigelsesforanstaltninger. Vi kender alle eksemplerne. Det er klart, at det er regeringens opgave og regeringens pligt indtil videre at administrere de beskæftigelsesordninger, som nu engang er blevet vedtaget her i folketinget. Men venstre har hele tiden ment, at en anden politik skal til, hvis beskæftigelsesproblemerne varigt skal løses. Det er en anden politik, der skal skabe en varig forbedring af beskæftigessituationen. Det tror jeg den enkelte dansker udmærket ved, men jeg synes, vi må konstatere, at det alt for ofte har knebet med realitetssansen på det område her i folketinget.

Regeringen har ved sin tiltræden lovet, at den vil prioritere den økonomiske politik meget højt, ikke fordi det er en let opgave, men fordi vi folkevalgte, synes jeg, skylder befolkningen at koncentrere os om at løse beskæftigelsesproblemerne for de mange medborgere, der står uden arbejde og ikke kan få det – jeg understreger: og ikke kan få det – fordi vi skylder vores børn, at de ikke i fremtiden skal betale for, at vi ikke i 1970'erne og 1980'erne har kunnet løse vore egne problemer.

Regeringen har fremlagt en økonomisk politik, der kan opdeles i flere hovedelementer.

For det første det indkomstpolitiske indgreb, som folketinget vedtog i oktober. Det skal jeg ikke gå nærmere ind i, men jeg skal gøre opmærksom på, at det indeholder en hensigt i retning af at holde lønstigninger inden for 4 pct. om året i de kommende år. Med dette indgreb har regeringen ønsket at styrke Danmarks konkurrenceevne, for kun herigennem kan det lade sig gøre at forbedre såvel beskæftigelsen som betalingsbalancen.

Det andet element i regeringens politik er offentlige besparelser. Det stadig voksende underskud på de offentlige finanser har en negativ virkning på samfundet på en lang række felter. Efterhånden har underskuddet

ligefrem en rentedrivende effekt. Det er nødvendigt med et rentefald, og vi kan sige, at der allerede er opnået de første resultater på dette felt. I forbindelse med det indkomstpolitiske indgreb har regeringen gennemført første del af spareplanen, og folketinget arbejder for øjeblikket dels med lovforslag, dels i folketingets finansudvalg med at gøre det sidste færdigt. Det er nødvendigt, at målene nås, hvis vi skal vende den økonomiske udvikling.

Det tredje hovedelement i regeringens økonomiske politik er investeringsprogrammet, som regeringen offentliggjorde i går. Tanken heri er ikke at strø om sig med penge i håbet om, at det sætter aktiviteter i gang. Derimod vil investeringsprogrammet forbedre erhvervsklimaet. Virksomhederne skal have bedre vilkår at arbejde under. Meget har virkning på lang sigt, det er rigtigt, men der er også elementer, der virker på kort sigt. Allerede i løbet af 1983 vil de første positive kræfter få virkning.

Jeg lagde naturligvis mærke til, at den tidligere finansminister, hr. Heinesen, ikke havde meget tilovers for regeringens investeringsprogram. Jeg forstår det i og for sig meget vel, for det må selvfølgelig være svært for den tidligere finansminister at sige, at det her er godt, men jeg tror alligevel, han vil indrømme det, hvis vi kommer nærmere ind i en diskussion. Det er klart, at hvis den tidligere finansminister roste det program, der her er lagt op til, så ville mange sige: hvorfor har den tidligere finansminister ikke gennemført en række af disse elementer for lang tid siden?

Jeg vil også godt beskæftige mig med et par områder, som jeg mener vi bør se nærmere på. De kan deles op i et par hovedområder.

For det første tror jeg, vi kan gøre en hel del for at fjerne de såkaldte mobilitetshæmmende faktorer på arbejdsmarkedet, og for det andet kan vi gennemføre en forbedring af igangsætternes vilkår i det danske samfund. Vi har haft en diskussion på det seneste i offentligheden om øget adgang til deltidsbeskæftigelse. Det er efterhånden blevet et folkekrav, og jeg synes, vi i langt højere grad her fra folketingets side kunne bakke det ønske op med en række initiativer.

Fra mange sider møder man i øvrigt også det synspunkt, at det er meget vanskeligt for

[Ivar Hansen]

mindre virksomheder at etablere sig i lokale samfund. Alt for mange planlægningskrav og miljøkrav forhindrer, at nye virksomheder kan etableres. For venstre er det af afgørende betydning, at disse problemer løses, således at beskæftigelsen kan forbedres de steder, hvor folk bor. Vi har intet at vinde ved en fortsat centralisering af det danske samfund.

Spørgsmålet om en forbedring af formidlingen af arbejde er også aktuelt, og samtidig mener vi også, det er aktuelt at overveje, hvordan en række administrative byrder kan overdrages fra virksomhederne, hvor de nu virker som en byrde på mange områder.

Der er også spørgsmålet om ansættelse af lærlinge og EFG-praktikanter. Vi mener, at en række bureaukratiske hindringer på det område forholdsvis let kan bringes af vejen.

De fleste er ganske givet ikke klar over, at et meget stort antal virksomheder går nedenunder og hjem eller starter hver dag. Desværre er der i øjeblikket flest, der lukker. Den udvikling skal også vendes. Venstre har tidligere her i folketinget fremsat forslag om en langt bedre og mere positiv iværksætterpolitik. Vi vil sige: lad os se nærmere på de forslag, vi tidligere har fremsat, som kan være til gavn for iværksætterne.

Afslutningsvis vil jeg gerne fremhæve et element fra investeringsredegørelsen, som finansministeren allerede udførligt har kommenteret. Regeringen har sat som målsætning for en sanering en fjernelse af en lang række reguleringer og barrikader eller forhindringer og vanskeligheder i samfundet for virksomhederne. Regeringen har som målsætning for denne sanering, at regler og forskrifter skal gøres mere overskuelige, således at virksomhedernes dispositionsfrihed dermed bliver øget. Der er altså lagt op til, at samtlige administrative forskrifter gennemgås, at monopolloven lempes, at reglerne på arbejdsmiljølovområdet lempes, at bygningsreglementet gennemgås, og at miljø- og planlovgivningen forenkles.

Jeg tror, at sådanne afreguleringer i virksomhederne sammen med de skattepolitiske initiativer har en langt større betydning end mange andre beskæftigelsesforanstaltninger. Når vi taler om beskæftigelsen, er det særlig relevant at sammenligne dette middel med de gængse, som vi har oplevet i de senere år. Igen har vi et eksempel på, at den nye regering vil gøre tingene på en anden måde, og i

realiteten er der jo meget, der skal ændres, hvis erhvervsklimaet afgørende skal forbedres.

Til gengæld tror jeg, vi kan sige som vores udgangspunkt i venstre, at lykkes det, vil det i høj grad gavne beskæftigelsen – langt mere end de beskæftigelsesplaner, dette folketing i de senere år har været præsenteret for.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

For at hr. Ivar Hansens krigeriske opblæsthed ikke skal stå upunkteret hen i et længere tidsrum, føler jeg mig nødsaget til at gøre én bemærkning til hr. Ivar Hansen.

Når hr. Ivar Hansen kritiserer den tidligere regerings beskæftigelsespolitik og beskæftigelsesindsats, bør han ikke overse det forhold, at Danmark – bortset fra Irland – er det eneste EF-land, der krisen igennem, i hvert fald siden 1975, har øget sin beskæftigelse. Med én eneste undtagelse er det sket i hvert eneste år. Det var året 1980-81, hvor vi i lighed med en lang række andre lande gjorde det, som den nuværende regering nu lægger op til som en egentlig strategi, nemlig kombinere en stram indkomspolitik med store finanspolitiske stramninger. I det år tabte vi arbejdspladser. Det, vi er nervøse for, er, at det er det, der vil ske i foråret 1983 og 1984. Det er en alvorlig svækkelse af selve beskæftigelsen og fortabelse af arbejdspladser.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Det er rigtigt, at vi igennem en årrække har kunnet glæde os over, at flere og flere er kommet i arbejde, men det hindrer jo ikke, at arbejdsløsheden fortsat er steget og steget. Jeg husker adskillige debatter her i folketinget, hvor såvel hr. Svend Auken som arbejdsminister og andre ministre fra tidligere socialdemokratiske regeringer har lagt omfattende planer frem, og hvor man også har ment at kunne dokumentere, at det i høj grad ville forbedre beskæftigelsen. Man har oven i købet sat meget konkrete tal på. Alligevel har vi måttet konstatere en udvikling, hvor flere og flere i realiteten har været uden job i forhold til det antal, der ønskede at have det. Derfor synes jeg, hr. Svend Auken burde indse, at de hidtidige foranstaltninger har

[Ivar Hansen]

haft for ringe værdi og for ringe effekt, og derfor synes jeg, der var en idé i for hr. Svend Auken på en mere positiv måde at medvirke til at gennemføre de elementer, som den nuværende regering har lagt op til at få gennemført.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er rigtigt, at arbejdsløsheden er steget, men det er også rigtigt, at beskæftigelsen i disse år er steget, og at Danmark er enestående i forhold til andre lande i så henseende. Det, der nu sker, er, at man ikke alene ikke vil være i stand til at skabe arbejdspladser til de nye på arbejdsmarkedet, men at man direkte vil nedlægge arbejdspladser i det kommende år. De lærde strides om, hvorvidt det vil være 25.000 eller 30.000 færre arbejdspladser til næste år, men det bliver tal i den størrelsesorden, og det vil først og fremmest ramme det private erhvervsliv, som hr. Ivar Hansen – som socialdemokratiet – er stærkt interesseret i at fremme udviklingen af.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Jeg tror, der er et element, hr. Svend Auken glemmer, nemlig det forhold, at den forbedrede beskæftigelse, som hr. Svend Auken bryster sig af at vi har oplevet, er en forbedring af beskæftigelsen, der først og fremmest er kommet til udtryk gennem en fortsat øget beskæftigelse i den offentlige sektor. Jeg troede i og for sig, at hr. Svend Auken var enig i – jeg mener, den tidligere regering har givet udtryk for det adskillige gange – at den udvikling nødvendigvis måtte bringes til standsning gennem en strategi – som det er blevet benævnt – og gennem en politik, der afgørende tager sigte på at skabe et nyt vækstgrundlag i den private sektor.

Uanset hvor meget såvel den socialdemokratiske ordfører som hr. Svend Auken prøver at tilsløre det, så er regeringens investeringsfremmeprogram et langt katalog, der i første række og næsten udelukkende tager sigte herpå, og det er den eneste fremgangsmåde, der er anvendelig fra nu af.

(Kort bemærkning).

Dyremose (KF):

Det, der kaldte mig herop, var hr. Svend Aukens bemærkninger om, at vi skulle nedlægge arbejdspladser i det kommende år. Det er altså et spørgsmål om, hvorvidt vi tror på prognosen om de 285.000 arbejdsløse eller ej. Hvis den prognose holder, så svarer den stigning på de 25.000 lige præcis til den tilgang til arbejdsstyrken, som vi får i 1983. Jeg synes, det er beklageligt, at vi ikke kan opsuge tilgangen og nedbringe ledigheden, men vi må konstatere, at hvis vores prognose holder, så er det ikke et spørgsmål om at nedlægge arbejdspladser i 1983 sammenlignet med 1982. Det håber jeg bliver rigtigt. Jeg vil medgive hr. Svend Auken, at hvis hans prognose for arbejdsløsheden holder, så bliver der nedlagt arbejdspladser. Det regner jeg ikke med, det håber jeg ikke på.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg kan anbefale hr. Ivar Hansen at gå til privatmanuduktion hos hr. Dyremose. Hr. Dyremose forstår i hvert fald sammenhængen i tingene. Det er rigtigt, som hr. Dyremose siger, at hvis regeringens forudsætninger holder, vil der i bedste fald være tale om uændret beskæftigelse i den private sektor til næste år. Men det kræver en tro på det, man kalder de psykologiske mekanismer, at tro på, at vi i en situation, hvor der er international afmatning, 3 pct. reallønsfald i Danmark, negativ vækst i den offentlige sektor og fortsat høj realrente, skulle opleve en øget beskæftigelse i den private sektor.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Der er jo ingen fra regeringspartiernes side eller i regeringen, der har lagt skjul på, at 1983 bliver et vanskeligt år, men der er heller ingen, der har lagt skjul på, at der i regeringens investeringsfremmeprogram er en række elementer, der kan få en positiv virkning på kort sigt. Det, vi så kan diskutere, er tidspunktet, hvornår disse positive elementer slår igennem.

Men det, jeg har forsøgt at sige til hr. Svend Auken, er: er det flere beskæftigelsesplaner, vi skal have gennemført her i folketinget? Jeg kan se, at der er tilstedeværende socialdemokrater, der nikker. Hertil vil jeg

[Ivar Hansen]

blot svare, at det er mit indtryk, at såvel kommunerne her i landet som amterne har tilstrækkeligt med vanskeligheder med at finde flere mere eller mindre kunstige job til disse beskæftigelsesplaner. Det er flere varige job i erhvervslivet, vi har brug for. Så kan hr. Svend Auken ryste lige så meget på hovedet, som han vil.

Ole Henriksen (SF):

Man kunne måske afslutte denne runde med korte bemærkninger med at give den oplysning, at det altid har været pessimisterne, der har fået ret i de prognoser, som er fremkommet om stigningen i arbejdsløsheden. Jeg kan da godt forstå, at regeringspartierne nu mobiliserer al deres tyrkertro for netop nu at reducere disse tal, der ligger forude med hensyn til arbejdsløshedsstigning. Men lad det nu være. Jeg har ikke den opfattelse, at regeringspartierne vil få ret i deres optimisme vedrørende arbejdsløsheden.

Vi synes i SF, det er i orden, at vi får sådan en diskussion i dag om udsigterne til denne kraftige stigning i arbejdsløsheden, som vi altså mener vil være uundgåelig med den politik, den borgerlige regering har lagt op til. Vi mener også, at de løsningsmodeller, som planen, der er blevet offentliggjort i går, indeholder, faktisk er det samme spor, som andre lande har bevæget sig ind på for adskillige år siden, og som har betydet, at man har fået nogle eksplosive stigninger i arbejdsløsheden. Det er vel først og fremmest i USA og i England, man har ført denne politik, men vi ser det i øvrigt overalt i Europa og i den vestlige verden i det hele taget, at arbejdsløsheden stiger foruroligende stærkt. Som det har været nævnt heroppefra, viser den politik, som har været ført af tidligere regeringer igennem årene, klart, at eftervirkningerne på beskæftigelsen er virkninger, der først kommer et godt stykke tid efter, at politikken er sat i værk. Det influerer derfor selvfølgelig også i dag på arbejdsløshedstallene, hvad tidligere regeringer har lavet.

Jeg synes også, det er relevant at diskutere, hvilken rolle EF spiller i denne forbindelse. Det har været berørt nogle gange heroppe, men jeg synes, man glider lidt let hen over det. Man underkender, at det spiller en større og større rolle for Danmarks muligheder for at lave separate ordninger, hvor vi

kan komme igennem med det, uden at EF blander sig. Vi ved, at vi skal have godkendt ordninger. Man har diskuteret, hvorfor jobskabelsesloven ikke er sat i værk. Den er ikke sat i værk, dels fordi regeringen ikke ønsker at sætte den i værk, dels fordi den bekendtgørelse, som skal sætte loven i kraft, først skal godkendes nede i EF, fordi den ikke må være konkurrenceforvridende. Der er en aftale om, at sådan skal det køres. For den slags lovgivning og på en lang række andre områder, hvor vi gerne ville udvise nogle selvstændige initiativer for at løse arbejdsløshedsproblemet, spiller EF desværre en rolle.

Men det er jo regeringens planer, der er til debat her i dag, og også den indkomstpolitiske linje, som man har ført igennem 1970'erne og op til i dag, og som man nu har forstærket ved at lave indgreb i overenskomsterne, uden at det har løst problemerne. Disse overenskomstindgreb betyder, at der er en faldende realløn – en fortsat faldende realløn – blandt lønmodtagerne, og det spiller selvfølgelig også en rolle for den almindelige efterspørgsel efter varer. Det er klart, at problemet bider sig selv i halen, når man laver disse begrænsninger over for overenskomsterne. Vi har som bekendt haft fem af dem i træk, og hver gang har vi fået at vide, at når vi fjerner de og de dyrtidsportioner, når vi sætter de og de lønrammer, vil det lykkes at bringe flere i arbejde, så bliver erhvervslivet optimistisk igen osv. Hver gang er arbejdsløsheden steget støt og roligt.

Om det er 20.000 flere arbejdsløse, der bliver i 1983, er ikke godt at vide. Det mener regeringen, mens andre, som måske har mere erfaring i at udtale sig om det, siger, at det bliver 50.000. Her tænker jeg på de økonomiske vismænd. Men jeg mener ikke, det er noget, der stopper med, at vi i 1983 runder de 300.000 arbejdsløse, men at vi, som hr. Svend Auken sagde før, i 1984 vil komme op på de 350.000, når vinterledigheden indtræder dér.

Denne udvikling har selvfølgelig også sin baggrund i de nedskæringer, som man har lavet eller er i færd med at lave inden for den offentlige sektor på en lang række områder – inklusive den bebudelse, at finansministeren ønsker at nedlægge ca. 1.000 arbejdspladser. Det lyder jo ikke af så meget, men det er i hvert fald en helt klar nedskæring

[Ole Henriksen]

også i antallet af stillinger inden for den offentlige sektor, som vil bidrage væsentligt til, at arbejdsløsheden vil stige.

Regeringen meddeler frejdigt, at disse mange ledige, som vil komme fra den offentlige sektor, skal man bare opse i den private sektor. Problemet »løser« man altså på den måde – vel vidende, at der er 270.000 i dag, som ikke kan få arbejde inden for den private sektor. Derfor er det illusorisk at tale om, at der lige pludselig skulle blive plads til en lang række, som bliver udstødt fra den offentlige sektor.

En yderligere understregning af, at den private sektor ikke vil være i stand til at opse disse mange arbejdsløse og den nettotilgang, der i øvrigt vil være – på grund af, at vi inden for de næste 5 år vil have en nettotilgang på ca. 200.000 – findes i de undersøgelser, der viser, at der er ledig kapacitet i erhvervslivet, i stor udstrækning voksende ledig kapacitet. En undersøgelse for et års tid siden viste, at hver femte virksomhed sagde, at den havde ledig kapacitet. En tilsvarende undersøgelse for nylig viser, at hver tredje virksomhed nu havde ledig kapacitet. Så synes jeg nok, vi må erkende, at faktisk ligger kapitalejerne, altså virksomhedsejerne, med rigelig kapacitet til at sætte produktion i gang og til at få hjulene til at rulle på disse maskiner, der er gået i stå. Jeg synes, det er væsentligt, at man gør sig det klart i relation til de tilskud, som regeringen nu med sin frelseplan kommer og lægger frem her, milliardtilskud, erhvervsafskrivninger, og hvad ved jeg, som man nu vil gennemføre til erhvervslivet. Den ledige kapacitet – de maskiner, som ikke engang er i brug i øjeblikket – vil betyde, at disse store tilskud vil gå ned i en helt anden sammenhæng end den, som regeringen siger den tilsigter at de skal gå i, nemlig til øgede investeringer. De vil nemlig gå ned i lommerne med profit.

Det er det, SF er imod, hele den politik, som den borgerlige regering her lægger op til, og som vi aldeles ingen tillid har til kan gennemføres. Vi tror ikke, den har andet formål end at smøre kapitalismen; den vil ikke skaffe de arbejdspladser, som er nødvendige.

Askjær Jørgensen (FP):

Fremskridtspartiet er ikke utilfreds med, at vi skal diskutere arbejdsløshedsproblemet,

det er der i allerhøjeste grad brug for. Men når man ser på, hvem der har rejst forespørgslen, nemlig den tidligere arbejdsminister, hr. Svend Auken, kommer man jo til at tænke på pyromanen, der er vred over, at huset er brændt.

Hovedmanden bag den udvikling, der har skabt arbejdsløsheden i Danmark, er jo den tidligere arbejdsminister, hr. Svend Auken, og jeg kan da godt forstå, hvis den fremtrædende chefideolog i socialdemokratiet hr. Svend Auken har dårlig samvittighed over for det danske samfund, over for den danske arbejder. Det er fuldt forståeligt, og jeg har faktisk lidt ondt af hr. Svend Auken. Men at man i sin depression, i sin fortvivlelse, reagerer på denne måde, at man rejser en forespørgsel og begrundet den, som man har gjort det i dag, viser faktisk lidt om, at socialdemokratiet er i dyb splittelse med sig selv. Det giver de besynderligste reaktioner.

Det er nok rigtigt, som ordføreren for SF lige sagde, at der ikke vil blive investeret så meget, som man kunne ønske sig. Men hvad er så årsagen til det? Ja, jeg kan godt give et eksempel. Naturligvis skabte den tidligere regering megen arbejdsløshed, men socialdemokratiet fortsætter med det, og der er ingen grænser for, hvilke midler man tager i brug fra socialdemokratiets side, når man skal skabe mere arbejdsløshed. Hvad oplevede vi op til debatten i tirsdags? At socialdemokratiet udfoldede de størst mulige anstrengelser for at skabe størst mulig usikkerhed om udviklingen i det danske samfund. Vi ved ikke ude i erhvervslivet, om vi skal have valg eller vi ikke skal have valg. Vi ved ikke, når vi skal disponere, om vi fremover har en rød regering, eller hvad vi har. Hvordan skal eventuelle internationale investorer have nogen som helst tillid til at gå ind og investere i det danske erhvervsliv, når det danske socialdemokrati opfører sig, som det gør vedrørende udenrigspolitiske og forsvarspolitiske spørgsmål? Det er helt givet, at der går en meget, meget stor mængde arbejdspladser i den danske produktionssektor tabt, når vi får sådan et udspil, som vi fik fra socialdemokratisk side i forbindelse med NATO-bevillingerne. Jeg synes egentlig, der var grund til, at de socialdemokratiske tidligere ministre forsøgte at holde en lav profil, men det har man åbenbart ikke rigtig evner til. Det var

[Askjær Jørgensen]

nok klædeligt, at man fandt en anden attitude.

Vi har bemærket, at regeringen erkender, at arbejdsløsheden vil stige – det står jo højt og tydeligt på side 43–44 i det program, vi fik fremlagt i går. Det er det, den tidligere arbejdsminister skælder ud over, men for os er det helt uomtvisteligt sikkert, at hvis ikke vi havde fået en ny regering, så var det gået meget, meget værre. Dermed er ikke sagt, at vi mener, den nye regering gør det godt nok, men den gør det i hvert fald et stykke bedre, end vi kunne have forventet at den afgæede regering ville have gjort det.

Vi er også helt sikre på, at vi godt kunne få den nye regering til at bevæge sig noget længere i den rigtige retning, hvis ikke vi havde problemet med, at vi kun har 82 mandater bag den politik, der egentlig bør føres.

Men hvis vi tager fadet og rager al gemyssen væk og lytter intenst til, hvad f.eks. den konservative ordfører siger i dag, og hvad finansministeren så omhyggeligt har forklaret, så må vi nok erkende, at man i vid udstrækning er enig med fremskridtspartiet om, at prisen på arbejdskraft er for høj. Det er også klart erkendt, når man siger, at prisen ikke må stige så meget. Vi mener naturligvis, at der direkte skulle have været gennemført en prisnedsættelse på arbejdskraft, og så mener vi, at reallønningerne skulle sættes op. Men der er åbenbart en række partier, der synes, at danske arbejdere skal mere eller mindre sultes ihjel oven i arbejdsløshedstruslen.

Man siger, at der skal spares, og at der skal skæres ned. Vi vil gerne advare imod, at man helt bortskærer den jævne danskers forbrugsmulighed. Vi vil gerne advare imod, at man siger til den danske befolkning: nu må I ikke have nogen som helst mulighed for at købe noget fra det danske erhvervsliv. Vi tror, at en god produktionssektor, der skal eksportere noget, skal have en hjemmemarkedsplatform. Man skal passe på ikke at skære for meget i hjemmemarkedsafsætningen for de danske erhvervsvirksomheder. Vi tror, det koster arbejdspladser.

Derfor er vi helt sikre på, at det var bedre at gå ud, og sige til danske lønmodtagere: nu garanterer vi fra folketingets side, fra regeringens side, en årlig reallønsvækst på 1–2 pct. hvert år i en årrække, og så skal vi ellers

holde op med at spekulere i overenskomster osv.

Bruttoprisen på arbejdskraft burde sættes ned og fastfryses, og det skal naturligvis gøres ved, at man fjerner statsafgiften på arbejdskraften. Indkomstskatten er nøjagtig det samme som en statsafgift på den vare, der hedder dansk arbejdskraft. Det er det, vi har forsøgt at forklare socialdemokratiet igennem en årrække, og som ikke kan trænge ind hos socialdemokratiet, men vi tror på og fornemmer, at både finansministeren og ordførerne for regeringspartierne godt er klar over, at det er den vej, vi skal.

Vi så forleden, at socialdemokratiet godt ville køre dagsordenshaløj på nogle ganske væsentlige punkter, og at man gerne ville degradere sit eget image på det forsvars- og udenrigspolitiske område. Det er socialdemokratiets sag. Vi synes ikke, der skal være dagsordenshaløj til hver en tid, men vi mener, det er nødvendigt tydeligst muligt at markere, hvad det hele drejer sig om, når der er tale om, hvor megen beskæftigelse vi kan have i det danske samfund. Vi mener, at statsafgiften på arbejdskraften er for høj, og derfor skal jeg tillade mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at årsagen til arbejdsløsheden er den alt for høje indkomstskat, som reelt er statsafgift på arbejdskraft.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Vi har jo fået regeringens program til investeringsfremme her i går, og det er det nok rimeligt at give en lille kommentar.

Vi vil gerne være venlige, men vi kan faktisk kun se nogle enkelte gode ting, som ikke vejer særlig tungt, og så en række hensigtserklæringer, der mangler at blive konkretiseret.

Fremskridtspartiet er imidlertid indstillet på at være i arbejdstøjet i den nuværende situation i folketinget, hvor vi kan se, at det kan knibe med at få det nødvendige antal mandater bag den rigtige politik. Vi må se at få det bedst mulige ud af den situation.

Hvis man skal notere, hvem der er skyld i, at vi fortsat har mange ledige, må vi altså sige, at det er de partier, der ikke tør være med til at føre den rigtige politik. Vi tror, at der eksisterer en nøgle, en sammenhæng, der

[Askjær Jørgensen]

omtrent kan formuleres som følger: hver gang man etablerer én stilling i den offentlige sektor, fjerner man dermed den økonomiske baggrund for to stillinger i den private sektor. Vi har en masse oplysninger fra forskellige ministerier, der sammenlagt viser, at de offentligt ansatte totalt alt i alt koster 250.000 kr. pr. stk. inkl. lokaleomkostninger, og hvad der skal til. Det vil altså sige, at hver gang man reducerer den offentlige sektor med én medarbejder, så er der frigivet økonomiske ressourcer på 250.000 kr. Det tror vi er nok til at etablere to arbejdspladser i den private produktionssektor. Derfor går vores politik kort og godt ud på at reducere den offentlige sektor med 250.000 medarbejdere. Derved får vi 500.000 nye arbejdspladser i den private sektor. Det er løsningen på dette samfunds problemer.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår i de videre forhandlinger.

Erhard Jakobsen (CD):

I modsætning til tidligere talere føler jeg ingen trang til at takke hr. Svend Auken for, at han og hans parti bruger folketingets tid på denne debat. Jeg har før haft lejlighed til fra denne talerstol at sige, at kunne arbejdsløshedsproblemet have været ændret – for ikke at sige løst – ved antallet af taler, der blev holdt om arbejdsløsheden, så havde vi haft fuld beskæftigelse for længe siden. Enhver ved, at en sådan debat hverken gør fra eller til.

Jeg skal kun i den forbindelse udtale min anerkendelse af, at regeringen i hvert fald ikke spilder vores og også embedsmændenes tid med at foranstalte en masse udregninger af tal, som man udmærket godt ved kan være rigtige, men lige så godt forkerte. De tal, hr. Svend Auken efterlyste, er jeg glad for at regeringen ikke har umaget sig med at fremstille en gang til, for dem har vi sandelig fået nok af i den forrige regerings tid – naturligvis uden at man af den grund kom til nogen som helst dybere forståelse af arbejdsløshedens karakter. Man behøver i øvrigt ikke mange tal og ikke mange beregninger for at finde ud af, hvor arbejdsløsheden stammer fra, af hvilken karakter den er, men det er

ikke det samme som at kunne sige: nu skal vi til at løse problemet.

Må jeg i øvrigt komplimentere hr. Svend Auken med, at han holdt sig meget nøje til mønsteret. Hr. Svend Aukens angreb på den nuværende regering svarer ganske til oppositionspartiernes angreb på den forrige regering. Det er, som det skal være, det har jeg haft lejlighed til at konstatere nogle gange, men det er jo ikke det, folketinget skulle bruge sin tid på.

Det er ikke noget tilsagn om, at CD vil stemme for det fremsatte forslag til dagsorden, men det kunne egentlig mere mig, om det endte i dagsordenshalløj med, at man vedtog fremskridtspartiets dagsorden. Så synes jeg, debatten var blevet placeret dér, hvor den sagligt fortjener at blive placeret.

Jeg var tilfreds med ministerens udtalelser på regeringens vegne. Jeg er selvfølgelig i særlig grad tilfreds med, at CDs gamle kæphest med at skabe beskæftigelse ved at give folk lov til at forbedre deres boliger og få skattefradrag for det nu er blevet ophøjet til at blive et regeringsforslag. Vi tvivler ikke om, at der er beskæftigelse i det, vi tvivler ikke om, at det har en lang række fordele. Det er beklageligt, hvis et flertal af ideologiske grunde vil undlade at stemme for det. For det er af ideologiske grunde. For socialdemokraternes vedkommende kan man ikke affinde sig med, at vi skal have nogle fradrag, at nogle folk skal slippe for noget i skat osv., og de radikale har vel også nogle grunde af lignende art. Det er beklageligt, for her står virkelig beskæftigelse på spil.

Centrum-demokraterne har søgt gang på gang at vinde gehør for det synspunkt, at man skal lade være med at lade, som om man alene kan koncentrere sig om at bekæmpe arbejdsløsheden. Det skal være målet, det skal man gøre. Men man lader, som om man kunne gøre det uden at tage sig lige så alvorligt af andre problemer samtidig. Vi sagde det allerede i 1974: man kan ikke på samme tid bekæmpe arbejdsløshed og valutaunderskud. Skal man bekæmpe valutaunderskuddet, er det nødvendigt at begrænse forbruget. Skal man bekæmpe arbejdsløsheden, er det nødvendigt at udvide forbruget. Sådan ligger det, og det kommer man ikke uden om. Nu har vi så ydermere fået et problem til. Nu har vi fået et underskud på statens budget, der er så formidabelt, at man er

[Erhard Jakobsen]

nødt til at gøre noget ved det også. Det gør det endnu værre.

Derfor er alle løfter om med et eller andet effektivt middel at gøre en indsats, der på kort sigt udretter noget, tomme løfter, og det er at holde vælgerne for nar, det er at holde befolkningen for nar, det er at holde de arbejdsløse for nar.

Derimod kan man sige, at på længere sigt kan vi bringe orden i nogle af de ting. Det lykkedes allerede under den forrige regering. Med de indgreb i forbruget, som den foretog, og som vi var med til at støtte, lykkedes det at få nogen forbedring i vores valutabalancesituation. Nu kommer så oven på det, at vi nu skal prøve, om vi også kan få en forbedring i den anden situation. Men det er klart, at hensynet til valutabalancen og hensynet til statsunderskuddet sætter snævre grænser for, hvad man på kort sigt er i stand til at gøre med henblik på at skabe øget beskæftigelse, der skaber større forbrug og dermed også er med til at skabe valutavanskeligheder.

Det er på den baggrund, man skal se problemet, hvortil så kommer den politik, som Reagan fortsætter i USA, og den politik, som fru Thatcher fortsætter i England. Det har de lov til, det er de sat til at gøre af de amerikanske og de engelske vælgere, men det er jo ikke just en politik, der gør, at det bliver lettere for Danmark at sælge mere i de pågældende lande, når man dér har en stor arbejdsløshed og dermed begrænser befolkningens købekraft.

Det sidste, jeg vil komme ind på, har slet ikke været omtalt i dag. Jeg ville da gerne dele optimismen med hensyn til fuld beskæftigelse, men jeg har bare indtrykket af, at produktionen i fremtiden, i hvert fald industriproduktionen, ikke så meget bliver noget med beskæftigelse, som det bliver noget med automatik. Derfor vil jeg være meget forsigtig med at forestille mig – eller som det hedder herinde: jeg har ikke fantasi til at forestille mig – at det skulle være muligt engang i fremtiden at bruge alle dem, der har været vant til at være i arbejde, i 40 timer om ugen. Jeg tror ikke, det vil kunne lade sig gøre.

Men det betyder da ikke, at Danmark ikke skal satse på, at vi får en så central placering som muligt, når det gælder om at producere nogle af de varer, som verden skal bruge. Vi har nogle områder, hvor vi har vist os at være særdeles dygtige. Jeg finder, at de ting,

som regeringen nu forsøger med, er et forsøg værd. Ligesom CD i sin tid var parat til uden at være enig med den socialdemokratiske regering at støtte nogle af de ting, som vi da troede kunne hjælpe på beskæftigelsen, har vi med glæde deltaget i den nuværende regerings bestræbelser for at prøve at gøre noget.

Lige til sidst dette. Man forsøgte at inddrage EF i denne debat. Naturligvis med rette, for EF kan i høj grad være med til at spille en rolle, en meget stærkere rolle, end vi selv kan gøre det, men man må i hvert fald ikke fremstille det, som om EFs forsøg på at forhindre Danmark i eventuelt at lave noget, hvor vi arbejdede for os selv uden hensyn til de andre, skulle være noget, som man skulle fordømme. Hvad er det, vi klager over i øjeblikket? Vi klager over, at franskmændene og forskellige andre tænker mere på deres egen beskæftigelse end på de andres. Derfor iværksætter de foranstaltninger, som EF fordømmer, og som i høj grad er til skade for dansk beskæftigelse f.eks. Det, der pålægger os en begrænsning med hensyn til, hvad vi kan gøre for at fremme beskæftigelsen i Danmark, er ikke noget, vi gør bare for EFs skyld, det er noget, vi gør i egen interesse, for hvis ikke vi pålagde os disse begrænsninger, kunne vi heller ikke være med til at pålægge andre lande begrænsninger over for sådanne restriktioner, som kunne gavne dem, men som ville skade os, og som ville skade den samlede beskæftigelse i Europa. Man må sige, at hvis EFs politik slog igennem noget mere, kunne håndhæves noget stærkere, så ville det gavne dansk beskæftigelse og ikke skade dansk beskæftigelse.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg ville ellers starte med at sige, at jeg rent undtagelsesvis var enig med hr. Erhard Jakobsen, men så fik han desværre sagt noget om fradrag for reparationer af egne boliger, så nu er jeg nødt til at tage det først, før jeg går over til det, jeg i øvrigt var enig med ham i.

Det er faktisk ikke af ideologiske grunde, vi siger nej til det fradrag for reparationer af egne boliger. Jeg skal ikke gå ind på en lang diskussion om det. Der foregår i øjeblikket arbejder for 5 mia kr. inden for denne sektor. Hvis vi nu skal til at gøre det fradragsbe-

[Lone Dybkjær]

rettiget, så vil lavt regnet 40 pct. af det beløb blive noget, som vi hægter i halen på det, der foregår. Det vil sige, at vi smider 2 mia kr. ud, før der overhovedet er kommet én mere i beskæftigelse. Det kan godt være, at der også kommer nogle flere i beskæftigelse, men vi skal altså indhente de 2 mia kr. Det er bl.a. derfor, vi synes, at forslaget er dårligt. Vi har også nogle principielle betragtninger om fradrag, men det er, hvad det er. Vi tror også, det administrativt er umuligt at skelne. Men det har altså ikke noget med ideologi at gøre, det vil jeg meget stærkt gøre opmærksom på. Dermed være ikke sagt, at vi ikke ind imellem har andre kæpheste. Vi er jo ellers ikke et ideologisk parti, som bekendt.

Herefter vil jeg nævne det, jeg i øvrigt var enig med hr. Erhard Jakobsen i. Det er dødsensdeprimerende – det var egentlig også det, der lå i hr. Erhard Jakobsens udtalelser – at stå her og deltage i den ene debat efter den anden om arbejdsløsheden. Jeg kan næsten ikke sige, hvor træt og ked af det jeg har været af, at vi bare skal stå herinde endnu en gang og snakke om det. Om alt det, vi har gjort herinde, kan man sige: der er for megen demagogi og for lidt arbejde. De debatter, vi fører her, er markeringer af partiernes standpunkter; der er ikke nogen vilje til samarbejde. Det er i øvrigt fuldstændig ligegyldigt, hvem der er i regering, og hvem der er i opposition. Desværre må man sige, at VK satte sig også, dengang de var i opposition, med armene over kors. Nu synes hr. Svend Auken og hr. Heinesen at gøre det samme.

Jeg tror ikke, at vi bare ved det at samarbejde herinde kan klare arbejdsløshedssituationen, men det er helt sikkert, at vi i hvert fald ikke gør den bedre ved vores manglende vilje til et reelt samarbejde. Det har ikke blot noget at gøre med, at vi skal holde nogle samarbejdstaler her i folketinget, det har også noget at gøre med, at vi skal foretage et fornuftigt arbejde i udvalgene. Det gør vi jo ikke. Vi har siddet i årevis i arbejdsmarkedsudvalget. Der foregår ikke en diskussion, der overhovedet når under overfladen af problemerne. Det er det, der gør, at det er så trist at have med at gøre. I øvrigt tror jeg, det er ganske ødelæggende for hele det demokratiske system, hvis vi fortsætter på denne facon.

Målet er – det siger hr. Erhard Jakobsen også, deri er jeg også enig – at selvfølgelig skal vi arbejde på at afskaffe arbejdsløshe-

den. Men hvad er realiteterne? Realiteterne er, at uanset hvad vi gør – så kan vi diskutere, hvad vi skal gøre for at sætte 20.000 eller 30.000, eller hvad ved jeg, mere i beskæftigelse – uanset hvad vi gør; så har vi altså 200.000–300.000 arbejdsløse. Det er det udgangspunkt, vi lige så godt ærligt kan tage, for det er det udgangspunkt, vi vil have i masser af år.

Det synes jeg også kunne være et udgangspunkt for hr. Svend Auken, for arbejdsløsheden steg jo også dramatisk under den socialdemokratiske regering, det kan vi jo se klart på tallene. Det mener jeg – i modsætning til en tidligere ordfører – ikke er hr. Svend Aukens skyld. Det er udviklingen, den internationale udvikling og meget andet, der har medvirket til, at arbejdsløsheden er steget dramatisk. Men denne baggrund gør, synes jeg, at denne debat bliver lidt falsk. Ganske få måneder efter, at hr. Svend Auken er gået af som arbejdsminister, rejses der en forespørgselsdebat om den foruroligende stigning i arbejdsløsheden. Men den har altså været foruroligende stigende hele tiden. At den stiger foruroligende nu, kan man diskutere i forbindelse med investeringsplanerne, men den steg jo også i 1980 og 1981 foruroligende, nemlig på grund af vinterarbejdsløsheden. Der er ikke noget nyt i det. Vi kan klart se på kurverne, at de går op både det ene og det andet år, og dér har vi mig bekendt haft socialdemokratiske regeringer og hr. Svend Auken som arbejdsministre.

Det er nødvendigt, at vi erkender, at vi har ret begrænsede muligheder for at bekæmpe denne arbejdsløshed. Vi kommer til at stå med 200.000–300.000 arbejdsløse. Det er klart, at vi skal gøre, hvad vi kan. Vi skal arbejde internationalt, vi skal arbejde i EF, og vi skal arbejde i OECD og i nordisk sammenhæng, og hvad ved jeg. Jeg mener også, at vi skal føre indkomstpolitik. I modsætning til hr. Svend Auken stemte vi for indkomstpolitikken og nøjedes ikke med heroppe fra talerstolen at sige, at vi også er interesserede i at føre indkomstpolitik. Så synes jeg, man kunne have stemt efter det, men det gjorde man jo ikke. Alle disse ting skal til, men selv om vi gør alle disse ting, så må vi erkende, at det ændrer ikke dramatisk på situationen, og under ingen omstændigheder ændrer det hurtigt på situationen.

[Lone Dybkjær]

Jeg har lyst til at citere det britiske *The Economist*, som jo ikke kan siges at være et revolutionært, rødt blad. Det har en leder på basis af en analyse, der er foretaget af hele arbejdsløshedssituationen i England, som naturligvis ikke umiddelbart kan sammenlignes med Danmark. Det, man er rystet over, konkluderes det i lederen, er den apati, som de arbejdsløse har, denne fuldstændige håbløshed, denne voksende fornemmelse af, at man aldrig får et job. Herom siger lederen: det er en langt mere foruroligende situation, end politikerne overhovedet på noget tidspunkt giver udtryk for. Det er jeg enig i. Den siger selvfølgelig også, at det burde politikerne tage langt mere alvorligt, og det mener jeg også er nødvendigt.

Jeg mener, at det, vi er nødt til at tage fat på, er: hvilke grupper er egentlig tabere i det her? Vi ved, at 680.000 passerende arbejdsløhedskasserne i 1981. Nogle af de mennesker er jo kommet i arbejde igen, og nogle er virkelig langtidsarbejdsløse. Men vi kender alle sammen eksempler på, at nogle er tabere i det system, og nogle er ikke tabere i det system. Vi snakker meget om vigtigheden af at gøre noget for de unge, og det har vi også gjort som parti, men selvfølgelig bliver vi også nødt til at se på de 45-årige mænd eller kvinder, der bliver arbejdsløse. De kan jo også, hvis ikke de har en ordentlig uddannelsesmæssig baggrund eller har en uddannelse, der er blevet forældet, blive ganske hårdt ramt og have meget dårlige muligheder for reelt senere at komme ind. Derfor synes jeg, det er nødvendigt, at vi kikker på: hvad kan vi gøre for den gruppe med de 200.000 arbejdsløse?

Det er klart, at vi skal prøve på at sætte arbejde i gang, som jeg også har sagt, og her viser statistikken jo, at antallet af mennesker beskæftiget blandt de selvstændige er gået i vejret. Det er i øvrigt også noget, som det britiske *The Economist* peger på, at her bør man sætte ind. I virkeligheden bør man i forbindelse med iværksætterordninger, som hr. Dyremose og hr. Ivar Hansen også var inde på, gøre de selvstændige meget opmærksom på, at de faktisk ved hjælp af alle de ordninger, vi har lavet, har mulighed for at få et godt startgrundlag med en billig arbejdskraft, fordi vi sender nogle penge med de arbejdsløse. Derved kunne de måske få en bedre opstart. Selvfølgelig skal vi også kikke

på alle de papirer og ordninger og regler, de i øvrigt rammes af. Der er jeg enig i noget af det, der har været sagt.

I øvrigt mener jeg også, at det bliver nødvendigt at tage fat på arbejdsformidlingen. Vi ved godt, at arbejdsformidlingen ikke fungerer. Den er overbelastet totalt. Jeg mener ikke, at det bare er ved at nedskære personalet, at man skal tage fat i den, det vil jeg godt sige, men det kan være, vi skal finde en helt anden struktur for hele arbejdsformidlingen. Det kan da godt være, at man f.eks. skal overveje i højere grad at gøre formidlingen kommunal eller i hvert fald arbejde meget alvorligt med nogle strukturændringer inden for arbejdsformidlingen – simpelt hen i erkendelse af, at arbejdsformidlingen ikke er i stand til at løse de opgaver, den er stillet over for.

Derudover ligger der også nogle opgaver, som er gået videre til den nye regering fra den tidligere regering som følge af administrationsrapporten, der kom. F.eks. spørgsmålet om at definere »passende arbejde« – om vi virkelig kan fastholde at definere »passende arbejde« så snævert, som vi hidtil har gjort – ligesom jeg også tror, det er helt nødvendigt, at vi får en stærkt øget mobilitet, hvis vi skal løse nogle af problemerne.

Jeg vil godt slutte med at sige, at jeg tror, det er nødvendigt, at vi prøver at åbne op for hele spørgsmålet om, hvordan vi håndterer de arbejdsløse, når de får udbetalt dagpenge. Princippet er jo i dag og har hidtil været, at man intet må foretage sig, hvis man modtager arbejdsløshedsdagpenge, stort set. Det går endda så vidt, at vi har eksempler på, at nogle unge, der hjalp til i nogle stormflodsområder, dengang vi havde naturkatastrofen for et år siden, fik taget arbejdsløshedsdagpengene, fordi de gik ned og hjalp med at rydde op og alt muligt andet. Det er vanvittigt, og der er ingen, der kan forklare fornuften i det for nogen mennesker.

Dermed være ikke sagt, at vi uden videre kan bryde med systemet, for det skaber naturligvis en række problemer – navnlig i forhold til organisationerne, men lad det så være, men selvfølgelig også, hvis man begynder at udnytte ordningerne.

Jeg tror altså ikke, det kan nytte noget, at vi bliver ved med at udbetale arbejdsløshedsdagpengene passivt på denne facon. Vi kommer til at spørge os selv, når mennesker har

[Lone Dybkjær]

været ledige f.eks. 6 måneder, om vi så ikke kan hæfte et eller andet krav ved de arbejdsløshedsdagpenge, f.eks. om nogen uddannelse eller f.eks. om et eller andet andet arbejde, der i øvrigt ikke ville blive udført.

Jeg tror altså, at vi er nødt til nu at se betydelig mere udomatisk på hele denne situation, end vi har gjort før, i erkendelse af, at vi ikke kan holde 200.000–300.000 mennesker passivt hen.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er en bemærkning både til hr. Erhard Jakobsen og til fru Lone Dybkjær. Først: jeg er altid fuld af beundring for folk, der mener, at en debat er helt overflødig – og derefter gør brug af deres fulde taletid. For det andet vil jeg sige: er det virkelig så overflødigt, at folketinget diskuterer arbejdsløshedsproblemet? Vi ved godt – det har jeg sagt i min motivering, og det har jeg sagt i mit indlæg – at vi ikke isoleret her i Danmark kan afskaffe arbejdsløsheden, men vi kan selvfølgelig yde vort bidrag til, at den bliver så lav som overhovedet muligt. Er det derfor unaturligt, at folketingets partier tager en diskussion med jævne mellemrum med den siddende regering og diskuterer virkningen af de forslag, der er lagt frem? Hvordan påvirker de ledigheden? Hvordan kan de forbedres? Er de skadelige for beskæftigelsen, eller er de positive for beskæftigelsen? Det arbejde skal gøres her i salen, og det skal selvfølgelig gøres mellem partierne.

Socialdemokratiet har i 7 punkter ridset tilbud til regeringen op om et samarbejde om en forbedret beskæftigelsessituation, og så hører man to veltalende ordførere – fra et regeringsparti og et støtteparti – sige, at det er fuldstændig latterligt og fuldstændig overflødigt. Er hr. Erhard Jakobsens og fru Lone Dybkjærs tid så kostbar, at man end ikke kan afsætte 4 timer til en nogenlunde sober og nøgtern debat om det problem, som jeg tror vi alle er enige om er vort samfunds største?

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil godt sige til hr. Svend Auken, at det er naturligvis ikke overflødigt med en

diskussion, hvis det følges op af samarbejde, men det er det, jeg indtil videre har manglet. Jeg vil godt sige, at dér har VK og socialdemokratiet lige store fejl. Jeg mener ikke, at VK førte nogen særlig hensigtsmæssig oppositionspolitik, dengang socialdemokratiet var i regering, men jeg havde håbet på, at socialdemokratiet ville leve op til hr. Heinesens ord, da han bød regeringen velkommen og sagde, at socialdemokratiet ville føre en mere konstruktiv oppositionspolitik, end de borgerlige partier havde gjort før, og det ville i øvrigt blive let. Det er jeg sådan set enig med hr. Heinesen i, at der skal meget til for at blive dårligere, end oppositionspartierne var før.

Men det afgørende er nu, om også socialdemokratiet er villig til at gå ind i en konstruktiv diskussion om dette, eller rettere handling, hr. Svend Auken, for diskussioner flytter ikke noget som helst, men handling gør. Hvis en debat herinde kan føre til handling, er det naturligvis værdifuldt, men mange debatter er bare tom retorik.

(Kort bemærkning.)

Askjær Jørgensen (FP):

Det er altid dejligt, når man kan overrække en blomst. Det er besynderligt, men jeg er nødt til at sige til hr. Svend Auken, at jeg er helt hundrede procent enig i, at det er meget deprimerende at høre på, når man siger, at man ikke gider at diskutere arbejdsløshedsproblemer, fordi det er spildt. Hvis de 200.000–300.000, der er bragt ud i denne ganske alvorlige situation, skulle høre herinde fra, at der er nogle, der siger, at det gider vi ikke snakke om, ville det være ganske forfærdeligt. Vi får jo vores gode hyre for at være medlem af dette ting, hvad enten vi nu sidder i et udvalg eller suser rundt med nogle private interesser, eller hvad vi gør, når en 10-15-20 mennesker og nogle ministre deltager i en debat. Pressen skulle derefter fylde nogle sider om det. Jeg synes, at det var den mindste gestus, vi kunne give de arbejdsløse op til jul. Derfor startede jeg også med at sige, at jeg synes, det er i orden, at vi diskuterer problemet.

Jeg tror også, når man snakker og ikke kan blive enige, er det vel rimeligt, at befolkningen via folketingssalen får lidt signaler

[Askjær Jørgensen]

om, hvordan de forskellige partier tror problemet kan løses.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Nu forstår jeg, at fru Lone Dybkjær ikke er utilfreds med, at vi har diskussionen, men at fru Lone Dybkjær er utilfreds med socialdemokratiet. Det er selvfølgelig en større og langt mere spændende debat.

Jeg vil kun sige til fru Lone Dybkjær, at vi har ønsket med denne debat at få en dialog med regeringen. Vi sidder ikke med ved bordet sammen med fremskridtspartiet og det radikale venstre i finansministeriet og i statsministeriet og diskuterer dette spørgsmål. Vi har ikke på noget tidspunkt været indbudt til at drøfte den økonomiske politik med regeringen. Derimod har vi fået en indbydelse om andre punkter, for regeringen er hver gang kommet til os, og der er oven i købet på nuværende tidspunkt udsigt til, at man kan nå konkrete resultater. Så vi fører ikke nogen gold oppositionspolitik, vi fører en konstruktiv politik, men vi bliver da nødt til at diskutere virkningen af de beslutninger, fru Lone Dybkjær, hr. Askjær Jørgensen, hr. Erhard Jakobsen og finansministeren bliver enige om i fællesskab. Vi er da nødt til at drøfte det og belyse det her i folketingsalen."

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg er fuldstændig enig med hr. Askjær Jørgensen i, at det ville være helt uforsvarligt, om noget medlem af dette ting sagde: jeg gider ikke diskutere arbejdsløshed. Men jeg ved ikke, hvor hr. Askjær Jørgensen har været, da debatten fandt sted, men jeg kan ikke tænke mig, at noget medlem nogen sinde ville bruge sådan et udtryk.

Det, der kom kritik af, var, at der ikke er noget nyt at diskutere, at der er ikke kommet én eneste ny tanke frem i denne debat, og derfor har debatten i den forstand været spildt. Den debat, der skal føres, skal føres i tilslutning til de forslag, som er bebudet, plus dem, der allerede ligger her. Det er dér, debatten hører hjemme, det er dér, der skal laves udvalgsarbejde bagefter. Der bliver jo som bekendt ikke nedsat et udvalg efter dette

her, ikke engang hvis hr. Askjær Jørgensens forslag til dagsorden blev vedtaget.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil sige til hr. Askjær Jørgensen, at jeg ikke har sagt, at jeg ikke gider diskutere, men jeg har sagt, at det var dødsens deprimerende at tage disse diskussioner, og det er noget helt andet. Men hr. Askjær Jørgensen udtrykte det jo meget godt, når han synes, at denne debat er en menneskelig gestus, vi kan give de arbejdsløse her til jul. Det viser lidt om niveauet. Hvad i himlens navn skulle de arbejdsløse med en menneskelig gestus i form af en debat herindefra? Det viser simpelt hen hulheden i det, vi foretager os.

Så vil jeg orientere hr. Svend Auken om, at det radikale venstre ikke har været indbudt til drøftelser omkring regeringens økonomiske politik. Vi har været indbudt til drøftelser af nogle konkrete lovforslag, efter at de har været fremsat i tinget, på samme måde som vi også blev det, når den socialdemokratiske regering fremsatte forslag. Men vi har ikke været indbudt til en drøftelse af den økonomiske politik, så her deler vi altså skæbne med hr. Svend Auken.

Jeg er også kritisk over for socialdemokratiet. Jeg synes ganske vist også, vi er nødt til at diskutere, hvilken politik regeringen fører, om den vil føre til øget arbejdsløshed eller ej. Det skal bare ske i erkendelse af, at arbejdsløsheden også steg dramatisk, da hr. Svend Auken var arbejdsminister, og derfor skal man ikke tage dette meget aggressive udgangspunkt. Når hr. Svend Auken i øvrigt siger, at socialdemokratiet er villig til at gå ind i en konstruktiv forhandling om nogle af disse spørgsmål, må jeg indrømme, at så er der selvfølgelig nået noget med debatten i dag.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg er fuldstændig klar over, at både hr. Erhard Jakobsen og fru Lone Dybkjær er bedre til at citere ordret, end jeg er, men jeg opfattede altså meningen i de ord, fru Lone Dybkjær fremførte, som at det var spildt at have denne debat, at det gider man egentlig ikke.

[Askjær Jørgensen]

Så kan man jo godt forsøge at vende det om til noget negativt, men jeg tror nu altså, når de 200.000–300.000 mennesker, der går ledige, hører, at man dog har diskuteret herinde bag de tykke mure, hvordan man kan gøre noget ved arbejdsløshedsproblemet, vil de føle, at folketinget en gang imellem gør lidt for dem, og at de måske får en chance i fremtiden. Det synes jeg ikke man skal lave vrøvl over og sige, det var at håne dem. Jeg synes også, når man kommer med et dagsordensforslag, der er ærligt ment, om, hvordan problemerne kan løses, at man heller ikke behøver at skælde ud og sige, at det er noget pjatværk, det er et slag i luften. Det er jo korrekt, at de, der har haft regeringsmagten, i hvert fald ikke har løst problemet. Vi har prøvet at pege på noget konkret, men det kommenterede fru Lone Dybkjær ikke ret meget. Det er meget muligt, fru Lone Dybkjær ikke ser sig i stand til det eller ikke tror på det, men mit dagsordensforslag er et konkret udspil, det rører ved noget konkret vedrørende arbejdsløsheden. Når jeg prøver fortsat at gå positivt ind i debatten, beklager jeg meget, at fru Lone Dybkjær ikke har lyst til at følge den linje.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil godt understrege, at jeg har ikke sagt, at jeg ikke gad diskutere. Jeg har sagt, at jeg synes, debatterne var deprimerende. At hr. Askjær Jørgensen fortolker det anderledes, kan jeg naturligvis ikke forhindre, men det er bare ikke i overensstemmelse med, hvad jeg sagde. I øvrigt synes jeg ikke, det fremmer tingene – sådan opfatter jeg det – bevidst at misforstå udtalelser.

Så vil jeg godt sige om spørgsmålet, om de arbejdsløse vil synes, det er rimeligt, at vi diskuterer det, eller det er en gestus fra vores side, at det ikke er en gestus af den art, der er brug for. Det er konkret handling. Jeg tror, at det bedste, der kunne ske, var et bredere samarbejde. Jeg tror, det er det, der allerbedst ville løse problemerne og give den laveste arbejdsløshed.

Jeg synes også, vi skal konstatere, at vi har haft utallige af denne slags debatter; imens er arbejdsløsheden steget støt.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.08

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Anne Grete Holmsgård (VS):

At arbejdsløsheden stiger hvert år, er lige så sikkert, som det er, at det hvert år annoncerede konjunkturopsving udebliver. I løbet af de sidste tre år er arbejdsløsheden steget med over 100.000, og arbejdsløshedsperioderne former sig nu sådan, at flere og flere mennesker bliver arbejdsløse i en længere og længere periode. Man må mildt sagt sige, at udsigterne for de mange mennesker, der er arbejdsløse i et halvt år og et helt år, to år eller tre år, mildest talt er temmelig deprimerende i øjeblikket. Det er desuden klart, at arbejdsløsheden vil vokse endnu mere de næste år. End ikke regeringens økonomiske ministre tør benægte det.

Den manglende interesse i at komme med mere præcise prognoser er jo velkendt. Finansministeren har igen i dag gentaget, at han ikke bryder sig om disse mekaniske opgørelser, der ikke tager arbejdsgivernes forventninger, renteniveauet osv. i betragtning. Det er jo ikke mere end et år siden, den samme minister – ganske vist var han ikke minister dengang, da fremstod han som leder af venstre – sammen med det konservative folkeparti fremlagde rosenrøde beregninger, der viste, at den politik, de samme partier nu er i fuld gang med at gennemføre, ville betyde 140.000 nye arbejdspladser over en 3–4 års periode.

Siden krisens start har de skiftende regeringer ført en såkaldt konkurrenceforbedrende politik. Hovedelementerne har været lønpolitik og øget arbejdsgivertilskud. Forlaget Management har for ganske nylig beregnet, at arbejdsgiverne i 1982 har modtaget ca. 8 mia kr. i direkte tilskud, et tal, hvor såvel landbruget som boligbyggeriet er trukket ud. Samtidig anslår Management, at erhvervslivet betaler ca. 5 mia kr. i selskabsskatter. Det betyder, at alene de direkte arbejdsgivertil-

[Anne Grete Holmsgård]

skud overstiger det beløb, der betales i skatter, med 3 mia kr.

Hertil kommer de meget store indirekte tilskud, arbejdsgiverne får i form af særdeles gunstige afskrivningsregler, der blev udvidet kraftigt under den socialdemokratiske regering, skattefrihed for fonds og meget mere. Ikke mindst det forhold, at danske arbejdsgivere i modsætning til arbejdsgivere i andre lande, de lande, der altid sammenlignes med, når der tales om betydningen af lønniveauet, kun betaler meget lidt til sygedagpenge, arbejdsløshedsdagpenge og alle de andre ordninger, der tager sig af at fejle op efter fyringerne og virksomhedslukningerne.

De store beløb, der gives i arbejdsgivertilskud, betyder i virkeligheden, at det er nonsens at tale om private investeringer. Reelt er der kun tale om offentlige investeringer, der til gengæld styres helt og holdent af snævre privatøkonomiske interesser.

Disse store midler er nu i årevis blevet postet ud til de private arbejdsgivere, uden at nogen af de regeringer, der har stået for denne politik, har anset det for umagen værd at undersøge noget så beskedent som beskæftigelseseffekten af tilskuddene.

Men uanset de manglende undersøgelser kan man i hvert fald slå fast, at det har været en overordentlig bekostelig strategi for at øge investeringerne. I den periode, hvor arbejdsgivertilskuddene er blevet øget langt kraftigere end tidligere, har der været tale om et katastrofalt fald i investeringerne. I industrien er der direkte blevet nedlagt over 50.000 arbejdspladser. Produktiviteten har i samme periode været stigende, ligesom lønomkostningerne pr. produceret enhed i Danmark nu ligger lavere end i udlandet med undtagelse af USA.

Hvad sker der så? Der sker det, at arbejdsgiverne i stigende udstrækning investerer kapitalen og overskuddet passivt. Med andre ord, mens investeringerne i nye arbejdspladser udebliver, investeres der i stigende grad i statspapirer, der som bekendt er langt bedre, hvis man bare skal se snævert privatøkonomisk på det, fordi forrentningen er så høj.

I 1982, det vil sige ved udgangen af juni måned, havde de private arbejdsgivere i hvert fald investeret 16 mia kr. i statsobligationer. Det fremgår af finansredegørelsen for 1982. De 16 mia kr. er desuden efter alt at

dømme en underdrivelse, fordi finansredegørelsen ikke har haft mulighed for at registrere samtlige statspapirer, men kun ca. 70 pct. Her skønnes det i den tidligere redegørelse for 1980, at de sidste 30 pct. formentlig især skal findes hos private arbejdsgivere og i det, der hedder private husholdninger. Det betyder, at det ikke er urealistisk at antage, at arbejdsgiverne i dag har investeret omkring 30 mia kr. passivt i statspapirer, et beløb, der er fem gange så stort som de investeringer, der foretages årlig produktivt.

Det forekommer mig at være åbenlyst absurd, og det tror jeg også er opfattelsen blandt mange almindelige mennesker. Mest absurd er det naturligvis, når det samtidig slås fast, at der ikke vil blive investeret i nyt boligbyggeri, ikke vil blive investeret i en udbygning af den kollektive trafik, ikke vil blive investeret i en virkelig udbygning af den vedvarende energi til trods for de åbenlyse behov, der eksisterer på dette område.

Regeringen har nu langt om længe fremlagt den glade nyhed, den har annonceret de sidste 2½ måned, programmet for investeringsfremme, der med finansministerens ord er det største samlede bud på, hvorledes beskæftigelsen øges, hidtil i hvert tilfælde.

Programmet er mildest talt tyndt, men den politiske vilje er klar nok. De hidtidige arbejdsgivertilskud skal fortsætte, man er ikke begejstret for dem, siger man ganske vist, men man vil gerne have, de skal fortsætte. Der skal gennemføres en række skattebegunstigede ordninger til et milliardbeløb, erhvervsretningen af forskningen skal øges, de offentlige budgetter skal fortsat beskæres, og områder, der hidtil har været varetaget af det offentlige, skal nu søges privatiseret.

Regeringen og dens økonomiske ministre har endnu ikke fremlagt programmer, der er så vidtgående som de borgerlige regeringer i England og andre dele af den vestlige verden, men de har klart nok følt sig inspireret af tankegangen fra disse konservative regeringer og deres eksperimenter med befolkningerne.

Drømmen hos finansministeren og økonomiministeren og formentlig i hele regeringen er, at lønpolitikken og de andre midler skal gøre det muligt for danske arbejdsgivere at æde sig ind på de udenlandske markeder. Det er den samme strategi, der føres i langt de fleste vesteuropæiske lande og USA. Jeg

[Anne Grete Holmsgård]

synes mildest talt, der mangler nogle argumenter for, hvorfor denne strategi skulle føre til yderligere beskæftigelse, når lignende og mere hårdhændede metoder ikke har ført til det i England.

Det er vel kun rimeligt, at finansministeren eller økonomiministeren kommer med en vurdering af, hvor langt man egentlig tænker sig at lønnen skal ned, inden den forventede konkurrenceforbedring vil sætte sig igennem i form af øget beskæftigelse. Er det, man venter på, en lønreduktion på 10 pct., er det en lønreduktion på 20 pct., er det 30 pct., eller hvad er det egentlig, man går og regner med, inden man håber på, at der kommer et resultat af konkurrenceforbedringen og lønpolitikken?

En del af regeringens drøm er øjensynlig også, at det højt besungne private initiativ fremover skal demonstrere, hvorledes dele af den offentlige uddannelses-, social- og sundhedssektor kunne blive effektiviseret og blomstrende. Hvad er det egentlig, regeringen mener? Regeringen har nævnt rengøringen som et eksempel, men regeringens ambitioner er vel ikke så beskedne, at der kun er tale om, at en del af den rengøring, der nu foretages i offentlig regie inden for de offentlige institutioner, skal privatiseres. Der må vel ligge noget mere i bemærkningerne om, at man ønsker at privatisere dele af den offentlige sektor inden for social, sundhed og uddannelse med henblik på systemeksport.

Regeringens iver efter at fjerne regler, den betragter som restriktive over for arbejdsgiverne, er stor. Arbejdsmiljøregler, hviletidsbestemmelser, sikkerhedskurser, grænseværdier for støj osv. skal lempes, alt sammen regler, der handler om arbejderbeskyttelse. Det minder i foruroligende grad om de eksperimenter, den engelske regering søger at gennemføre med de såkaldte enterprise zones, zoner, der ligger i en række af de største engelske byer, og hvor langt de fleste regler for arbejderbeskyttelse nu er ophævet eller lempet i håb om, at det så vil fremme investeringslysten hos de private arbejdsgivere, hvis blot man giver dem fuldstændig frie hænder, altså den ultraliberalistiske drøm. Det er et fænomen, der er kendt om end i en grovere variant fra den tredje verden, fra de fri investeringszoner i bl.a. Hongkong, Ægypten og en lang række andre lande, og jeg tør nok sige, at erfaringerne fra de områ-

der ikke ligefrem er perspektivrige, hvis man ønsker arbejderbeskyttelse.

Arne Bjerregaard (KrF):

Vi har en stor og stigende arbejdsløshed. Det må vi erkende. Vi har underskud på betalingsbalancen. Vi har et stort statsfinansielt underskud. De fleste lande i den industrialiserede verden har omtrent de samme problemer, og i alt fald har alle lande i i-landene et fælles problem, nemlig en stigende arbejdsløshed.

Fælles for hele den industrialiserede verden er også, at vi har en mere og mere udtalt depression, der let fører til en defaitistisk holdning, som i sit kølvand let kan få en deflation, og selv om vi ved, at en inflation kan være slem nok for den økonomiske stabilitet, vil en deflation være betydeligt værre.

Den økonomiske udvikling i verden, som jo er bestemmende for beskæftigelsen, tegner et mørkt billede, og heraf følger måske naturligt en forstærket national beskyttelsestendens, en protektionisme, en subsidiepolitik, en politik, hvor man nationalt efterhånden vil være sig selv nok, som også i visse kredse kommer til udtryk herhjemme og bemærkelsesværdigt især hos dem, der synger Internationale eller snakker om internationalt fællesskab og fælles forpligtelse.

De vesterlandske nationer står over for en udfordring af samme størrelse som i 1930. Man kan begrundet frygte, at landene ikke formår at tackle problemerne bedre end dengang, hvilket igen ud fra en historisk betragtning let resulterer i, at vi får svært ved at fastholde, endside udvikle det demokratiske samfundssystem.

Dette siger jeg for at gøre det helt klart, at kristeligt folkeparti ikke vil påstå, at vi isoleret kan løse vore problemer og eventuelt isoleret om føje år stå som et idealland med høj levestandard, fuld beskæftigelse, handelsoverskud osv., mens den øvrige verden har det stik modsatte. Det lader sig ikke gøre. Det er utopisk, og det er at stikke folk blå i øjnene at ville påstå dette som muligt.

Beklageligt er det selvfølgelig, at vi i en verden med så højt udviklet teknik, også med den avancerede kommunikation, vi har, ryger ind i alvorlige kriser, blot fordi visse olie-lande – og det er jo problemet – lader deres provenu af olieprisforhøjelser udgå af det

[Arne Bjerregaard]

økonomiske kredsløb. Det tyder på væsentlige mangler i vores kommunikationssystemer, og det tyder på en væsentlig mangel på fleksibilitet og omstillingsevne i den vestlige verdens økonomiske systemer. Det er vi nødt til at erkende. For intet, intet som helst i den øvrige udvikling i verden betinger en økonomisk nedtur som den, hele verden i øjeblikket er inde i.

Selv om vi uomtvisteligt må følge andre lande nedad – det er i alt fald vores opfattelse i kristeligt folkeparti, at det kan vi ikke undgå – mener vi dog ikke, det er naturgivet, at vi bør ligge forrest i nedturen. Vi bør selvfølgelig gøre, hvad vi kan for at være sidst i køen på nedturen, for den, der er sidst i køen nedad, er jo den første i køen, når det om muligt går opad igen.

Det er den politik, kristeligt folkeparti ønsker at medvirke til. Selv om det er arbejdsløsheden, man skal snakke om, kan man ikke snakke om den isoleret. Vi er nødt til at se på årsagen til arbejdsløsheden, på sammenhængen i vores politik, ikke blot sammenhængen herhjemme i Danmark, men sammenhængen i de vestlige landes økonomiske politik.

Vi må sige, at der herhjemme på grund af såvel stor udenlandsk som indenlandsk gæld, høj beskatning, direkte som indirekte, ikke er mange politiske, økonomiske strenge at spille på. I realiteten er der faktisk kun den indkomstpolitiske streng at spille på plus en del af den finanspolitiske, nemlig besparelser. Vi ved jo, at vi ikke kan øge skatterne for på den måde at skabe beskæftigelse på bestemte områder. Det er ikke muligt længere. Derfor har vi faktisk kun disse to muligheder: at føre en vis indkomstpolitik og gennemføre visse besparelser, hvori vi erkender, at besparelserne, uanset hvordan de foretages, har kontraktive virkninger, som mere eller mindre ophæver de tilsyneladende positive effekter.

Men vi må spille på de politisk-økonomiske strenge, som vi har, og det er den politik, regeringen nu søger at føre og vi som regeringsparti har anbefalet regeringen at føre, og som vi også anbefalede den tidligere regering at føre. Vi tilsluttede os en sådan politik, når den ville føre den, bl.a. i 1979, da man ville gennemføre bortfald af visse dyrtidsportioner. Det viste sig også at have en heldig effekt på vores konkurrenceevne.

Derfor må vi sige, at den politik, som regeringen nu fører, i sit væsentlige indhold ikke adskiller sig så forfærdelig meget fra den tidligere regerings ideer. Det er vi da nødt til at erkende, men vi er også nødt til at erkende, at den tidligere regering efterhånden synes at være lammeth af stedse at skulle føre krisepolitik, og handlekraften stod ikke i forhold til de ideer, som man fremlagde, hvorimod den nye regering viste mod og handlekraft og søgte og stadig søger at spille bedst muligt på vores sidste strenge på det politisk-økonomiske instrument. Lykkes det at spille endnu bedre, vil det påvirke beskæftigelsen på lang sigt i en positiv retning og vel at mærke beskæftigelsen i produktionssektorerne, ikke i det offentlige. På samme måde vil det også, vel at mærke hvis det stadig væk lykkes, påvirke betalingsbalancen, statsunderskuddet og dermed renten.

Jeg må selvfølgelig erkende, idet jeg ønsker at være fuldt ærlig, at den rentesænkning, vi har fået, trods alt ikke har så forfærdelig meget at gøre med vores politik herhjemme, men derfor er den alligevel velkommen, fordi den kan eliminere den øjeblikkelige kontraktive virkning af den nødvendige politik, som vi ønsker at være med til at føre.

Vi ønsker ikke at påstå, at den førte politik er udslag af enorm nytænkning, men det er en politik, som er affødt af den givne nødvendighed, og kun ved hjælp af den er det muligt for Danmark at passere andre lande eller lade andre lande passere på vej nedad i den økonomiske nedtur, som den vestlige verden, ja, næsten hele verden, er inde i, således at vi, når opgangstiden kommer, står bedre rustet til at modtage den, fordi vi har mindre arbejdsløshed, mindre underskud og bedre handelsbalance end de fleste andre lande.

Arbejdsløshed er ikke et isoleret problem. Arbejdsløshed er et produkt af den økonomiske politik herhjemme og i andre lande. Den hidtil førte politik har givet os den stadig stigende arbejdsløshed, derfor kan man ikke komme og beskyldte den nye regering for, at det er den, der producerer arbejdsløshed. Det må den tidligere regering, som det allerede er sagt, tage sit medansvar for, og vi, som har været med til at hjælpe den tidligere regering på den ene eller den anden måde, må også tage et medansvar for, at vi ikke har løst ar-

[Arne Bjerregaard]

bejdsløshedsproblemet, og at der har været stigende arbejdsløshed.

Dette tal kan vi reducere ad åre, hvis den øjeblikkelig førte politik lykkes, og det er nu engang målet for os, at vi skaber varige arbejdspladser. Selvfølgelig kan vi prøve på at nedsætte arbejdsløshedstallet ved at sætte beskæftigelsesarbejder i gang, men de hidtidige beskæftigelsesarbejder har jo ikke ændret arbejdsløshedstallet i positiv retning, vel fordi de stort set har været uden mål og med. Desværre lyser den røde lampe. Jeg havde meget mere at sige om beskæftigelsesarbejder og det rimelige i under de givne omstændigheder at iværksætte dem. Hvis man vil gennemføre beskæftigelsesarbejder, er det stadig væk vores opfattelse, som vi sagde til den tidligere regering, at man kun kan få en positiv effekt ud af dem, hvis man er konsekvent med hensyn til at gennemføre dem.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal ikke undlade at gøre opmærksom på, at der er en anden omgang.

Lawaetz (FP):

I forgårs stod det hele på gloende pæle, da man diskuterede raketter. De blev heldigvis på affyringsrampen; men med stor opmærksomhed fra det hele land og pressen. I dag har der været debat om, at man ikke rigtig gad diskutere arbejdsløshed. Jeg sætter spørgsmålstegn ved – nu tror jeg nok, det var en misforståelse – hvad der er vigtigst: arbejdsløsheden eller raketterne. Selv om vi diskuterede arbejdsløshed hver dag, kunne man vel egentlig ikke kritisere det.

Men i dag udvikler det sig til en ideologisk debat. Hr. Henning Christophersen tror på fundamentale ændringer i samfundet på længere sigt. Jeg er enig. Der mangler kun det, at det vil tage meget lang tid, før vi ser de store resultater. Det er muligt, at regeringen gerne ville gå videre og gå hurtigere frem.

Hr. Henning Christophersen nævnte de gunstige virkninger af skattelettelser; det var naturligvis en glæde at høre på. Regeringen skal have mod til at tage hårdere fat ved ondets rod, gennemføre større besparelser, større skattelettelser end de beskedne, som fremskridtspartiet opnåede i de kritiske dage. På disse felter, besparelser, skattelettelser, brem-

se på inflationen, vil regeringen altid få støtte af fremskridtspartiet.

Når jeg kalder det en ideologisk debat, skyldes det, at hr. Svend Auken og socialdemokratiet i dag kører videre på den gamle kendte melodi: endnu flere ansatte i den offentlige sektor, ungdomsgaranti, jobskabelse, flere på efterløn og nu ydermere – det chokerede mig – kortere arbejdstid. Én ting er, at man ude i fagforbundene begynder at snakke om 35 timer, men hr. Svend Auken har også, efter at han har forladt ministerposten, et ansvar. Man lytter nok stadig væk til, hvad hr. Svend Auken siger, og midt i en vanskelig situation er det ikke godt, at hr. Svend Auken går ind for et begreb som kortere arbejdstid.

Tror hr. Svend Auken og hr. Heinesen, som har langt bedre uddannelse økonomisk og samfundskundskabsmæssigt end os andre, selv på, at en kortere arbejdstid og dermed ringere og dyrere udnyttelse af det eksisterende produktionsapparat vil give erhvervslivet en bedre økonomi? Tror de, at kunstige og kostbare jobskabelser og flere at forsøge på skatteydernes regning kan rette situationen op? Tror de på andre felter dygtige og førende politikere inden for socialdemokratiet virkelig selv på disse løsninger? Hidtil har de desværre kun givet dårlige resultater. Eller er det ikke en tro, er det kun en ideologisk demonstration, der skal holde liv i de socialdemokratiske vælgere og fortsat bilde dem ind, at stigende statsdrift er lykken? Jeg tror desværre, at det er sådan.

Man kan konkludere, at den ensidige partipolitiske debat, man lytter til, ikke fører til noget som helst. Man kritiserer hr. Askjær Jørgensens dagsorden, der jo dog er så kort og så rigtig, som noget kan være. Hvem vil egentlig – jeg tror heller ikke finansministeren – sige, at der er noget forkert i, at skattelettelser ville have en meget gunstig virkning.

Fru Lone Dybkjær var inde på, at det eneste, der kunne føre til noget, var en form for samarbejde. Jeg er helt enig med fru Lone Dybkjær. Hvis vi kunne finde ud af, hvad vi skulle samarbejde om, var vi kommet et skridt videre, men kommer der et enkelt konstruktivt forslag, bliver det heglet totalt ned.

Man har f.eks. gang på gang drøftet noget så fornuftigt som en indslusningsløn. Jeg tror ikke, det har været på bane i dag, men det er da klart, det ville være en hjælp til de unge

[Lawaetz]

mennesker i stedet for at give dem en kunstig beskæftigelse. Jeg ved, man vil ryste på hovedet i socialdemokratiet, men man gør det af ideologiske grunde, ikke fordi man egentlig ikke kan forstå, at der var noget vældig fornuftigt i det. Hvad ville der ske ved, at folk fik lidt billigere arbejdskraft fremfor at binde 30 kr. i halen på de langtidsledige?

Hvis man kunne følge denne tanke op om, at bare man kunne blive enige om enkelte konstruktive ting her i folketinget, var tiden i hvert fald ikke spildt på, at man diskuterede arbejdsløshed. For min skyld må man diskutere det hver dag. Jeg finder det langt vigtigere end raketter og transport af atomaffald ned gennem Øresund.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal gøre opmærksom på, at ministeren benævnes finansministeren.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Hr. Lawaetz sagde for et øjeblik siden, at han under debatten havde hørt nogle give udtryk for, at man ikke igen gad diskutere arbejdsløsheden i folketinget. Jeg kunne egentlig godt tænke mig, om vi kunne få hr. Lawaetz til at præcisere, hvilke personer der har sagt, at man ikke gad diskutere arbejdsløshedsproblemet.

Jeg er i øvrigt glad for, at hr. Lawaetz bragte et par ting ind i debatten, som jeg også godt kunne have tænkt mig man havde brugt mere tid på, som f.eks. spørgsmål om deltidsarbejde, især deltidsarbejde inden for den offentlige sektor, og om ungdomsarbejdsløsheden, som man diskuterer vældig ivrigt og gør til det allerstørste problem. Man kunne diskutere ungdomsløn og en forlængelse af lære- og praktiktiden.

Jeg erkender, at det kræver, at man sluger nogle kameler, især inden for fagbevægelsen, hvis man ønsker at forlænge f.eks. lære- og praktiktiden. Inden for EFG-uddannelserne kunne man gøre det, hvis man ville indføre dispensationsordninger, således at EFG-elever kunne veksle fra virksomhed til virksomhed. Når en person var under uddannelse, kunne vedkommende afløses i virksomheden af en EFG-aspirant, som var arbejdsløs. Men at nogle ikke har gidet diskutere, det må vi have en bekræftelse på fra hr. Lawaetz.

(Kort bemærkning).

Lawaetz (FP):

Der er måske et uoverlagt udtryk, men det var i den forbindelse, at jeg pegede på, hvor travlt man havde haft i forgårs. Jeg er helt sikker på, at der ikke kommer et pip i pressen i dag. Jeg siger tak til hr. Nør Christensen, fordi han pludselig tog tanken op om, at vi skulle diskutere noget konstruktivt i stedet for vores ideologi, for den diskuterer vi jo hveranden dag.

Tinning (VS):

Mit indlæg var egentlig rettet til socialministeren, men nu kan jeg se, socialministeren ikke er her, så jeg vil bede finansministeren forsøge at besvare spørgsmålene.

Det er ganske vist ikke lykkedes at begrænse kommunernes adgang til at nedbringe daginstitutionspriser, det er heller ikke lykkedes at komme igennem med de begrænsninger på børnetilskud og ungdomsydelse, man ville have. Ældrekommissionen har socialministeren heller ikke, selv om vi var blevet lovet det, nået at fortælle os om hvad han vil gøre ved.

Til gengæld har vi nået at få forringet karenstidene sådan, at der er indført en karenstid, og vi har nået at få forringet bistandsloven. Det første spørgsmål, jeg vil stille, er direkte om arbejdsløshed og bistandslov. Vi får at vide i den lille brune, at man forventer en ledighed fra omkring 260.000 i 1982 til 285.000 i 1983, en stigning på godt 25.000. Alt andet lige vil denne stigning i arbejdsløsheden på 25.000 jo påvirke bistandslovens område ret kraftigt. Jeg kunne tænke mig at få oplyst, om denne stigning giver anledning til yderligere besparelser på bistandslovs- eller kontanthjælpsområdet.

Vi har tidligere sagt, at regeringens tro på at spare på kontanthjælpsområdet formentlig ikke vil blive til virkelighed, simpelt hen fordi den samtidig fører en økonomisk politik, der fører flere og flere over på bistandshjælp. Det er det ene, jeg godt vil vide.

Det andet, jeg godt ville høre om, er det, som fru Anne Grete Holmsgård allerede har antydnet noget om – det er igen i den lille brune på side 25 – hvor jeg citerer:

»Det vil imidlertid også være ønskeligt at gøre forsøg med blandet offentlig/privat løsning af større sammenhængende serviceopga-

[Tinning]

ver på undervisnings-, social- og sundhedsområderne med systemeksport for øje.

Da servicesektoren internationalt forventes at ekspandere stærkt, anser regeringen det for vigtigt, at Danmark forstår at udnytte de eksportmuligheder, som ligger i vore meget veludviklede offentlige servicesystemer.»

Kodeordene her er som mange andre steder, når regeringen griber pennen: systemeksport og eksportmuligheder.

Hvad er det, regeringen forestiller sig at man skal forsøge at løse i et samarbejde mellem det offentlige og de private specielt inden for socialområdet? Er det inden for konstanthjælpsområdet, at man har tænkt sig at lave en eller anden slags samarbejde? Er det de socialpædagogiske tilbud til børn? Jeg har hørt om en idé, som går ud på, at man, hvis man mangler nogle vikarer i en daginstitution, og hvis der så samtidig er nogle af forældrene, der er arbejdsløse, kan bruge dem, så man sparer nogle penge. Er det en sådan form for forældresamarbejde, man forestiller sig?

Jeg vil også godt vide præcis, hvad det er, der skal eksporteres inden for det sociale område. Jeg går ud fra, at man ikke har tænkt sig at eksportere bistandsloven. Det er i hvert fald ikke noget veludviklet offentligt servicesystem, især ikke efter at man har smadret det så meget, som man har her på det seneste.

Jeg har naturligvis set, at regeringen har tænkt sig at nedsætte et udvalg, som skal pege på nogle områder, som kan bruges både i udlicitering og til fremme af interessen for privat og offentligt samarbejde, til fremme af interessen for eksport. Det, at finansministeren måske fortæller mig, at man har tænkt sig at nedsætte et udvalg, vil jeg ikke betragte som et svar, fordi jeg forstår, der skal tages stilling til disse ting i løbet af 1983. Derfor vil jeg gå ud fra, at regeringen ikke bare har planer om at nedsætte et udvalg, men faktisk har helt konkrete forestillinger og tanker om, hvad det er inden for socialområdet, man skal forsøge at løse i et samarbejde mellem det offentlige og de private, hvad det er, der skal eksporteres, for det kan ikke være sådan, at denne meget berømte og højt besungne plan, som regeringen omsider er kommet frem med, for en stor del bare skulle bestå i, at man har planer om et udvalg. Det ville dog være umådelig tyndt i

forhold til al den reklame og slåen på tromme, vi har overværet.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg beklager, at jeg ikke i første omgang nåede et væsentligt spørgsmål til finansministeren, men jeg synes, det er rimeligt, at jeg kommer med det, inden vi får finansministerens svar.

Vi diskuterer arbejdsløshedsspørgsmålet i dag. Jeg mener, at dette spørgsmål hænger sammen med en anden problemstilling, med vores udlandsgæld. Jeg skal spørge finansministeren, om det er rigtigt, at vores udlandsgæld kun kan afvikles ved, at vi producerer nogle konkurrencedygtige varer, som kan afsættes i udlandet. Hvis finansministeren er enig i den betragtning, vil jeg gerne have at vide: hvor mange arbejdstimer skal der leveres for at få betalt det, vi skylder væk? Det er vel sådan, at hvis vi kunne betale alt det, vi skylder væk, i morgen, hvis vi kunne producere det hele i morgen, kunne man gøre det op i et bestemt antal timer. Hvis vi forestiller os, at det tager 10 år at gøre det danske samfund gældsfrit over for udlandet, vil der jo løbe nogle renter på i mellemtiden. Når det tages med i betragtningen også, hvor mange timers arbejde vil det så kræve ekstraordinært i hvert år af de ti år?

Vi har internt i fremskridtspartiet arbejdet noget med det, og vi kommer frem til, at hvis vi skal starte operation »Danmark gældsfrit inden udgangen af december måned 1992«, vil det koste noget i retning af 10 milliarder arbejdstimer ekstra i dette tiår. Det har vi prøvet at dividere op i mandår. Vi kommer faktisk frem til, at hvis vi skal gøre Danmark gældsfrit i det kommende tiår, kræver det, at 500.000 mennesker hver arbejder 2.000 timer effektivt om året i de ti år, for at vi kan blive gældfri. Er det rigtigt, hr. finansminister?

Finansministeren (Christophersen):

Jeg takker især for det sidste spørgsmål. Jeg håber, at jeg, mens min besvarelse skrider fremad, samtidig kan prøve at formulere et nogenlunde kvalificeret svar til hr. Askjær Jørgensen, men jeg er ikke sikker.

Jeg synes, at der under debatten er fremsat en lang række værdifulde synspunkter. Nogle af dem har været lidt kritiske over for re-

[Finansministeren]

geringens politik, og anderledes kan det jo heller ikke være. Når der er en opposition, har vi da en rimelig forventning om, at den i hvert fald til tider anlægger et anvarsbevidst og kritisk tonefald. Alligevel synes jeg, at det har været en god debat indtil nu. Jeg skal forsøge dels at besvare nogle af de spørgsmål, der er stillet til mig, dels at kommentere nogle af de synspunkter, der har været ført frem.

Både hr. Svend Auken og nogle af de øvrige, der har haft ordet, lod ligesom hænge i luften, at regeringen nok havde noget at skjule, når det drejede sig om at beregne udviklingen i ledigheden. Jeg vil meget gerne understrege, at vi ikke har behov for at skjule noget som helst. Vi har sagt fra den første dag, vi trådte frem for folketinget, at man må nødvendigvis, som situationen ligger, forudse en stigende ledighed i 1983 og også i 1984. Det er det uundgåelige resultat af de senere års økonomiske udvikling i det danske samfund, og vi er som regering anbragt i en situation, hvor vi er nødt til at give løsningen af vore betalingsbalanceproblemer og begrænsningen af statsunderskuddet en meget høj prioritet. Vi kunne endda have sagt det på en meget mere uvenlig måde. Det har vi ikke ønsket at gøre, for det afgørende er ikke at skabe polemik, men vi kunne have sagt, at det først og fremmest var den tidligere regering, der havde ansvaret for, at vi overhovedet var kommet i den situation. Den tilføjelse kan jeg da godt komme med, hvis nogen gerne vil høre den, men det vil være en illusion at forestille sig, at man i løbet af få måneder er i stand til fundamentalt at dreje en udvikling, der har kørt så længe i en forkert retning.

Vi har et kreditværdighedsproblem. Vi skal låne mange, mange milliarder kroner i udlandet. Vi har et renteproblem herhjemme. Disse to problemer er ved at vokse os over hovedet i den grad, at vi ikke både kan løse de to problemer og så samtidig meget hurtigt få en stor, positiv beskæftigelsesvirkning frem. Jeg synes, der er grund til at sige det meget åbent og ærligt. Derfor har regeringen også lagt tallene frem for 1983 og sagt noget om, hvordan vi ser på situationen i 1984.

Det, vi så kan håbe på, er, at arbejdsmarkedets parter lever op til deres ansvar, og at et flertal her i folketinget er indstillet på at videreføre en økonomisk politik, som for-

mindsker underskuddet på statsfinanserne. Hvis de to ting lykkes, vil det være et væsentligt bidrag til, at beskæftigelsessituationen kan forbedres, således at vi, når vi når frem til 1985, kan begynde at se en forbedring af beskæftigelsessituationen. Jeg tror ikke, at det er at love for meget, men at det er en realistisk forudsigtelse.

Vi ønsker i hvert fald ikke at komme i samme situation, som den tidligere regering ærlig talt kom i lidt for tit, at stille folk i ud-sigt, at nu var det hele stort set klarer, nu var man på rette vej, og nu lå det sådan i kortene, at ledigheden igen ville falde. Den slags prognoser kan man godt stille op, men vi har ikke ønsket at gøre det, for vi ser ikke nogen idé i om tre eller seks måneder at skulle fortælle folketinget, at det altså er gået i den anden retning. Det er det mest sandsynlige for tiden, at det vil gå i den forkerte retning i ganske lang tid. Ingen beklager det mere end vi.

Hr. Svend Auken siger, at socialdemokratiet heller ikke kritiserer regeringen så vældig meget for det, men det, det vil kritisere regeringen for, er, hvis regeringen ikke reagerer rigtigt på den stigende ledighed. Den kritik må vi tage til os. Vi mener selv, at den rigtigste reaktion allerede er fremlagt ved den indkomstpoltiske løsning, vi har lagt op til og gennemført for en dels vedkommende, og ved de finanspolitiske initiativer, vi har taget. Hertil kommer så, hvad vi har lagt frem i form af vores program til investeringsfremme og naturligvis det, der hen ad vejen vil være behov for af yderligere initiativer.

Der er en række opgaver, som regeringen nu er ved at forberede løsningen af. Der er finanslovsforslaget for 1984, men også en række andre udgiftspolitiske omlægninger og en række andre skattepolitiske forslag. De bliver naturligvis bl.a. udformet under hensyntagen til, at vi er i en situation, hvor der er behov for investeringer, og hvor der er behov for større aktivitet, men de må holdes inden for de rammer, som vi er begrænset af.

Jeg vil tro, at jeg inden så længe også er i stand til i folketinget at komme nærmere ind på det spørgsmål, hr. Heinesen rejste om de offentlige investeringsprogrammer, og hvordan vi ser på den fremrykningsmulighed, som den tidligere regering arbejdede med. Det er jeg ikke i stand til at gå nærmere ind på i dag, men det er klart et spørgsmål, som

[Finansministeren]

optager os, for hvis man endelig skal vurdere, hvor hovedvægten skal lægges i de offentlige besparelser, må det naturligvis være på driftssiden, mens de offentlige investeringer er det, som det i øjeblikket er mest fornuftigt ikke at begrænse.

Jeg så gerne, at vi var i stand til at leve op til den målsætning, som Ecofin-rådet, altså økonomi- og finansministrenes råd i EF, vedtog for 14 dage siden, at man direkte skulle overflytte ressourcer fra de offentlige driftsbudgetter til de offentlige anlægsbudgetter. Det er vi for øjeblikket ikke i stand til, men selve princippet er naturligvis rigtigt. Det er derfor med en positiv indstilling, vi vil overveje, hvordan den offentlige anlægspolitik skal være i de kommende år.

Så sagde hr. Svend Auken, at regeringen kombinerer en hård indkomstpolitik med en stram finanspolitik, og det skaber et hul. Og nu sker der det, at regeringen udvider det hul, den fylder ikke noget i det. Den betragtning er jeg ikke enig i; jeg mener ikke, at regeringen udvider det hul, hr. Svend Auken nævnte.

Derimod bliver jeg nødt til at sige til hr. Svend Auken, hvis han er interesseret i at høre mit svar – det kan jeg ikke vide om han er, men ellers kan jeg gå videre til nogle af de andre ordførere – at hvis ikke vi havde tilrettelagt en indkomstpolitik, som vi har gjort, ville kravene til finanspolitikens stramning havde været mangefold større.

Sagen er, at vi er i stand til at føre en i situationen relativt rimelig finanspolitik, takket være at det også er muligt at føre en fornuftig indkomstpolitik. Hvis folketinget ikke havde været parat til at støtte en indkomstpolitisk løsning, havde folketinget været nødt til at acceptere en langt, langt stærkere stramning af de offentlige finanser. Så havde man været nødt til oven på betydelige besparelser at lægge yderligere besparelser og måske endda også at lægge en række skatte- og afgiftsstigninger, men for at undgå den skade, der ville fremkomme ved noget sådant, var det, at vi foreslog en kombination af indkomstpolitiske og finanspolitiske foranstaltninger.

Regeringen har altså ikke skabt noget hul. Det ville have været der under alle omstændigheder, og det er jo den dybeste og ulykkeligste konsekvens af de senere års udvikling. Nu er vi presset med ryggen op imod muren.

Vi har mistet vores politiske og økonomiske handlefrihed i den forstand, at selv om vi alle kan se, at der er et stort og voksende beskæftigelsesproblem, har vores samfund ikke i øjeblikket kræfter til at løse det spørgsmål, samtidig med at vi skal klare de andre store økonomiske vanskeligheder.

Hvis et flertal i denne sal havde overvejet denne situation noget tidligere, hvis man havde truffet nogle beslutninger noget før, for 3, 4 eller 5 år siden, ville vi ikke være kommet i denne situation. Men nu betaler vi prisen for en letsindig opførsel.

Hr. Svend Auken nævnte så syv punkter, og det synes jeg var syv meget regulære punkter, som jeg skal prøve at kommentere, så godt jeg nu kan, idet jeg dog har forstået, at arbejdsministeren vil beskæftige sig specielt med det, der har med beskæftigelseslovgivningen af gøre.

Først siger hr. Svend Auken, den tidligere arbejdsminister: hvorfor er regeringen så modvillig over for internationale initiativer med henblik på en koordination af vækstbestræbelserne?

Jeg har ikke hørt noget om, at regeringen skulle være modvillig over for det. Jeg har som formand for EFs råd af økonomi- og finansministre arbejdet en lang dag, en lang aften, for at få færdiggjort konklusioner på det såkaldte jumbomøde, og det lykkedes faktisk at få den slags konklusioner frem. Det er i øvrigt første gang, det er sket.

Jeg siger ikke, at det er min fortjeneste, for det kan jo lige så godt være min forgænger, som ikke har været i stand til at forene synspunkterne. Men hvis man læser disse konklusioner, vil man se, at der lægges meget vægt på en koordineret indsats, og regeringen er da for sit vedkommende – hvis socialdemokratiet kunne tilslutte sig det – i allerhøjeste grad parat til at deltage i en yderligere koordination af den økonomiske politik i De europæiske Fællesskaber. Hvis det er sådan, at der i hr. Svend Aukens bemærkninger ligger et tilbud om, at socialdemokratiet vil være med til at øge harmoniseringen af den økonomiske politik i Fællesskaberne, vil regeringen i høj grad være indstillet på at støtte en sådan tankegang.

Hr. Svend Auken spørger, hvorfor vi ikke kommer med forslag til en finansieringsreform. Nu er dette udtryk jo noget, skal vi sige generelt. Hvad er det, vi taler om? Hvis

[Finansministeren]

det er det, som den tidligere regering arbejdede med, kan jeg godt sige, at vi med god grund – synes jeg – har været skeptiske hele tiden, og det er vi stadig.

Hvis vi ser på indeksobligationernes afsætning – det var jo forudsat, at de kunne sælges til kurs 100 eller næsten kurs 100 – må man jo sige, at det er gået knap så godt. Kursen er ikke helt oppe på 100, den er faktisk på 55. Det vil næste år koste statskassen 150–200 mill. kr., det vil i 1984 koste statskassen næsten $\frac{1}{2}$ mia kr., og i løbet af få år vil det koste staten over 1 mia kr. om året, at bare den del af finansieringsreformen blev gennemført, 1 mia kr., som ikke står opført på boligministeriets udgiftsbudget, men som skal betales af de offentlige kasser. Derfor mener jeg nok, man må overveje ganske nøje, hvad det er, man begiver sig ind i, når man begynder at ændre på hele vores finansielle system.

Der er også spørgsmålet om pensionskassernes investeringsmuligheder. Her er vi mere positive over for en forbedring, og det fremgår i øvrigt også af vores program til investeringsfremme. Vi vil godt prøve at øge deres muligheder for at gå ind i erhvervsaktive investeringer, det kan være en god idé, og her er vi også åbne over for en forhandling med folketinget, det er helt klart.

Jeg bliver så spurgt: hvorfor vil regeringen skære ned på energitilskuddene? Ja, der er flere begrundelser. For det første ser vi gerne vores forslag om vedligeholdelsesfradraget gennemført, og det vil træde i stedet for dette energitilskud. Men hvis det ikke kan gennemføres, hvis et flertal i folketinget ikke er med på den tankegang, er det klart, at vi må overveje, hvordan vi på anden måde kan holde den økonomiske aktivitet i gang, og så er det da meget tvivlsomt, om regeringen vil opretholde sit ændringsforslag om at fjerne energitilskuddet, for da er der ganske gode argumenter for at bevare det. I den forstand er jeg altså ikke afvisende over for, at det trods alt ender med, at energitilskuddet bevarer, men det afhænger altså af, om regeringen vurderer det sådan, at vedligeholdelsesfradraget ikke har parlamentariske muligheder.

Derudover kunne man gøre den bemærkning om støtte til energibesparelser i det hele taget, at her har vi et felt, hvor incitamentet hos folk til selv at gøre noget, er det stærke-

ste, vi overhovedet kender. Man kan godt spørge, om vi, hvis det offentlige har midler til rådighed, som det kan bruge som tilskud til forskellige aktiviteter, skal bruge dem på lige de områder, hvor folk og virksomhederne selv måske i forvejen har en meget stærk interesse i og et stærkt ønske om at foretage investeringer.

Så bliver jeg spurgt om arbejdstidens længde. Jeg kan kun til det sige, at regeringen mener, at det spørgsmål må arbejdsmarkedets parter afklare. Det er rejst som et krav, har jeg set, fra en række fagforbunds side. Man vil gerne drøfte en forkortelse af arbejdstiden. Jeg vil om dette krav sige, at det må man så drøfte på det private arbejdsmarked. Regeringen er ikke principielt modstander af en kortere arbejdstid i Danmark, og vi er heller ikke principielt modstandere af en længere arbejdstid. Vi må forudsætte, at arbejdsmarkedets parter selv afgør, hvad de på et økonomisk forsvarligt grundlag kan komme frem til. Vi har sagt, også når man har drøftet det internationalt, at det ikke er en sag, som vi ønsker man skal afgøre i det danske folketing.

Hvorfor har vi gennemført højere arbejdsgiverbidrag? Nå ja, »vi« – vi kunne sige: hvorfor har vi i fællesskab gennemført det? Så vidt jeg erindrer, stemte socialdemokratiet for det. Vores betragtning var bl. a. den, at vi gerne ville have et stærkere forsikringselement ind i finansieringen af arbejdsløshedsdagpengene, og det tror jeg er en rigtig ting, for det betyder, at arbejdsmarkedets to parter dermed i højere grad må overveje med sig selv, om de er parat til at tage de økonomiske konsekvenser af en lønudvikling, som fører til større ledighed.

Med hensyn til, om skattelettelser ikke i stedet kunne erstattes af en erhvervsrettet indsats, vil jeg sige: hvad er en erhvervsrettet indsats, hvis ikke den skal finde sted i form af skattelettelser eller i form af, at man baner vej for rentenedsættelser? Er det andet og mere end en omskrivning af begrebet »tilskud«? Hvis det er det, vil jeg gerne høre det, men hvis ikke det er det, er vi tilbage i selektive støtteordninger, i industrielle subsidier, flere subsidier, også til de øvrige erhverv, og det tror regeringen ikke fører til den generelle forbedring af beskæftigelsen, vi har brug for.

[Finansministeren]

Jeg noterer mig med glæde, at hr. Svend Auken ønsker en dialog og et samarbejde med regeringen, og også, at hr. Svend Auken giver udtryk for, at der ikke er nogen nemme løsninger. Det synes jeg er en rimelig erkendelse, og det er den samme, regeringen forsøger at lægge frem.

Hr. Heinesen anmeldte – hvis jeg må sige det på den måde – regeringens investeringsfremmeprogram. Jeg forstod det sådan, at selve udtryksformen, den lyriske side af sagen, var tilfredsstillende. Det kan gøre mig lidt betænkelig, for det kunne lyde, som om hr. Heinesen selv kunne have skrevet det på samme måde, det har han måske endda, det skal jeg slå efter, men jeg er da i hvert fald glad for, at det overfladisk set virker positivt. Men så kunne jeg forstå, at hr. Heinesen til gengæld var utilfreds med indholdet. Han sagde, at regeringen ikke kan skjule, at virkningerne bliver beskedne, og citerede endda både Børsen og Management for at understrege den vægt, som han ønskede at lægge på denne vurdering. Jeg kan kun sige til hr. Heinesen, at vi har ikke ønsket at give indtryk af, at vi er kommet med et program, der kan føre til meget, meget store forbedringer af beskæftigelsen her og nu; det har ikke været vores intention, og vi har ikke på noget tidspunkt sagt, at vi gennem dette program ville ændre ledighedssituationen afgørende, for det tror vi ikke er muligt. Men vi ønsker at ændre en række strukturer og en række principper i den måde, vores samfund fungerer på, fordi vi mener, at det i det længere forløb giver langt bedre beskæftigelses- og produktionsmuligheder. Det er en meget, meget vigtig opgave. Samtidig har vi inden for de økonomiske rammer, vi nu engang har til rådighed, lagt forslag frem, som ubestridelig vil give en bedre beskæftigelse i 1983, end hvis forslagene ikke var blevet lagt frem.

Både hr. Heinesen, fru Anne Grete Holmsgård og hr. Tinning har drøftet privatisering. Jeg kan kun sige, at privatisering bl. a. betyder, at det offentlige udliciterer arbejdsopgaver, og det er der meget fornuft i. Det kan give private virksomheder mulighed for at udvikle nye produkter eller nye serviceformer, som de så senere er i stand til at eksportere. Vi har jo allerede i dag fra dansk sygehusbyggeri en stor erfaringsmasse, som nu gør det muligt for de pågældende virksomheder at eksportere sygehusprojekter,

-udstyr og -undervisningstilbud til Mellemøsten, til afrikanske lande, til fjernøstlige lande, og der er da inden for serviceområdet masser af opgaver, som uden tvivl kunne løses bedre og mere effektivt af den private sektor. Det vil sige, at de også vil blive klarere mere rentabelt, og det vil give mulighed for øget beskæftigelse længere hen ad vejen.

Jeg har været glad for de indlæg, der er kommet. Jeg er naturligvis enig i, hvad regeringspartiernes ordførere har sagt, og jeg er også meget enig med fru Lone Dybkjær i en del af hendes analyser. Jeg håber, at jeg, hvis der bliver en anden omgang – det kan jeg jo ikke vide – kan vende tilbage til nogle af de enkeltspørgsmål, der er blevet rejst.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Finansministeren har jo allerede udførligt besvaret, tror jeg, langt de fleste af de spørgsmål, som er blevet stillet under debatten i dag. Jeg kan dog ikke lade være med at udtrykke min glæde over, at socialdemokratiets ene ordfører, hr. Svend Auken, klart tilkendegav, at han også fandt, der var behov for at føre en stram indkomstpolitik.

Hr. Svend Auken var desuden i sit indlæg inde på, at regeringen ikke ønsker at gennemføre en landsdækkende ordning om ungdomsgaranti, og det er rigtigt. Det gør regeringen ikke, fordi vi finder, at de forsøgsordninger, der indtil nu har været kørt i to amter, ikke i forhold til den økonomiske indsats, der har været forbundet med gennemførelsen af forsøgsordningerne, har givet den merbeskæftigelse blandt unge, som man kunne ønske. Men dermed være ikke sagt, at regeringen ikke finder, at ungdomsarbejdsløsheden er et meget stort og et meget alvorligt problem for det danske samfund, som alle partier i folketinget har et ansvar for. Det mener regeringen absolut, men vi mener, at det, der er behov for, først og fremmest er en indsats, som sikrer, at de unge får mulighed for at få en uddannelse. Det er ofte blevet sagt, og det har jeg også selv sagt, at de unge, der står dårligst rustet i dagens Danmark, er de unge, som er gået tidligt ud af skolen, som ingen erhvervsuddannelse har fået, og som derfor har den største risiko for at blive sociale tabere på længere sigt. Derfor er det vigtigt, at vi får gennemført ordninger, således at alle unge får mulighed for at få en

[Arbejdsministeren]

uddannelse, og det er også væsentligt, at vi sikrer, at unge i skoleforløbet får den relevante erhvervsvejledning, således at de har mulighed for at vælge en uddannelse, der ikke alene passer til deres evner, men som også gør det sandsynligt, at de senere vil kunne finde beskæftigelse.

Når det er sagt, vil jeg gerne tilføje, at jeg finder, at selv om uddannelsen må prioriteres højt, er det også væsentligt, fordi ungdomsarbejdsløsheden er så stort et problem, at vi har selektive foranstaltninger, der især sigter på de unge og indeholder beskæftigelsesprojekter af den ene eller den anden art, og dertil vil bl. a. jobskabelsesloven kunne medvirke. Men jeg mener også, at andre ordninger, der specielt tager hensyn til unge, bør bibeholdes, og at vi bør have en eller anden form for sikkerhedsnet under de unge, som måske ikke direkte er motiveret til at gå ud i et uddannelsesforløb fra skolen, men som jeg så håber på i en senere fase af tilværelsen bliver det, og som så skal kunne opfanges af uddannelsessystemet.

Hr. Ole Henriksen anførte nogle betragtninger om, at det var regeringens ønske at vælte jobskabelsesloven. Dertil kan jeg sige klart: nej, det er det ikke. Jobskabelsesloven er vedtaget af et flertal i folketinget i juni måned. Folketinget har i dag præcis den samme sammensætning, og det er derfor regeringens forpligtelse at føre jobskabelsesloven ud i livet og leve op til den.

Hr. Svend Auken var også inde på spørgsmålet om bekendtgørelsen og den til bekendtgørelsen knyttede vejledning. Jeg vil gerne sige til hr. Svend Auken, at det er min hensigt i begyndelsen af januar 1983 at udsende bekendtgørelsen og vejledningen, og jeg kan oplyse over for folketinget, at udkast til bekendtgørelse og vejledning i går er sendt til landsarbejdsnævnet og til de kommunale organisationer. Udkastet til bekendtgørelsen vil blive behandlet på et møde i landsarbejdsnævnet den 20. december, og så håber vi på, at landsarbejdsnævnet hurtigt giver en tilbagemeldning, således at jeg kan udsende denne bekendtgørelse i begyndelsen af januar 1983.

Såfremt der skulle opstå problemer i forhold til EF, som skal høres i denne sag, er det min hensigt at vende tilbage til folketinget og orientere folketingets arbejdsmarkedsudvalg herom, men jeg kan bekræfte over for

hr. Svend Auken, at denne bekendtgørelse vil blive udsendt lige i begyndelsen af januar måned.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Min bemærkning går på det, finansministeren sagde om energitilskuddene og vedligeholdelsesfradragene. Han sagde, at når det drejede sig om energitilskuddene – og her går jeg ud fra, at de energitilskud, finansministeren tænker på, er dem til isolering af boliger, for der forekommer jo også andet – var der en stærk motivation i forvejen.

Hertil vil jeg sige, at der er en hel del arbejde på dette felt, men det har jo vist sig, at det først er kommet godt i gang, et stykke tid efter at ordningen er iværksat. Når det drejer sig om vedligeholdelsesarbejde, mener jeg også, der er en slags motivation, for mig bekendt foregår der vedligeholdelsesarbejder af størrelsesordenen 5 mia. kr. om året. Det er jo et noget større beløb, end der er tale om, når det drejer sig om isolering over energitilskuddene.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Jeg synes, man skal takke arbejdsministeren for redegørelsen om jobskabelsesloven. Nu hører jeg, at den er sendt til landsarbejdsnævnet og Kommunernes Landsforening, men det, jeg vil efterlyse i denne forbindelse, er rent konkret: hvor lang tid har den bekendtgørelse nu befundet sig nede i EF? Er det dér, den reelle forsinkelse har fundet sted? Og er det sådan, at forsinkelsen skyldes, at der er sket ændringer i denne bekendtgørelse, efter at den har ligget nede i EF i disse mange måneder? Det synes jeg ville være rart at vide, så vi kommer på det rene med, hvilken rolle EF spiller i hele denne sag.

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne starte med at sige arbejdsministeren tak for løftet om, at bekendtgørelsen og vejledningen om jobskabelsesloven vil foreligge i begyndelsen af januar måned. Jeg vil også gerne sige arbejdsministeren tak for, at det endelig er lykkedes at vriste et udkast til bekendtgørelsen fra arbejdsministeriet. Nu

[Svend Auken]

har arbejdsministeren som den gode sags gode vogter hæget om, ja, nærmest ruget over denne sag i tre måneder i arbejdsministeriet, og så er det jo dejligt, at der kommer et æg ud af det, som nu kan vurderes af andre i offentligheden. Jeg vil altså gerne på mit partis, og jeg tror et folketingsflertals vegne sige arbejdsministeren tak for, at de beslutninger, folketetinget traf for seks måneder siden, vil den nuværende regering rejspekttere og føre ud i livet.

Så sagde hr. Dyrmosé, at vi var enige om at betragte det som det vigtigste mål for den nuværende regerings politik at fremme beskæftigelsen. Det var vist ikke det, jeg sagde. Det, jeg sagde, var, at man ikke kunne anklage den nuværende regering for direkte at ønske arbejdsløshed, men hvis man skal til at tale om prioriterede mål, så behøver hr. Dyrmosé vist kun én gang at læse den karryfarvede redegørelse for investeringsprogrammet igennem for at se, at det lavest prioriterede mål i den økonomiske politik for regeringen er bekæmpelsen af arbejdsløsheden.

Til hr. Ivar Hansen vil jeg gerne sige, at jeg tror ikke, han nogen sinde har haft tid, mulighed eller lejlighed til at gennemlæse de meget omfattende beskæftigelsesplaner, som også regeringer, hr. Ivar Hansen har haft sæde i, har vedtaget i årenes løb, for hvis han havde haft mulighed for at læse disse redegørelser, ville han se, at disse beskæftigelsesplaner ikke indeholder beskæftigelse i den offentlige sektor, men tværtimod for det halve beløbs vedkommende i den nugældende plan direkte satser på investeringer i erhvervslivet enten i form af fremme af erhvervspolitikken direkte – de forskellige ordninger under industri- og landbrugsministeriet og fiskeriministeriet – eller gennem skattelettelser, og at den anden halvdel af beskæftigelsesplanerne tager sigte på sanering og byfornyelse, på hele energipolitikken og på de unges erhvervsmæssige uddannelse. Hvis det er den slags beskæftigelsesplaner, hr. Ivar Hansen aldrig vil høre tale om i fremtiden, lover det i sandhed ikke godt.

Så siger fru Lone Dybkjær, at det radikale venstre ikke har været med til at diskutere den økonomiske politik med regeringen, de har kun fastlagt finanspolitikken og indkomstpolitikken. Da det imidlertid er de to eneste instrumenter, regeringen vil spille på, må man jo nok sige, at det radikale venstre

har været med til at diskutere udformningen af den økonomiske politik.

Så vil jeg gerne takke hr. Arne Bjerregaard for, synes jeg, et meget ærligt indlæg. Hr. Arne Bjerregaard sagde nemlig som ordfører for et af regeringspartierne, at regeringens politik overhovedet intet havde at gøre med den rentesænkning, der var sket i det danske samfund i de seneste måneder. Det var en klog, en realistisk og efter min mening en meget let dokumenterbar udtalelse. Det, der er sket på renteområdet, er jo alene, at der for Danmarks vedkommende er sket en delvis – en delvis – tilpasning til det sænkede renteniveau i udlandet.

Og så til finansministeren. Vi tvivler ikke på, at finansministeriet er parat til at lave prognoser med hensyn til den almindelige udvikling i fremtiden. Det er ikke det, vi antyder eller mere end antyder at finansministeren ikke vil være med til. Det, vi antyder og mere end antyder at finansministeren ikke vil være med til, er at beregne virkningerne af regeringens politik. Det er klart, at den faktiske beskæftigelse og arbejdsløshed påvirkes af konjunkturforskel i udlandet og mange andre forhold, som man ikke kan laste den siddende regering for, men det, vi ikke kan vriste ud af den siddende regering, er en beregning af, hvordan dens egen politik virker.

Andre har derimod foretaget disse beregninger, og de viser, at der som følge af regeringens politik ikke vil ske en forbedring af beskæftigelsen i 1983, men et direkte fald, og ikke i den offentlige sektor først og fremmest, men i den private sektor, og jeg er bange for først og fremmest i konkurrencehervene, når man lige ser væk fra byggeriet, som jo bliver meget hårdt ramt.

Finansministeren kunne i opposition lave fine beregninger over stort set den samme politik. VK-planen, som jo nu gennemføres, gav i sin tid 140.000 arbejdspladser, og der var mange andre elegante regnestykker. Men nu, hvor man sidder på regeringsmagten, kan vi altså ikke få en beregning af, hvordan denne politik virker.

Så vil jeg gerne til finansministeren sige lidt om kombinationen af en hård indkomstpolitik, en hård finanspolitik, en stramning med hensyn til ansættelser i den offentlige sektor og en afvisning af at tage initiativer på andre områder.

[Svend Auken]

Efter min bedste overbevisning kan en sådan politik kun føre til stærkt stigende arbejdsløshed, når man betragter den konjunktursituation, vi står over for, og hvis der skal være mening i en dialog mellem oppositionen og regeringen, må det netop være en åben debat om, hvorvidt denne frygt fra vores side er berettiget eller ej. Jeg tror desværre, den er det, og skal der derfor være mening i dialogen, må vi også diskutere åbent og realistisk, om den politik, man nu er slået ind på, fører den forkerte vej.

Om de enkelte punkter, finansministeren nævnte, kun ganske få bemærkninger.

Det internationale samarbejde. Ja, det er jo ikke mig, der siger, at regeringen fører en reaktionær kurs i det internationale samarbejde. Det er såmænd det ansete franske dagblad *Le Monde* – jeg ved godt, nogle kalder det et meget venstreorienteret blad – der har talt om, at den danske regerings oplæg var åbenlyst reaktionært.

Det er også den siddende økonomiminister, der har sagt, at han på det bestemteste har måttet afvise fælles nordiske initiativer i OECD.

Hvad angår finansieringsreformen er det jo rigtigt, som finansministeren siger, at kursudviklingen for indeksobligationer har været helt utilfredsstillende. Men hvad hænger det sammen med? Det hænger selvfølgelig sammen med, at en beslutning om den anden side af finansieringsreformen, nemlig aftagersiden, den institutionelle opkøbsside, ikke blev gennemført i folketinget, bl. a. fordi finansministeren var modstander af en beskatning af disse fonde og institutioner og ligefrem ville kræve folkeafstemning. Nu forstår jeg imidlertid, at man ikke vil kræve folkeafstemning, men at man tværtimod vil gennemføre en beskatning af fonde, pensionskasser, forsikringselskaber osv., hvad vi selvfølgelig hilser velkommen, og så burde det være muligt i den forbindelse at yde et bidrag til en mere tilfredsstillende kursudvikling for indeksobligationerne.

Jeg skal ikke sige noget om energibesparelser, ud over at jeg ikke er enig i finansministerens negative vurdering af energiinvesteringer.

Jeg skal slutte med at gøre en enkelt bemærkning om arbejdstiden, og den skal også være henvendt til hr. Lawaetz. Hr. Lawaetz siger: hvorfor tør socialdemokratiet komme

med udtalelser om arbejdstiden i den situation, vi befinder os i nu? Dertil vil jeg sige, at det tør vi, fordi vi mener, det er rigtigt, og det synspunkt står vi ikke ene med. I det communiqué, der blev vedtaget under finansministerens forsæde i EF, er der et langt og positivt afsnit om det positive bidrag, det konstruktive bidrag, som en nedsættelse og omlægning af arbejdstiden kan yde til bekæmpelse af arbejdsløsheden.

Det har vi rost regeringen for, det ved finansministeren, og derfor har vi opfordret regeringen til på grundlag af de mange rapporter, der foreligger om dette spørgsmål, at tage en trepartsdrøftelse med arbejdsmarkedets parter. Det er jo ikke sådan, at regeringen kun er regering. Regeringen er også part i disse forhandlinger, og derfor vil det være rimeligt at tage disse spørgsmål op.

Jeg håber, at denne debat, som desværre har vist, dels at vi står over for en meget alvorlig vækst i arbejdsløsheden, dels at der er betydelige forskelle mellem de forskellige partiers opfattelse, alligevel kan føre til, at regeringen overvejer – nu skal vi ikke stille for store forventninger – at indbyde det største parti i folketinget til en positiv drøftelse af den truende arbejdsløshed.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

For god ordens skyld vil jeg sige til hr. Ole Henriksen, at EF ikke har forsinket gennemførelsen af jobskabelsesloven. Der har fra dansk side under den tidligere regering været tale om nogle procedurefejl med hensyn til fremsendelsen af loven, og derudover har EF sagt, at de gerne ville se bekendtgørelsen, før de tog endelig stilling til den. Det er det, den beror på, så man kan ikke sige, at det er EF, der har forsinket jobskabelseslovens ikrafttræden.

Så siger hr. Svend Auken, at det er dog glædeligt – og det er vi da vist enige om – at der nu er lysning på vej, så vi nu kan få bekendtgørelse og vejledning om jobskabelsesloven. Og så siger hr. Svend Auken, at nu er der gået seks måneder, siden loven om jobskabelse blev vedtaget. Det er jo rigtigt nok, det kan enhver finde ud af, der kan tælle på fingrene, men seks måneder, hr. Svend Auken, det giver tre måneder til hver af os, så dem går jeg ud fra at vi deler, og at vi så fortsat er de gode venner, vi altid har været.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Hr. Svend Auken sagde i første runde, at det radikale venstre havde siddet ved forhandlingsbord med fremskridtspartiet, og dertil svarede jeg, at det radikale venstre ikke har været indbudt til forhandlingsbordet sammen med fremskridtspartiet eller overhovedet til forhandlingsbordet vedrørende den generelle økonomiske politik.

Så sagde hr. Svend Auken videre – og det var i denne runde – at det radikale venstre har været med til at fastlægge indkomspolitikken og finanspolitikken, og at det er de vigtigste instrumenter, vi har.

Vi har stemt for de indkomstpolitiske indgreb, ja, men det indebærer ikke, at vi har siddet ved et forhandlingsbord. Hr. Svend Auken ved jo udmærket godt, alene af den grund, at han stemte for nogle af ændringsforslagene, at vi havde nogle ret omfattende ændringsforslag til det indkomstpolitiske indgreb. Vi stemte også for det, men det indebærer ikke, at man har været indbudt til en forhandling om hele den generelle politik.

Når det så drejer sig om finanspolitikken, kan jeg sige, at vi har ikke været indbudt til forhandlinger om den. Vi har stillet vores ændringsforslag, og vi har ligesom alle de andre partier markeret, hvordan vi vil forholde os til de øvrige ændringsforslag. Det kalder jeg fortsat ikke en forhandling om den generelle økonomiske politik, for der er ikke noget forlig eller noget tilsvarende om den.

Dyremose (KF):

Hr. Svend Auken mente, at hvis man kiggede i regeringens program til investeringsfremme, var det vanskeligt at få øje på, at regeringen dér prioriterede en nedbringelse af ledigheden højt. Jeg må sige, at hr. Svend Auken ikke har læst særlig godt så, for hvis han læser indledningen, mål og midler i den økonomiske politik, er det allerførste, man siger, at regeringens økonomiske politik har til formål at skabe nye muligheder for investeringer, produktion og beskæftigelse. Det er altså et udtryk for, at vi allerede i indledningen prioriterer højt det at nedbringe ledigheden, det at øge beskæftigelsen.

Det, jeg så i øvrigt sagde i mit indlæg, var, at vi kan ikke gøre det alene, vi må også prioritere de andre økonomiske problemer højt,

sådan at man behandler problemerne som en helhed. Hvis man ikke behandler det som en helhed, går man fejl i byen og kan heller ikke øge beskæftigelsen.

Men jeg vil da godt sige, at der er noget i denne debat, der tyder på, at socialdemokratiet ligesom skal vænne sig til at være i opposition. Tag nu f.eks. hr. Heinesens indlæg, hvor hr. Heinesen i sin nye rolle som oppositionspolitiker skal gøre meget ud af at være modstander af regeringens investeringsprogram, ja, så meget, at hr. Heinesen faktisk bliver inkonsekvent i sin argumentation og glemmer bl.a. tidligere socialdemokratiske forslag. Det synes jeg er en skam, for hr. Heinesen er jo ellers kendt for at være en logisk herre, og derfor vil jeg gerne give et bidrag til, at det også kan fortsætte for hr. Heinesen som oppositionspolitiker.

Jeg forstod indlægget sådan, at hr. Heinesen var modstander af, at man anvendte skattefradragsmetoden til at stimulere erhvervslivet, og samtidig ville hr. Heinesen så tage en leder i Børsen den 7. december til indtægt for, at regeringen ikke gjorde nok. Men nu har jeg fremskaffet denne leder fra Børsen, og deri står der – jeg citerer: »Hvis man ønsker at få sat fart i hjulene, så hjælper det ikke at være alt for nøjeregnende med brændstoffet. Og drivmidlet til en mærkbar aktivitetsforøgelse hedder i denne forbindelse skatteudskydelse og i en vis udstrækning også skattelettelser. Her ser det ud til, at regeringen har været for nærig.«

Skal jeg forstå det, at hr. Heinesen tager Børsenlederen til indtægt for sin kritik af investeringsprogrammet, således, at hr. Heinesen anbefaler, at vi i højere grad skal bruge skattelettelser og skatteudskydelser til at stimulere erhvervslivet? Og i bekræftende fald: skal jeg forstå det sådan, at hr. Heinesen vil være med til at finde besparelser andre steder, således at vi kan få råd til at give disse skattelettelser og skatteudskydelser til erhvervslivet? Hvis det er tilfældet, synes jeg, det er en positiv udgang på debatten.

Hr. Heinesen var også ked af, at monopolloven skulle svækkes. Dertil vil jeg da gerne sige, at det, der står i programmet på side 26, er, at det vil blive undersøgt, om monopolloven kan ændres, så udgifter til forskning og udvikling i højere grad kan indregnes i priserne. Det er det eneste, der står om monopolloven, og det vil jeg egentlig tro at hr.

[Dyremose]

Heinesen og hans parti er tilhængere af; det fremgik i hvert fald af et udkast til lovfor-slag, som daværende industriminister Erling Jensen fremsendte til høring i en række orga-nisationer den 17. januar i år. Derfor er vi måske lidt langt ude, når det er den slags eksempler, hr. Heinesen er nødt til at anven-de for at argumentere mod dette forslag til investeringsprogram.

Men ellers vil jeg sige, at der er tale om et systemskifte i dette program i forhold til tid-ligere beskæftigelsesplaner, og dette system-skifte er der brug for. Det har bl.a. socialde-mokratiets finanspolitiske ordfører, hr. Cam-re, erkendt. I et interview i Børsen fra den 29. november står der – og det er altså hr. Camre, jeg citerer:

»Derfor har vi med vore beskæftigelsesar-bejder været tvunget ind i produktion af ha-vemøbler, som ikke konkurrerede med priva-te snedkerier, og unge er blevet sat til at hegne fodboldbaner ind. Men det er og bliver noget småpjat.«

Det vil altså sige, at hr. Camre om den tidligere regerings beskæftigelsesplaner siger, at det er og bliver noget småpjat. Nu prøver vi altså en helt anden vej, en helt anden stra-tegi, noget, der ikke er småpjat, men som har vedvarende betydning.

Vi skal ikke i særlig høj grad diskutere de forskellige prognoser, men hr. Svend Auken var så venlig at påpege, at den model, som det økonomiske råd anvender til sine beregninger, tager hensyn til renteudviklingen. For at hjælpe også hr. Svend Auken med at være en saglig oppositionspolitiker vil jeg sige, at det gælder ikke for rentens indflydelse på boligbyggeriet, og det synes jeg hr. Svend Auken skulle have nævnt.

Så skal jeg lige afslutningsvis sige om fremskridtspartiets dagsorden, at vi synes som fremskridtspartiet, at indkomstskatten er for høj, og vi vil derfor gerne på længere sigt forsøge at bringe den ned. Men i den dagsor-den, som er foreslået af fremskridtspartiet, er analysen af problemerne forenklet. Det er ikke så simpelt, at blot man afskaffer ind-komstskatten, er alle verdens problemer løst. Og derudover, hvis den skulle blive vedtaget, er der ingen operationel anvisning på, hvad folketetinget eller regeringen skulle gøre i så tilfælde, og derfor må vi afvise fremskridts-partiets dagsordensforslag.

Heinesen (S):

Jeg skal blot i anledning af hr. Dyremoses sidste bemærkninger sige, at det, som rege-ringen gør på monopollovsområdet, er at tage en lille detalje ud af et udkast til en samlet ændring af monopolloven, der ville betyde en styrkelse, som regeringen er imod.

Med hensyn til Børsens leder, som hr. Dyremose beskæftigede sig med, er det ganske rigtigt observeret, at jeg er enig med Børsen i, at regeringens investeringsprogram er helt utilstrækkeligt, ligesom jeg er enig med Indu-strirådet i det, ligesom jeg er enig med Ma-nagement i det, ligesom jeg for så vidt er enig med regeringen i det, idet det fremgår af regeringens egne tal, at det ikke virker i de kommende år, hverken på beskæftigelsen eller på investeringerne, i hvert fald ikke på anden måde, end at arbejdsløsheden stiger og man noterer, at erhvervsinvesteringerne og boliginvesteringerne vil forblive uændret. Man kan udmærket være enig med Børsen heri og også i regeringens egen analyse af det, man har lagt frem, uden at man behøver at være enig med Børsen i de alternative for-slag, den stiller. Hr. Dyremose har ganske ret i, at her stiller vi nogle andre forslag.

(Kort bemærkning).

Dyremose (KF):

Det er helt korrekt, at vi har taget en en-kelt detalje ud af et forslag fra socialde-mokratiet om at stramme monopollovgivningen. Hr. Heinesen ved, at vi havde et andet for-slag i foråret om at lempe monopollovgivningen. Vi har valgt ikke at gøre det generelt, men at tage den ene detalje ud, som vi har konstateret at socialdemokratiet går ind for, som vi har konstateret tidligere at det radika-le venstre går ind for, og som vi derfor regner med at vi kan få et flertal for i folketin-get til gavn for en række af de forsknings-tunge industrier.

Derefter for så vidt angår Børsens og In-dustrirådets kritik af investeringsprogrammet. Her svarede hr. Heinesen jo ikke på mit spørgsmål, for kritikken fra såvel Børsen som Industrirådet og Management går på, at vi ikke i tilstrækkelig grad har anvendt skat-telettelser og skatteudskydelser. Det var det, der stod i Børsens leder, og det er det, Indu-strirådets formand bl.a. har sagt. Hen efterly-ste, at dobbeltbeskatningen blev afskaffet, og

[Dyremose]

at formuegrænsen for erhvervsaktiver var højere, altså punkter, der drejer sig om erhvervsskattelettelser eller -udskydelser, hvori man ellers tager godt imod investeringsprogrammet. Derfor spørger jeg igen, fordi hr. Heinesen ikke svarede: anbefaler socialdemokratiet, at vi kommer med flere erhvervsskattelettelser og flere erhvervsskatteudskydelser, og vil socialdemokratiet i givet fald være med til gennem besparelser at finansiere det? Så tror jeg nemlig, der er noget at tale om mellem firkloverregeringen og socialdemokratiet.

(Kort bemærkning):

Heinesen (S):

Jeg tror ikke, hr. Dyremose er helt så langsomt opfattende, som han nu vil lade, som om han er. Jeg er enig i Børsens analyse med hensyn til, at det investeringsprogram, som regeringen har fremsat, virker for svagt, sådan som jeg er enig med andre, der har kritiseret regeringens investeringsprogram for dets svaghed og helt utrolige mangel på konkrete forslag. Men som jeg højt og tydeligt sagde, er jeg ikke enig i de alternative forslag, som Børsen stiller. Noget af det mest nærliggende for socialdemokratiet ville jo være at tage fat i det offentlige investeringsprogram, som vi har fremsat tidligere på året, og som betyder en fremrykning af offentlige investeringer til en aktivitetsforøgelse på ca. 10 mia kr. i årene 1982-85. Men om der er nogen som helst fornuftig mening i at gøre det på nuværende tidspunkt, afhænger i meget høj grad af det spørgsmål, som finansministeren ikke så sig i stand til at besvare i dag, nemlig om regeringen vil fastholde denne store fremrykning af offentlige investeringer for perioden 1982-85 eller regeringen ikke vil. Det kan vi ikke få noget svar på, og det synes jeg i og for sig i sig selv er opsigtsvækkende. Man kunne ærlig talt have lyst til at spørge, f.eks. om den beregning over stigningen i arbejdsløsheden, der er indeholdt i den lille karryfarvede, forudsætter, at man gennemfører det af den tidligere regering besluttede program for fremrykning af offentlige investeringer.

(Kort bemærkning).

Dyremose (KF):

Jeg synes, hr. Heinesen går udenom, for de punkter, som Børsen, Industrirådet og Management har været kritiske over for, har udelukkende drejet sig om skattelettelser og skatteudskydelser. Alle de andre punkter i regeringens forslag til investeringsprogram har fået meget positive udsagn med fra netop de instanser, som hr. Heinesen citerer, og det er derfor, jeg synes, det er vigtigt at få at vide, om hr. Heinesen på det punkt er til at få i tale.

(Kort bemærkning).

Heinesen (S):

Det, jeg er enig med de pågældende organer i, er, at det forslag til investeringsfremme, som regeringen har fremlagt, praktisk taget ingen virkninger får i 1983 og 1984. Så kan hr. Dyremose godt sige, at hvis vi ser bort fra skatteafsnittet, er de pågældende organer enige i alt det andet, der står i det pågældende investeringsprogram, men så må jeg vende tilbage til det, som jeg har sagt tidligere på dagen, at hvis man tager dette investeringsprograms første fase, som vi nu skal tage stilling til, og ser bort fra de foranstaltninger, som den tidligere socialdemokratiske regering har vedtaget og foreslået, og ser bort fra de forslag, som regeringen allerede selv har lagt frem, hvad er der så tilbage i regeringens forslag af konkrete ting? Der er 25 forskningsprofessorer, der er nogle millioner mere til landbrugsforskning og byggeeksportfremme, der er ophævelse af låneløftet for sommerhuse, der er bebudelse af en redegørelse til foråret om omformning af u-landsbistanden til i højere grad at være en eksportbistand, og så er der lidt udvidet støtte til energibesparelser i procesanlæg. Og hvis man så trækker de ca. 100 mill. kr. fra, som regeringen har skåret ud af sit industripolitiske program, og spørger: hvad er der så tilbage i regeringens program ud over skattelettelser, er svaret: ikke fem flade ører, og virkningen er derefter.

(Kort bemærkning).

Dyremose (KF):

Det er korrekt observeret, at dette program er et langsigtet program, og at en lang række af de ting, der er indeholdt i programmet, er nogle, der virker på længere sigt. Det

[Dyremose]

er derfor, man skulle have lavet denne omlægning – som jeg har sagt tidligere i dag – på et væsentlig tidligere tidspunkt.

Jeg vil heller ikke tages til indtægt for, at jeg skulle have hævdet, at dette program giver mange ansatte i 1983 og 1984, men det starter en omlægning, som kan give mange flere ansatte i 1985, 1986 og 1987, når vi har fået ændret strukturen i samfundet. Det, der kunne give anledning til hurtigere ansættelser, var, hvis man tog nogle flere erhvervsskattelettelser og erhvervsskatteudskydelser ind. Det har regeringen ikke ment at have råd til, og jeg har heller ikke forstået hr. Heinesens svar sådan, at han anbefaler regeringen at komme med disse lettelser. Hvis hr. Heinesen vil anbefale det, hører jeg det gerne, men ellers tror jeg, vores debat er slut.

(Kort bemærkning).

Heinesen (S):

Jeg synes, det er en interessant oplysning, hr. Dyremose giver, at regeringen ikke finder at have råd til at give yderligere skattelettelser i det pågældende investeringsprogram. Det er jo simpelt hen udtryk for, at disse yderligere skattelettelser ikke ville virke i overensstemmelse med det, som regeringen ellers påstår om disse skattelettelser, nemlig at de fremmer investeringerne, at de fremmer produktionen, at de fremmer beskæftigelsen, for hvis de havde virket, ville de jo i meget høj grad være selvfinansierende. Jeg er enig med hr. Dyremose i, at det er de ikke, og bl.a. derfor er vi ikke tilhængere af den form.

Så må jeg sige til hr. Dyremose, at det er udmærket, at noget virker i det lange løb, for det er der såmænd også god brug for, men det, som vi har kritiseret regeringen for, er, at den ikke i det program, der her er lagt frem, præsterer noget som helst effektivt modspil til de negative virkninger på investeringerne og på beskæftigelsen af regeringens kraftige finanspolitiske stramning. Man kunne udmærket og med god fornuft, samtidig med at man kører en stramning igennem som den, regeringen har foreslået, samtidig med at man kører et overenskomstindgreb igennem som det, regeringen kører igennem, have fundet nogle strukturfremmende investeringer frem, som havde gavnet beskæftigelsen på kort sigt, og som også havde været af værdi for det danske samfund på lidt læn-

gere sigt. Men man giver op hele vejen, f.eks. også over for sådan en sag som en fast forbindelse over Store Bælt. Derom siger man heller ikke noget i det, regeringen kalder et investeringsprogram, ud over at man vil vende tilbage på et lidt senere tidspunkt. Det er blot for at nævne et eksempel.

Ivar Hansen (V):

Man må jo sige, at socialdemokratiets ordfører, hr. Heinesen, tilsyneladende har vanskeligt ved at vænne sig til sin nye rolle som ordfører for det store oppositionsparti, men det vil jeg vælge at se bort fra, fordi det, der for mig at se er nok så væsentligt, er, hvilken holdning socialdemokratiet vil indtage i de kommende måneder, når eksempelvis investeringsfremmeprogrammet og en lang række andre erhvervsfremmende foranstaltninger, som regeringen ønsker at gennemføre, skal gennem folketinget. Hr. Heinesen vælger at gøre det, der er fremlagt, til noget uden særlig effekt, uden egentlige virkninger på de grundlæggende problemer, og jeg tror faktisk, at hr. Heinesen vil være i stand til med sine ord – også med den baggrund, han har – at sprede en del usikkerhed ude i det danske samfund.

Jeg er til gengæld lige så overbevist om, at hvis socialdemokratiet i de kommende måneder vil indtage en positiv holdning til gennemførelsen af den lange række af elementer, der er indeholdt i investeringsfremmedegørelsen, også hvad angår det, der er udtrykt som hensigtserklæringer, og som skal nærmere overvejes, inden de kan konkretiseres og vedtages i folketinget – jeg forlanger ikke velvilje hele vejen rundt – vil denne plan kunne have en positiv virkning langt ud over, hvad man måske umiddelbart kan læse ud af de enkelte elementer.

Jeg synes også, at hr. Heinesen er lidt for hurtig til at tage forskellige organer, bl.a. dele af dagspressen, til indtægt for sine synspunkter. Jeg mener eksempelvis, at formanden for Industrirådet i de udsagn, han har givet til dagspressen, refereret i Berlingske Tidende i dag, er langt mere nuanceret i sin holdning, end hr. Heinesen giver udtryk for, idet hr. Erik B. Rasmussen i realiteten også siger, at han har en betydelig grad af forståelse for den vanskelige samfundsøkonomiske baggrund, der er baggrunden for regeringens

[Ivar Hansen]

hele situation, og det bør hr. Heinesen jo vide en hel del om, eftersom han har haft hovedansvaret for den økonomiske udvikling i de senere år.

Jeg tror ikke, der er nogen særlig grund til, at hr. Svend Auken og jeg fortsætter debatten om beskæftigelsesfremmeplanerne. Vi har en forskellig holdning til disse ting, og det må vi så tage til efterretning.

Det er rigtigt, når hr. Svend Auken siger, at vi gennem årene har deltaget i gennemførelsen af en lang række beskæftigelsesplaner, men det er også rigtigt, at vi ikke på noget tidspunkt har lagt skjul på, at det kun kunne være kortvarige elementer til fremme af beskæftigelsen, og at det eneste holdbare på lang sigt var en generelt mere erhvervsvenlig politik og et forbedret investeringsklima i erhvervslivet.

Når jeg taler om beskæftigelsesplaner, taler jeg først og fremmest om den del af planerne, der er gennemført i de senere år, og som har givet først og fremmest amter og kommuner vanskeligheder. Det er den del, som har givet anledning til diskussionen i de senere måneder om, at man nærmede sig vanskeligheden med at overholde den såkaldte kommunalfuldmagt. Jeg ved ikke, om hr. Svend Auken er af den opfattelse, at vi skal bevæge os ud i den situation i de kommende måneder og år, at kommuner og amter skal i gang med at drive egentlig privat erhvervsvirksomhed for at opfylde de forpligtelser af beskæftigelsesmæssig karakter, som folketinget har pålagt disse regionale og lokale organer. Det er i hvert fald ikke vores opfattelse, og det er også en af grundene til, at vi mener, at vores beskæftigelsespolitik skal have et langt mere erhvervsrettet sigte.

Jeg vil gerne sige om den dagsorden, der er foreslået her, at jeg tror, det ville være nyttigt, om denne debat kunne slutte, uden at der blev vedtaget dagsordener, og om folketingets partier og regeringen i stedet for koncentrerende sig om et positivt samarbejde om nogle af de elementer, der har været draget frem her i dag.

Jeg er enig i det, hr. Dyremose har sagt, nemlig at denne dagsorden i sit indhold er alt for unuanceret. Det er rigtigt, at vi har et højt skattetryk herhjemme, og hr. Askjær Jørgensen ved jo også, at det er en del af regeringens politik at prøve at få indkomstbeskatningen nedsat. Det er der allerede givet

forskellige tilkendegivelser om at man vil gøre, og jeg mener i øvrigt, at nu gælder det ikke om at se tilbage. Årsagerne har jo i vid udstrækning været diskuteret her i dag, men nu ligger der et grundlag på folketingets bord for, hvordan vi kan komme videre. Derfor foreslår jeg, at vi koncentrerer os om det fremadrettede, og også af denne grund må jeg sige til hr. Askjær Jørgensen, at vi ikke kan stemme for det dagsordensforslag, han har fremsat.

Ole Henriksen (SF):

Debatten har vel nærmest formet sig som en redegørelsesdebat om den nu udsendte frelseplan fra regeringens side, men stort set har den ikke givet mange forhåbninger til de arbejdsløse om, hvad de venter i fremtiden af beskæftigelsesmuligheder. Der er formentlig højst 25 professorer, der kan se hen til at få et job i den kommende tid, mens vi på en lang række områder må konstatere, at det ping-pong-spilleri, der har været mellem nuværende og tidligere ministre, har været begrænset til at handle om forhold, som man er mere eller mindre – navnlig mindre – uenige om, og hvor man prøver at lave kunstige skel mellem opposition og regeringsparti, hvilket ikke har været særlig befrugtende for debatten og ikke giver forhåbninger om, at man får vendt udviklingen med den borgerlige regering.

Jeg synes, det er positivt, at finansministeren har været nede at føre forsædet omkring nogle forhandlinger i det sydlige, som har resulteret i, at man anbefaler at arbejde henimod en kortere arbejdstid. Jeg tror, at netop kortere arbejdstid er et af de elementer, der skal tages i brug i den kommende tid for at få fordelt det resterende arbejde ordentligt mellem befolkningerne. Det er altså ikke bare et dansk anliggende, det erkender vi også i SF; det er også et internationalt problem, som skal løses nogenlunde samtidig, men der er ikke noget, der forbyder Danmark at gå forud i handlinger, som betyder, at man ned sætter arbejdstiden.

Nu ved jeg, at finansministeren er arbejdsgiver for en lang række offentligt ansatte, og derfor kunne finansministeren i den forbindelse tænkes at føre nogle af de gode tanker ud i livet, som han har været med til at fremme nede i det sydlige udland.

[Ole Henriksen]

Der er også spørgsmålet om overarbejde. Jeg ved, at den borgerlige regering og støttepartierne adskillige gange her i folketinget har stemt nej, når vi har stillet forskellige forslag om begrænset overarbejde og tvungen afspadsering. Det må for mange arbejdsløse føles som et aldeles umoralsk tiltag, at der er overarbejde i den grad, ikke mindst inden for finansministerens egne virksomheder, og selvfølgelig må overenskomstforhandlingerne, som finansministeren jo vil fremskynde, formentlig komme til at indeholde noget om overarbejde.

Ellers er det den teknologiske udvikling, som gør, at det ser så håbløst ud mange år frem. Vi kan læse, at antallet af sparekassefunktionærer i løbet af ganske få år vil blive reduceret med 20 pct. på grund af ny teknologi, og at mange virksomheder indfører ny teknologi, som betyder, at man ikke er i stand til at opsuge den tilgang af arbejdskraft, som der ellers skulle være blevet plads til. I den forbindelse kan man vel også nævne, at ting som omskoling og efteruddannelse, for at arbejdskraften kan være på højde med den tekniske udvikling, er en nødvendighed, og her kan uddannelse i arbejdstiden passende gå ind i overenskomsterne inden for det offentlige område.

Jeg skal til slut sige om dagsordenen, at vi fra SFs side ikke kan stemme for den, som den foreligger.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal begynde med at takke hr. Dyremose, fordi han har gjort sig så store anstrengelser for at dokumentere heroppefra, at skattelettelser er en god ting, og jeg forstår også, at venstre synes, skattelettelser er en god ting. Så er det bare trist, at regeringspartierne og regeringen ikke vil være med til at gøre det gode her og nu, men synes, at det skal man vente til lidt ud i fremtiden med. Det er det, der skiller os.

Så har man talt om at få noget konstruktivt og noget nyt ind i debatten her i dag. Vi har også nu igen hørt den seneste ordfører tale om, at vi skulle have det resterende arbejde fordelt ordentligt. I relation dertil er det, jeg vil bede finansministeren og folketingets medlemmer om at overveje, om ikke vi skulle sige til alle de arbejdsløse medborgere, vi har, at de må få lov til at beskæftige sig

med noget konstruktivt og godt, nemlig med at producere nogle varer, som kan afsættes og hjembringe valuta, som kan betale vores udlandsgæld. Og så vil jeg gerne have at vide f. eks. af SF og også af regeringen: det, vi skylder væk, er det danske kroner, eller er det udenlandsk valuta? Hvis det er udenlandsk valuta, vi skylder væk i udlandet, vil jeg gerne have at vide, om vi kan skaffe os udenlandsk valuta på anden måde end ved en konkurrencedygtig eksportproduktion.

Hvis det er realiteten, vil man også kunne finde ud af, hvor mange timer det vil tage at producere det, vi skylder væk, og jeg skal gerne sende spørgsmålet omhyggeligt formuleret til finansministeren til skriftlig besvarelse.

Og så vil jeg bede finansministeren give tilsagn om, at der bliver lavet en beregning over, hvor stor en mængde resterende arbejde vi egentlig har, som vi skal have fordelt i den danske befolkning. Er det en mindre mængde arbejde, eller er det en større mængde arbejde, vi skal have udført i fremtiden? Det vil jeg gerne have et præcist svar på, for det er på tide nu at få slået en pæl igennem det postulat, det meget destruktive postulat, at vi skal til efterhånden at holde op med at bestille noget i dette samfund. Hvis man har den holdning, at danskernes levefod skal skæres ned, at vi alle sammen mere eller mindre skal sulte ihjel, og at vi ikke skal have nogle forbrugsmuligheder, er det rigtigt, at der ikke er brug for at producere ret mange varer i Danmark.

De partier, der ønsker, at vi skal sætte arbejdstiden ned, at vi stort set skal gå ledige hen i tomgang alle sammen, må være partier, der ønsker, at vi også skal sulte, at vi intet forbrug skal have, at der ingen udvikling skal være, at vi skal stå i stampe.

Der er åbenbart efterhånden kun ét parti, der ønsker, at vi skal have fremgang i dette samfund. Hvis det er rigtigt, det, man beskyl-der finansministeren for, at han har været med til i EF-regie at snakke om, at man skulle fordele den forhåndenværende mængde arbejde ... (*Afbrydelse af finansministeren* (Christophersen)) ... nej, men så får vi det afkræftet her, hr. finansminister.

Jeg synes, at både den socialdemokratiske ordfører og den tidligere finansminister og de forskellige ordførere skulle tage at sige: det, vi skylder væk, er det arbejde, vi skal

[Askjær Jørgensen]

have gjort, og vil det være positivt at sige til de arbejdsløse medborgere, vi har: nu er I velkomne til at komme i gang med at producere alt det, vi skylder væk, så Danmark kan blive gældfrit om 10 år? Var det meningsfyldt at tilbyde de arbejdsløse sådan et job?

(Kort bemærkning).

Heinesen (S):

Jeg skal kun til hr. Ivar Hansen sige, at det jo ikke blot er socialdemokratiet, der siger, at regeringens investeringsplan ikke får nævneværdige virkninger i de nærmeste år. Det tog hr. Ivar Hansen nærmest som en personlig fornærmelse. Det har repræsentanter for regeringspartierne jo også givet udtryk for her i dag, og de har samtidig sagt, at det synes regeringspartierne er udmærket, bare de langsigtede virkninger kommer. Jeg har ikke noget imod de langsigtede virkninger. Det, vi såmænd siger i al fredssommelighed – jeg synes, at det også var en meget fredssommelig tale, jeg holdt tidligere på dagen – er, at vi synes ikke, at det er udmærket, at der ikke er nogen virkninger af det program, regeringen lægger frem, i de nærmestkommande år.

Hr. Dyremose mente med henvisning til Berlingske Tidende fra i dag, at jeg havde overfortolket Industrirådets formandsudtalelser. Det er, må jeg sige, i så fald en overfortolkning, jeg deler med Berlingske Tidende. Overskriften er: »Industrien er skuffet«, hvorefter det hedder:

»Industriens topfolk har svært ved at skjule deres skuffelse over regeringens fremlagte investeringsfremmeprogram.

Industrirådets formand, direktør Erik B. Rasmussen, siger til Berlingske, at programets virkninger i 1983-84 vil være uhyre beskedne.«

Det er det, jeg har refereret Industrirådets formand for, det og intet andet, og det er, så vidt jeg kan se, fuldt dækkende.

Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg har siddet og lyttet til denne debat både her i salen og oppe på mit værelse. Som fagforeningsmand, der også beskæftiger sig med ledighedsproblemer i hverdagen, må jeg sige, at jeg synes – selv om fru Lone Dybkjær sagde, at der egentlig ikke var noget nyt – at det, hr. Erhard Jakobsen fremførte her-

oppefra, godt kunne give anledning til, at der kom nogle samtaler mellem regeringen, LO og Dansk Arbejdsgiverforening, også med lidt bredere sigte: EF-områderne, arbejdstidsproblemet. Det er sagt meget kraftigt i dag af hr. Erhard Jakobsen, at den teknologiske udvikling nok vil betyde, at vi aldrig nogen sinde vil få en situation, hvor der kan blive 40 timers arbejde til alle. Derfor synes jeg, at der er god grund til at sige, at det, der er kommet ud af denne debat, vel er, at regeringen sammen med de parter, jeg har nævnt, vil forsøge at gå ind i en debat for at skabe baggrund for en bedre fordeling af det arbejde, der er til rådighed i det danske samfund og også i et videre perspektiv, ud over EF-landene.

Jeg synes også, der er grund til at nævne, at dansk fagbevægelse har peget på en meget konstruktiv ting, som man glemmer i den økonomiske politik. Hvis man vil have det, der hedder risikovillig kapital til fornuftig rente, så er hele spørgsmålet om overskudsdeling og medejendomsret og medindflydelse på produktionsmidlerne et væsentligt middel til tilvejebringelse af en indkomstpolitisk løsning, men samtidig til at skaffe den fornødne investering til erhvervslivet, sådan at man kan få skabt grundlag for mere produktion og beskæftigelse og til rentable priser, så man også er i stand til at sælge til udlandet.

Jeg håber ikke, at denne debat har kedet folketingets medlemmer. Jeg tror i hvert fald, at jeg tør sige, at de 250.000 mennesker, der ingen beskæftigelse har i dag, sidder ude omkring og lytter og venter, at vi herinde i folketinget handler. Derfor er der efter min opfattelse intet grundlag for den defaitistiske opfattelse, som fru Lone Dybkjær og for så vidt også indirekte hr. Erhard Jakobsen har givet udtryk for.

Jeg har ikke meget taletid tilbage, men jeg vil gerne have lov til at sige til hr. Ivar Hansen fra venstre, at hr. S. Sørensen for ganske nylig oppe på LO-skolen sammen med andre mennesker, der diskuterede beskæftigelsesproblemer i landbruget, var indstillet på, at der med hensyn til de mange landbrug, hvor kun mand og kone er i beskæftigelse, er god grund til at kanalisere måske 20.000–25.000 unge mennesker ud i arbejde. Jeg ved ikke, om hr. S. Sørensen har ret i denne betragtning, men der er i hvert fald brug for i tusindvis af unge arbejdere ude på landet. Her

[Hans Jørgen Jensen]

havde vi vel nogle muligheder for at tale sammen; i hvert fald er der folk i landbrugs-kredse, der mener det.

Jeg er lidt ked af det i dag, for vi har jo fået at vide, at den ungdomsgarantiordning, der har løbet i Storstrøms amt og i Århus amt, skal fjernes i 1983. Jeg vil gerne spørge regeringen, hvad man agter at sætte i stedet for denne ungdomsgarantiordning. Vi har 3.500 af de dårligst stillede unge i Århusområdet og 1.800 af de dårligst stillede unge i Storstrøms amt, som efter 1983 ingen beskæftigelse har. Derfor vil jeg gerne have lov til at spørge: kan det virkelig være regeringens opfattelse, at noget, som nu er begyndt at fungere godt og hensigtsmæssigt, vil man fjerne med et pennestrøg? Jeg kan næppe tro det.

Til allersidst vil jeg bare sige, at den jobskabelseslovgivning, som vi nu forhåbentlig får af stabelen, vil fremme offentlige investeringer, som vil hjælpe erhvervslivet. Det vil i virkeligheden være med til at støtte den fantasirigdom, som findes i det danske folk. Den vil fra det offentliges side få en indsprøjtning, sådan at erhvervslivet kan skabe tusinder af arbejdspladser. Det synes jeg at denne regering og de partier, der bakker op bag denne regering, glemmer, når de vurderer beskæftigelsessituationen.

Finansministeren (Christophersen):

Jeg må sige, at jeg synes, at debatten begynder at blive noget mere forvirrende, end den tegnede til i starten.

Vi drøfter to ting. For det første en forespørgsel, der er rettet til regeringen. I den forespørgsel beder man regeringen om at vurdere ledighedssituationen og oplyse, hvilken politik regeringen vil føre for at forbedre beskæftigelsen. I den forbindelse har jeg nøje gennemgået regeringens samlede økonomiske politik, for det er klart, at en forbedring af beskæftigelsen forudsætter både, at konkurrenceevnen forbedres, og at vi får styr på de offentlige finanser.

For det andet drøfter vi regeringens program til investeringsfremme, og det er det, der er kommet til at præge debatten på det sidste. Hr. Heinesen siger f. eks., at der overhovedet ikke er nogen beskæftigelsesvirkning i det. Jo, det er der, hr. Heinesen. Læs nu det program! Det, der er problemet, er, at social-

demokratiet har så svært ved at tænke i andet end meget traditionelle beskæftigelsesplanbaner. Hvis ikke man ser lange lister over tilskud, der gives til det ene og det andet formål, hvor det ude i margenen er anført, at så bliver der ansat 17 dér og 25 dér, så tror man ikke, at der er beskæftigelse i det. Læs nu det forslag nøje igennem! Så vil man se, at der eksempelvis lægges op til, at det offentlige ved at træffe beslutninger kan fremskynde private investeringsbeslutninger. Det er da ikke en tilfældighed, at vi skriver, at vi ønsker at fremrykke en række offentlige myndigheders behandling af sager, hvilket kan gøre det muligt for koncessionerede selskaber, for private virksomheder at træffe investeringsbeslutninger.

Er der ikke investeringsmuligheder i at få en hurtig behandling af ansøgninger om nye Nordsøkoncessioner? Er der ikke investeringsmuligheder nedlagt i, at vi giver mediekommissionens betænkning en hurtig behandling, så der kan blive adgang til at gennemføre en lang, lang række investeringer i kommunikation, i elektronik? Er der ikke investeringsmuligheder i, at vi åbner for, at offentlige opgaver udliciteres på en bedre og mere produktions- og beskæftigelsesfremmende måde? Selvfølgelig er der da det. Det, regeringen bare ikke har ønsket at gøre, er at skrive op, præcis hvor mange mennesker hvert enkelt af disse forslag kan bringe i arbejde, for det er ikke muligt. Der er ikke tvivl om, at der er en lang række investeringsmuligheder, der kaldes frem gennem dette investeringsprogram. Jeg tror, at socialdemokratiet gjorde klogt i at tænke lidt mindre traditionelt.

Og i øvrigt har socialdemokratiet altså ikke nogen baggrund for at stå op og rette denne kritik imod den nye regering. Hvad var det, vi overtog? Overtog vi et stort, flot program til, hvordan man sætter investeringerne i gang i Danmark? Nej, det gjorde vi ikke. Vi overtog et underskud på statsfinanserne, der næste år ville være blevet 80 mia. kr. Vi overtog et stærkt stigende betalingsbalanceunderskud. Vi overtog en effektiv obligationsrente på 21-22 pct. Vi overtog en finanslov, der altså ikke var tilstrækkelig sammenhæng i. Vi overtog da ikke noget investeringsprogram. Hvor er det henne? Jeg vil også godt sige til hr. Heinesen, at fremrykningen af de statslige investeringer har hr.

[Finansministeren]

Heinesen jo selv indarbejdet i det finanslovsforslag, vi skal tage stilling til i næste uge. Og 1983-investeringerne er der ikke rørt ved med regeringens ændringsforslag. Det, jeg vil komme tilbage med, er naturligvis, hvad der så er mulighed for at sætte ind i 1984-finansloven.

Jeg synes egentlig godt, at hr. Heinesen kunne have skånet os for den betragtning, at der ikke var sagt noget om den faste forbindelse. Der er meget, vi har kontrol over, men jeg bliver altså nødt til at gøre opmærksom på, at redegørelsen om den sag er udskudt af den menneskelige årsag, at ministeren for offentlige arbejder var hospitalsindlagt i en måned.

Til hr. Svend Auken vil jeg sige, at der måske er flere læseopgaver, han kunne påtage sig – hvis jeg kan finde ham midt i billedet. Det er rigtigt, at den danske regering i sin egenskab af formand for ECOFIN-rådet fremlagde et konklusionsudkast. Nu er opgaven for formandskabet jo ikke at gennemføre Danmarks økonomiske politik i EF, så kunne vi have fremlagt et helt andet konklusionsudkast. Vores opgave var at fremlægge et udkast, som kunne samle de meget forskellige opfattelser, vi ved der findes i EF vedrørende den økonomiske politik. Formandskabets opgave var at mægle og til sidst nå frem til et kompromis. Den situation ville hr. Svend Auken eller hr. Heinesen selv have været i, hvis de havde siddet i den stol, jeg sad i, og de ville være nået frem til omtrent det samme resultat. Det ved hr. Svend Auken udmærket godt.

For så vidt angår hr. Svend Aukens sidste konstatering, nemlig at denne debat har vist, at vi står over for en stærk vækst i arbejdsløsheden, må jeg sige, at det kan da godt være, at hr. Svend Auken først har opdaget det nu, men vi andre har vidst det i månedsvis, det har vi vidst fra det øjeblik, regeringen tiltrådte. Det har da været klart i månedsvis, at arbejdsløsheden i 1983 ville blive større end i 1982. Vi har også vidst i månedsvis, at hvis man ingenting gjorde, så ville arbejdsløsheden vokse endnu mere i 1984 og blive permanent gennem 1980'erne. Det er trist, hvis hr. Svend Auken først nu har konstateret det; det har vi andre da vidst i meget, meget lang tid. Det, der er problemet, er, hvordan vi undgår, at denne store ledighed bliver permanent. Det er det, der er opgaven,

og det er den, jeg synes vi alle sammen burde føle os forpligtet på.

Så bliver jeg spurgt af hr. Askjær Jørgensen, om vi har brug for at arbejde mere eller mindre. Det er et enkelt spørgsmål at svare på. Vi har da brug for at arbejde mere. Vi har f. eks. brug for at få alle de arbejdsløse i arbejde. Ellers forsvinder underskuddet på statsbudgettet aldrig nogen sinde; så vokser det, så det til sidst opsluger alt, hvad vi tjener.

Hr. Askjær Jørgensen spørger også: kan vi betale gælden ved anden indsats end eksport? Ja, der er også en anden ting, vi skal have med: vi skal lade være med at importere så meget. Vi skal være i stand til at lave noget mere af det selv. Men også det kræver en bedre konkurrenceevne. Jeg kan jo ikke regne ud heroppe, hvor mange arbejdstimer det er, men det er mange. De forpligtelser, vi har påtaget os, betyder, at hundrede tusinder af danskere må se i øjnene – teoretisk set i hvert fald – at hele værdien af den produktion, de udfører, hele værdien af indtjeningen, går til tilbagebetaling og forrentning af den gæld, vi har oparbejdet. Med hensyn til den opfattelse er der ingen uenighed mellem hr. Askjær Jørgensen og mig.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det er en bemærkning til hr. Hans Jørgen Jensen, som sagde, at jeg havde en defaitistisk holdning til arbejdsløshedsproblemet, og i øvrigt kædede ordene »folketinget« og »kedet sig« sammen med det,

Jeg vil godt sige til hr. Hans Jørgen Jensen, at det, jeg sagde i mit indlæg, var, at jeg synes, at disse debatter altid er præget af utrolig meget demagogi. Det, der er brug for, er handling. Dét forstod jeg at jeg var enig med hr. Hans Jørgen Jensen, som også mente, at det var nødvendigt med handling. Der er altså ikke tale om, at det er en kedelig debat – det gjorde såmænd heller ikke så meget, om den var det, hvis den i øvrigt resulterede i handling – det, der er problemet, er, at det næsten altid bare er en markering af partiernes standpunkter, og det kommer der nu ikke nogen løsninger ud af, ikke umiddelbart i hvert fald.

Så var der spørgsmålet om min defaitistiske holdning til de 200.000. Jeg har ikke no-

[Lone Dybkjær]

gen defaitistisk holdning – hvis hr. Hans Jørgen Jensen vil høre efter. Det, jeg sagde, var, at jeg syntes, at det var realistisk, hvis vi erkendte, at uanset hvad vi gør, vil vi stå med en meget stor ledighed, og at vi så spurgte os selv, hvad vi kan gøre ved den. Selv om vi laver beskæftigelsesplaner, uanset om det er en socialdemokratisk regering eller en borgerlig regering, vil vi have en meget stor ledighed i mange år, og det bør vi håndtere sådan, at vi ikke får for mange tabere i samfundet af denne grund.

Det er klart, at arbejdstiden er et meget vigtigt element, det må indgå heri. Jeg pegede også på nogle andre ting, men arbejdstiden er helt central i denne sammenhæng, og vi må tage fat på at diskutere dette spørgsmål, fordi vi må erkende, at vi har en meget stor ledighed. Men jeg tror ikke, at det er nok at kigge på arbejdstiden, der skal også andre ting til. Beskæftigelsesplanen er én ting, men jeg pegede også på nogle andre ting i forbindelse med, om vi skulle åbne for nogle helt nye muligheder i forbindelse med arbejdsløshedsdagpenge og sådan noget.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Lidt mere ro i salen vil fremme muligheden for, at alle kan høre, hvad der bliver sagt.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Finansministeren fortjener tak, fordi det omsider er blevet slået fast, at vi egentlig har en masse godt at tilbyde de arbejdsløse medborgere, netop at de kan komme i gang med at afdrage alt det, vi skylder væk. Hermed er det slået fast fra finansministerens side, at alle de medlemmer, der vover sig herop og taler for, at arbejdstiden skal sættes ned, er debattører, der taler for, at vi ikke skal have vores gæld betalt tilbage. Det er altså debattører, der taler for, at Danmark en række generationer frem skal ende som et forgældet samfund, hvor alt det, vi producerer, alene skal gå til betaling af renter af vores gæld.

Jeg har fuld forståelse for, at finansministeren ikke her og nu kan regne ud, hvor mange timers arbejde det er, vi skylder væk, og jeg skal gentage, at jeg nok skal give finansministeren lejlighed til at svare på det. Jeg ville egentlig håbe, at finansministeren,

når han er færdig med regnestykket, vil få det publiceret, sådan at alle de destruktive kræfter, vi har i dette samfund, der bliver ved med at hyle op om, at vi skal bestille noget mindre, derved effektivt bliver sat på plads.

Jeg er helt sikker på, at finansministerens regnestykke klart vil bevise, at hvis vi skal have vores gæld betalt over en 10 års periode, så skal vi have mindst 500.000 mennesker mere i gang i produktionssektoren, end vi har nu. Så kan jeg altså ikke rigtig se, at de arbejdsløse slår til, og så kan jeg ikke rigtig se, at der er plads til at nedsætte arbejdstiden, og så kan jeg ikke rigtig se, at der er plads til, at vi alle sammen holder op med at bestille noget. Tværtimod synes jeg, at vi skulle gå i gang med at bestille noget. Jeg synes, at denne debat bør ende med, at det slås fast, at hvis vi forstår at styre dette samfund rigtigt, så er der masser af meningsfyldt arbejde til hver eneste borger i dette samfund, for det er nemlig de faktiske kendsgninger.

(Kort bemærkning).

Heinesen (S):

En af de lidt ejendommelige bemærkninger, som finansministeren gjorde her til sidst, var: regeringen har ikke fra den tidligere regering overtaget nogen investeringsplan. Det var da højst ejendommeligt. Den investeringsplan, som den tidligere regering har lavet for fremrykning af offentlige investeringer til en værdi af 10 mia kr., er omtalt i regeringens egen publikation, og finansministeren kommenterede den oven i købet fra talerstolen tidligere her i dag. Finansministeren har ganske vist ikke sagt noget om den, og der står heller ikke noget indholdsmæssigt om den i denne plan, regeringen tager ikke stilling til det så lidt som til så meget andet, men at sige, at man ikke overtog nogen plan, er i hvert fald ikke rigtigt.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at vi ikke har bedt regeringen om at komme med en investeringsplan; vi har ikke efterlyst nogen plan fra regeringen til fremme af investeringer. I de sidste måneder er vi, når vi har henvist til beregninger, der har vist, at en konsekvens af regeringens økonomiske politik er en stigning i arbejdsløsheden, en stagnation i investeringer og produktion, blevet mødt med, at

[Heinesen]

regeringen ville komme med et investeringsprogram. Så kommer man med det i dag, og så kan vi konstatere, at der ikke er noget i det. Jo, det er der, siger finansministeren, der er udlicitering af opgaver fra det offentlige til det private. Det har jeg kommenteret. Med den holdning, finansministeren har, udliciterer man jo ikke opgaver fra det offentlige til det private, hvis finansministeren tror, at det er noget, der kræver mere arbejde, kræver flere arbejdspladser at få arbejdet udført. Det vil finansministeren vel ikke prøve at fortælle os?

Vi kritiserer ikke, at regeringen ikke har sat beskæftigelsestal på de forskellige konkrete forslag, som er indeholdt i regeringens beskæftigelsesplan. Men når nu finansministeren afviger fra den linje, han har fulgt tidligere på dagen, og siger: jo, i det kommende år er der en positiv beskæftigelsesvirkning af de forslag, regeringen har lagt frem – så bliver jeg nødt til at spørge finansministeren, hvor stor den er. Nu har vi i mange måneder ladet os spise af med, at finansministeren ikke kunne beregne noget som helst med hensyn til virkningerne af regeringens økonomiske politik, når det gjaldt virkningerne på beskæftigelsen. Nu får vi at vide, at i 1982 bliver den gennemsnitlige arbejdsløshed 260.000, i 1983 285.000. Man kender arbejdsløshedstallene, og så kender man selvfølgelig også beskæftigelsestallene. Derfor spørger jeg: hvor meget bidrager den investeringsplan, regeringen har lagt frem, til beskæftigelsesudviklingen fra 1982 til 1983?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Fru Lone Dybkjær sagde på et tidligere tidspunkt under debatten i dag, at debatten var deprimerende, og det mener jeg også man kan sige at den har været i den forstand, at der hos et flertal i folketinget ikke er udvist særlig interesse for at diskutere, hvad vi kan gøre – ikke for at løse arbejdsløshedsproblemet, for jeg tror, at fru Lone Dybkjær har ret i, at det kan man ikke – men for at mildne den situation og få nedsat ledigheden.

Så vidt vi er orienteret, foregår der f.eks. mellem fru Lone Dybkjærs parti og regeringen i øjeblikket forhandlinger, som betyder forringet beskæftigelse i hele bolig- og bygge-

sektoren, og derfor er det måske rigtigt, som fru Lone Dybkjær siger, at det er lidt deprimerende.

Jeg finder et enkelt opløftende træk, og det er, når det radikale venstre her i debatten siger, at arbejdstidsnedsættelse og arbejdstidspolitik er et element, der må overvejes positivt for at overvinde arbejdsløshedsproblemerne. Det betyder nemlig, at så er der et flertal i folketinget for at tage arbejdstidsproblemerne op og pålægge regeringen at tage diskussionen med arbejdsmarkedets parter om arbejdstid. Jeg vil gerne sige fru Lone Dybkjær tak, fordi hun har sagt dette her i dag, det synes jeg er positivt.

Jeg skal sige til finansministeren, at det referat, jeg har af internationale forhandlinger, stammer fra Le Monde. Det er også bygget op på samtaler og forlydender, jeg har fra folk fra andre lande, der har deltaget i disse møder. De har erklæret, at i betragtning af det åbenlyst reaktionære oplæg, der kom fra den danske regerings side, var det resultat, der kom ud af det, ikke så værst endda.

Nu har vi i 3 uger opfordret regeringen til at fjerne denne mistanke ved at offentliggøre det forslag til rådsvedtagelse, som regeringen havde lagt frem som formand for EF. Så kan man jo selv tage stilling til, om Le Monde og andre udenlandske iagttageres beskrivelse af regeringens deltagelse i det internationale samarbejde er rigtig eller forkert.

Jeg skal slutte med at sige, at det er rigtigt, som finansministeren siger, at der har været en vækst i arbejdsløsheden i efteråret, men det er samtidig rigtigt, at der i løbet af foråret og helt frem til eftersommeren var en nedgang i arbejdsløsheden og en vækst i beskæftigelsen i Danmark. Det, vi altså nu er vidne til, er, at det begynder at gå den gale vej igen, og derfor har vi rejst forespørgslen for at høre, om det ikke var muligt at overtale regeringen til at tage initiativer for at imødegå denne udvikling.

Finansministeren (Christophersen):

Jeg går ud fra, at hr. Svend Auken med sine sidste bemærkninger erkender, at den stigning, der sker i ledigheden nu, ikke har noget at gøre med den nuværende regerings økonomiske politik, bl.a. af den grund, at vi jo først vedtager finansloven i næste uge. Langt de fleste af besparelserne træder først i

[Finansministeren]

kraft 1. januar 1983. Indkomstpolitikken har først virkning fra 1. marts 1983. Så jeg går ud fra, at hr. Svend Aukens bemærkninger skal forstås sådan, at den stigning, vi nu oplever, er resultatet af den udvikling og den politik, der har været ført frem til regerings-skiftet.

Med hensyn til ECOFIN-rådets møde – ja, jeg har ikke haft tid til at læse Le Monde eller til at tale med folk, der viderebringer rygter. Jeg kan kun sige, at det danske formandskabs opgave var at sammenfatte rådets synspunkter i en konklusion. Som hr. Svend Auker ved, skal den slags konklusioner vedtages enstemmigt, og derfor må vi tænke på, hvad der kan skabe samling, ikke hvad der kan splitte rådets medlemmer for alle vinde. Den konklusion, der blev vedtaget, blev altså vedtaget enstemmigt. Det var den, der kunne bære igennem. Hvis man gør sig den ulejlighed at læse den, så vil man se, at bemærkningerne om arbejdstidsforkortelse er betydeligt mere nuancerede, end det er blevet påstået i debatten her i dag.

Jeg vil sige til hr. Heinesen, at jeg nævnte udtrykkeligt, at vi ikke i det finanslovsforslag, der skal til afstemning i næste uge, har rørt ved den fremrykning, som sker for 1983' vedkommende af forskellige offentlige investeringer. Vi kan godt være enige om, at det ikke er på de offentlige investeringer, vi skal foretage de store besparelser. Man skal prøve at begrænse det offentliges driftsudgifter, men statens investeringer er et af de felter, vi skal være forsigtige med at røre ved, og derfor har vi ladet det stå.

Men ud over det havde den tidligere regering da ikke nogen investeringsplan. Det erindrer jeg i hvert fald ikke. Jeg erindrer derimod, at den havde forslag om en række offentlige besparelser. Det syntes vi andre ikke var nok, og det har udviklingen jo vist var fuldkommen korrekt.

At den tidligere regering skulle have været så bekymret for beskæftigelsen, som socialdemokratiet i dag giver udtryk for, må jeg sige at jeg ikke erindrer. Men vi er bekymrede for beskæftigelsen, og jeg synes, at det ville være sørgeligt, hvis denne debat sluttede, uden at det endnu en gang blev understreget, at den virkelig beskæftigelsesfremmende politik findes i regeringens henstilling og forberedelser til, at der kan findes ansvarlige overenskomster på arbejdsmarkedet, og

at en virkelig beskæftigelsesfremmende politik findes i den omstændighed, at vi nu prøver at føre en udgiftspolitik, der kan nedsætte det almindelige renteniveau. Virkningerne af de to former for politisk indsats er langt, langt stærkere end selv nok så ambitiøse beskæftigelsesplaner, som det offentlige i øvrigt ikke har økonomisk mulighed for at finansiere, sådan som de offentlige finanser i det hele taget ser ud.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det er en bemærkning til hr. Svend Auker. Jeg synes i og for sig, at det er meget typisk for debatniveauet, den måde, hr. Svend Auker taler på, og det er også det, der er baggrunden for, at jeg sagde, at det indimellem er temmelig deprimerende at deltage i folketingsdebatterne. Hr. Svend Auker sagde nemlig, at det radikale venstre nu forhandler med regeringen om en boligpolitik, der vil sænke beskæftigelsen. Det var stort set ordene. Jeg må sige til hr. Svend Auker, at det gør vi ikke, og jeg vil også godt sige til hr. Svend Auker, at hvis ikke vi opnår et resultat, der øger beskæftigelsen, så støtter vi ikke regeringens forslag. Derfor kan hr. Svend Auker ikke tage som udgangspunkt for sine bemærkninger, at det er det, vi forhandler med regeringen om, og det burde hr. Svend Auker også vide, bl.a. på grund af det lange samarbejde, vi har haft med socialdemokratiet.

Det er også typisk for niveauet, at hr. Svend Auker påstår, at jeg mener, at arbejdstidsdiskussionen bør indgå i debatten. Det er ikke ensbetydende med, at jeg har sagt ja til at opfordre regeringen til at tage en forhandling med arbejdsmarkedets parter. I hvilket omfang vi skal gøre det, kan vi vende tilbage til, men det er altså ikke ensbetydende med det. Jeg har bare sagt, at hele arbejdstidsdiskussionen må indgå i debatten, men jeg har ikke dermed lagt mig fast på, under hvilken form der skal forhandles. Det vil jeg gerne selv have lov til at bestemme, ikke på basis af hr. Svend Aukers bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

[Hans Jørgen Jensen]

Jeg vil gerne stille fru Lone Dybkjær et spørgsmål. Hun sagde næsten før, at en diskussion om arbejdstidsspørgsmålet, f.eks. om en nedsættelse til 35 timer om ugen, jo ikke ensidigt kan foregå i Danmark, men må foregå måske på EF-plan. Hvordan havde fru Lone Dybkjær så tænkt sig, at en drøftelse om arbejdstiden skulle foregå? Det, vi har peget på, også fra fagbevægelsens og socialdemokratiets side, er, at netop spørgsmålet om arbejdstid er så vigtigt at få drøftet på grund af den teknologiske udvikling, vi går i møde. Som hr. Erhard Jakobsen sagde, vil der ikke være mulighed for i en lang årrække, måske aldrig, at få 40 timers samlet arbejde til alle, der ønsker beskæftigelse. Derfor må det vel være her og nu, den debat om arbejdstiden skal foregå.

Jeg synes ikke, at denne debat kan slutte, uden at man har hørt ét eneste ord fra regeringen om, hvad den mener om den ungdomsgarantiordning, som den, så vidt jeg ved, i dag har meddelt Århus amt og Storstrøms amt skal fjernes i 1983. Det går ud over præcis 1.800 unge mennesker i Storstrøms amt og 3.500 unge mennesker i Århus amt. Hvad vil regeringen sætte i stedet for den ordning, som vi fra socialdemokratiets side og fra fagbevægelsens side har lagt frem? Jeg tror, det vil interesse ikke bare de ca. 5.000 unge mennesker, men også de familier, som har problemerne inde på livet. Det har vi altså ikke kunnet få noget svar på i denne debat.

Finansministeren (Christophersen):

Jeg kan da godt forsøge at give hr. Hans Jørgen Jensen et kort svar.

Vi ved alle sammen, at det var en forsøgsordning, der blev sat i gang, netop fordi man var usikker på, hvordan noget sådant ville virke. Jeg har endda selv været med til at sætte den i gang, som hr. Hans Jørgen Jensen ved. Jeg tror, at man må sige, at der er for mange, der, når perioden er slut, vender tilbage til arbejdsløshed. Det er næsten $\frac{3}{4}$, der vender tilbage til arbejdsløshedssituationen, mens kun en halv snes procent kommer i uddannelse. Derfor overvejer regeringen, hvordan man på en bedre måde, først og fremmest ved at sikre alle unge et uddannelsstilbud, er i stand til at begrænse den betydelige ungdomsarbejdsløshed og give alle

unge mulighed for at få en god start i tilværelsen. De forslag vil vi gerne komme tilbage til folketinget med. Det er klart, at de 2 amter, der har påtaget sig at administrere forsøgsordningen, har krav på i rimelig tid at få at vide, om den skal fortsætte, eller om den vil blive afløst af noget andet.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg mener, at ungdomsgarantiforsøgsordningen er et meget godt eksempel på, hvordan regeringen optræder over for arbejdsløshedsproblemerne. På et tidspunkt, hvor disse forsøg er i gang, hvor evalueringen, som det hedder med et godt dansk ord, altså vurderingen, endnu ikke er kommet til folketingets kundskab, på et tidspunkt, hvor man end ikke har fremsendt rapporten til folketinget og fået en debat, meddeler man fra mindretalsregeringens side de 2 amter, at de skal ophøre med garantiordningen. Vi aner ikke, om finansministerens tal er rigtige, for vi kender ikke rapporten. Vi har ikke haft mulighed for at drøfte den. Det er alene et initiativ, regeringen har taget, uden at der har fundet en vurdering i folketinget sted af, om det forsøg, der her er sat i gang, har været vellykket.

Og så til fru Lone Dybkjær. Nu er »mopset« vist ikke et parlamentarisk udtryk, men jeg har svært ved at karakterisere fru Lone Dybkjærs indsats her i dag med et andet tilførsord. Fru Lone Dybkjær starter med at kritisere denne debat, fordi den ikke fører til noget konkret, og når jeg så ved afslutningen af debatten dog uddrager ét lyspunkt, hvor vi måske kunne få en konkret konklusion, nemlig spørgsmålet om en dialog med arbejdsmarkedets parter om arbejdstiden, så kalder fru Lone Dybkjær det demagogi. Hun har aldrig været interesseret i noget som helst konkret, hun er kun interesseret i debat. Sådan er det radikale venstre desværre. Det er et af livets vilkår, både for den nuværende og for den forrige regering, at vi skal leve med den radikale venstre. Men det er altså vilkårene.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

[Kaj Poulsen]

På ét punkt synes jeg nok, at der har været klar tale fra det radikale venstre og fru Lone Dybkjær her i dag. Det var, da fru Lone Dybkjær her for et øjeblik siden for en gangs skyld klart sagde, at det radikale venstre ikke vil medvirke til en aftale med regeringen på boligområdet, hvis det går ud over beskæftigelsen. Vi skal om en halv time have møde i boligudvalget, og så må vi jo se, om det radikale venstres klare erklæring holder så lang tid.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg aner ikke, om den tidligere arbejdsminister hr. Svend Auken er mopset eller ej, men med tilfredshed noterer jeg mig, at selv om hr. Svend Auken rejser en debat og har været heroppe utallige gange med korte bemærkninger og lange bemærkninger, så har vi hørt nul konstruktivt i dag fra socialdemokratiet vedrørende afskaffelse af arbejdsløsheden. Det, socialdemokratiet har kunnet tilføre debatten i dag, kan symboliseres ved et nul.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Askjær Jørgensen (FP) (se foran)
forkastedes, idet 10 stemte for, 117 imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 22:

Forslag til folketingsbeslutning om Båring-Asperup-projektet.

Af Lone Dybkjær (RV) m.fl.
(Fremsat 16/11 82).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Enggaard):

Ifølge forslaget opfordres regeringen til inden for energiministeriets bevillingsramme at yde et tilskud til Båring-Asperup-projektet på 5-7 mill. kr. til projektets gennemførelse.

Båring-Asperup Andelsenergi, som forestår Båring-Asperup-projektet, har i henhold til lov om statstilskud til udnyttelse af vedvarende energikilder m.v. og aktstykke om tilskud til energiøkonomiske enkeltprojekter opnået et samlet tilskud på 2,77 mill. kr. Det er korrekt som anført af forslagsstillerne, at energiministeriet tidligere har meddelt Nørre-Åby kommune, at det er ministeriets opfattelse, at såvel forsyning med naturgas som forsyning med vedvarende energi må anses for at være samfundsøkonomisk forsvarlig, idet dog naturgas må anses for lidt mere fordelagtig end det vedvarende energiprojekt. Jeg må dog påpege, at EF-tilskuddet forlods er fratrasket projektets omkostninger i beregningen af samfundsøkonomien i det vedvarende energianlæg.

Det er nu efter regeringens opfattelse op til kommunalbestyrelsen at tage endelig stilling til forsyningsformen i Båring og Asperup. Jeg kan tilføje, at ministeriet vil lade kommunalbestyrelsens indstilling være afgørende for ministeriets godkendelse af delplanen for Båring og Asperup. Kommunalbestyrelsen har tidligere oplyst, at forsyning med vedvarende energi ikke må være dyrere for borgerne end forsyning med naturgas.

Regeringen finder, at det ikke fra statens side ud over de eksisterende tilskudsmuligheder er muligt at yde driftsgaranti eller driftstilskud. Beregningen af tilskud til Båring-Asperup Andelsenergi er sket ud fra de generelle tilskudssatser for projekter af denne karakter efter de nugældende tilskudsordninger, det vil sige tilskud til udnyttelse af vedvarende energi og tilskud til energiøkonomiske enkeltprojekter. Tilskuddet er beregnet ud fra de tilskudsberettigede udgifter med de efter ordningerne gældende procentsatser. EF-tilskuddet ydes i henhold til forordning vedrørende tilskud til demonstrationsprojekter til udnyttelse af alternative energikilder som et finansielt bidrag til projektomkostningerne. I konsekvens af, at tilskuddet efter de danske tilskudsordninger kun ydes til de godkendte udgifter, er EF-tilskuddet fratrasket projektomkostningerne for Båring-Asperup Andelsenergi. Beregningen af tilskud til Båring-Asperup Andelsenergi er således sket i over-